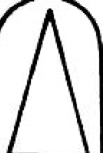
Fantastic Club

VLADIMIR COLIN

CAPCANELE TIMPULUI

Editura Albatros

Fantastic Club

VLADIMIR COLIN

CAPCANELE TIMPULUI

Postfaţă de Ion Hobana

EDITURA ALBATROS • 1972

DIVERTISMENT PENTRU VRĂJITOARE

1

Totul era alb ca o pagină nescrisă, dar mai ciudat era faptul că nu-şi amintea unde se află, nici cum ajunsese în peisajul echivoc. Nu era iarnă. Nu era nimic, sau atât de puţin: în depărtare, abia ghicite, câteva coloane putând fi tot atât de bine trunchiurile unor copaci, iar pretutindeni, copleşitoare, tăcerea. Abdicând deopotrivă în faţa culorilor, pământul şi cerul constituiau o imensă absenţă, locul unde încă nimic nu se petrecuse.

Atunci de ce mă tem? se întrebă simţindu-se înconjurată de regret şi aşteptare, de pânda lacomă a pământului şi cerului incert, care făceau îndoielnică absenţa. *Aici n-am mai fost,* îşi spuse, dar nu era sigură. Amintirile se înceţoşaseră şi ele, lumea dinăuntru nu mai era decât replica celei de afară, planuri vagi, conture scămoşate printre care rătăceau forme peste care nu putea pune nici un nume. În răstimpul nesfârşit al unei clipe oscilă ca pe buza, unei prăpăstii, ceva explodă apoi asemenea unui foc de artificii... *Cril! Doamne Dumnezeule, Cril!* dar nu izbutea să zărească nici chipul lui Cril, înecat acum în acelaşi alb-cenuşiu, nici auritul peisaj pe care-l străbătuseră în uriaşa caleaşcă străvezie... *Când?*

Închise ochii, agăţându-se de singura legătură cu trecutul pierdut, se sili să evoce amintirea şi nu izbuti, până şi imaginea lui Cril rămânea o umbră lăptoasă. Atunci, împotrivindu-se spaimei, se concentră îndârjit, dar trăsăturile lui Cril îşi pierduseră relieful, de parcă între ei s-ar fi ridicat un perete translucid. Umbră albă într-o imensitate albă, îl vedea apropiindu-se vertiginos pentru a se clătina deodată şi, lunecând de-a-ndăratelea, să se piardă în fantoma priveliştii, mişcare mereu reîncepută şi desfăşurată identic, ca un coşmar.

Să nu mă sperii, îşi spuse. *S-a întâmplat ceva, mereu se*

întâmplă câte ceva... Dar totul era demoralizant pentru că nu mai ştia nimic, absenţa culorilor însemna o incertitudine suplimentară, simbolul totalei pierderi de sine. Când îşi duse palma la gură înregistră tremurul degetelor şi se răzvrăti (*orice, repede, numai spaima nu*), aşa că închise ochii din nou şi gândi un drum, un drum cu dale roşii care nu mai fusese, peste care nu mai călcase, iar când îşi ridică pleoapele răsuflă uşurată: picioarele nu i se mai afundau în ceaţă albă. Drumul roşu pornea de sub tălpile ei şi, deşi domeniul fantomatic se mai întindea de o parte şi de alta, câtă vreme mai putea acţiona în prezent nu era totul pierdut.

În locul unde se afla făcu să apară întâi o piaţă rotundă, apoi prelungi drumul roşu. Cum nu putea pierde multă vreme improviză la repezeală, în stânga, faţada unui palat căruia nu-i acordă prea multe amănunte, legând-o de un şir de clădiri cu destinaţie neprecisă, în dreapta un mare havuz, dincolo de care plantă un portic. În spaţiul astfel delimitat se simţi de îndată mai liniştită, culorile ce luaseră locul albului inexpresiv o reconfortau şi încercă din nou să recheme lângă ea amintirea lui Cril. Dar trecutul de sub pleoape rămânea lumea ceţoasă din care nu-l putea smulge, incapabilă de a gândi trăsăturile celui ce nu-şi mai păstra decât numele. Atunci, istovită, gândi o bancă de piatră la marginea havuzului şi se întinse pe bancă.

Decorul abia plantat avea liniştea înţeleaptă a vechilor aşezări în care veacurile irosiseră multe generaţii. Printre coloanele porticului păreau să se fi plimbat îndrăgostiţi şi bătrâni cu bărbi demne. În piaţă (dar piaţa era prea goală, gândi o statuie ecvestră şi se bucură când armăsarul de aramă se ivi pe soclul lui de marmură, purtând călăreţul cu dreapta avântată spre cer), în piaţă putea să se fi petrecut orice, să fi încetat abia cu o clipă înainte larma veselă a vreunei serbări sau vaietele unor osândiţi. Poarta grea a palatului (cât ai bate din palme îi mai împodobi tăbliile de aramă cu capete bărboase răsărind printre vrejurile ce

descriau complicate volute) tocmai se închisese, poate, peste solemnitatea pestriţă a unui alai de zile mari. Acum totul era tăcut. *Prea tăcut,* îşi spuse însă, dându-şi seama, de nepotrivirea dintre scenele evocate şi lumina care scălda piaţa. Nu era cu putinţă, toată lumea nu putea dormi la ora... privi către soare şi văzu abia atunci că soarele era roşu. Părea un soare de iarnă, razele lui o încălzeau totuşi (gândi un boschet de trandafiri, florile se iviră şi rămaseră strălucitoare, le simţi parfumul), ceea ce însemna... Dar nu ştia ce putea însemna una ca asta şi se înfioră din nou ca pe întinderea albă căreia, cu puterea gândului, îi impusese piaţa şi clădirile unei lumi familiare. Singurătatea i se părea de două ori mai apăsătoare. Atunci, febril, gândi un prieten.

Bărbatul voinic străbătu piaţa. Purta cojoc şi pantaloni roşii strânşi pe pulpe, avea o hălăciugă de păr blond, ochi albaştri şi o gropiţă în bărbia pătrată. Cicatricea palidă de pe obrazul stâng îi înăsprea trăsăturile, ca pentru a vesti că, sub aparenţa lui blajină, uriaşul putea deveni primejdios.

— În sfârşit! strigă el, apropiindu-se cu paşi mari. Te caut de o groază de vreme...

Nu mai spune! Părea atât de sincer îngrijorat, încât ea îşi stăpâni zâmbetul şi răspunse cu blândeţe:

— Iartă-mă, Val. Eram obosită.

— Nu-mi place cum arăţi. Eşti trasă la faţă. De altfel, nici nu mai ştiu de când n-am pus ceva în gură...

— Nu ţi-ar plăcea să iei masa la palat?

Val se răsuci şi privi şovăind spre clădirea impunătoare.

— Crezi?... Apoi ridică din umeri: La urma urmei... Domniţă Mela?

Şi, ajutând-o să se ridice de pe bancă, îi oferi braţul.

E drăguţ, îşi spuse ea. *Prea frumos nu e, dar e un prieten. Am gândit credinţă, putere şi curaj. Sper să nu mă fi înşelat*.

— Cam pustiu pe-aici, nu ţi se pare? zise Val. Şi unde vom fi ajuns, la drept vorbind?

Mela închise ochii. O femeie pătrunse în piaţă. Voinică şi calmă, păşea măturând, cu poala fustei, lespezile roşii.

— Uite, vine la timp! Întreab-o.

Val îşi îndreptă trupul, trecându-şi degetele răşchirate prin hălăciuga de culoarea paiului copt.

— Iertaţi-mă, spuse apoi, întâmpinând-o pe noua venită cu o plecăciune. Ne-am rătăcit, cred... Unde ne aflăm?

Înveselită, femeia îl măsură din cap până în picioare.

— În cetatea Laga, străine.

Acum nu se mai îndura să plece, îi zâmbea, şi Val îşi umflă pieptul şi-şi roti umerii, ca un saltimbanc pe scândurile scenei.

— Toate femeile să fie atât de frumoase în Laga? susură el.

Nu, îşi spuse Mela. *Devine plictisitor. Ceilalţi vor fi imprevizibili*. Şi închise ochii.

Cei doi şuşoteau acum, schimbau semne misterioase şi femeia se depărtă. Val o urmări încântat, apoi se întoarse spre Mela.

— Mori de somn, o mustră, după ce tuşi de câteva ori, ocolindu-i privirea. Mâncăm şi ne odihnim, ascultă-mă pe mine, până şi gândurile-ţi amorţesc când ţi-e foame şi somn...

— Pesemne, zise ea rece, iar Val se foi încurcat.

Se îndreptară spre palat, dar două străji se iviseră de o parte şi de alta a porţii şi amândoi se opriră să le privească.

— I-ai văzut şi înainte? întrebă Val.

Străjerii erau două mari răgace[1].

— Cred că da, şovăi Mela, nevoită să-şi mărturisească în gând că imprevizibilul îi depăşea aşteptările.

— Aş putea jura că nu i-am văzut, stărui Val, înaintând încet, cu ochii la ciudaţii străjeri.

În clipa când ajunseră în faţa porţii, răgacele îşi încrucişară halebardele, oprindu-le trecerea. Coarnele de cerb păreau podoabele unor coifuri şi în ochii negri strălucea o sălbatică agerime. În ciuda picioarelor prea subţiri, trupurile masive, împlătoşate, păreau vânjoase.

[1] s. f. - Rădaşcă (Lucanus cervus)

— Venim de departe, zise Val, simţindu-se cam caraghios. Am cere găzduire.

Răgacele rămaseră o clipă nemişcate. Una dintre ele îşi întinse apoi braţul şi trase de mânerul ce spânzura pe zid. Nu se auzi nimic, dar o fereastră se căscă în tăblia porţii şi, acolo unde se aflase un cap de aramă, se ivi un altul, capul neliniştitor al unei răgace.

— Străini. Zic că cer găzduire, hârâi străjerul de parcă ar fi emis sunetele articulate prin frecarea a două cuţite.

Poarta se deschise.

— Ce-i asta? întrebă Val, uluit.

Poarta dădea într-o câmpie albă. Totul era ceţos şi nesigur, pavăza porţii despărţind o lume, de neant.

— Ah! am uitat, şopti Mela.

Într-adevăr, gândise doar faţada palatului şi priveliştea fantomatică se răzbuna, amintindu-i cât de fragil e tot ce zideşte. Oftând, închise ochii.

Şi se aflară sub o boltă a cărei grosime dovedea că aripa dinspre piaţă a palatului încetase a fi un simplu decor. Arcadele de piatră se adunau deasupra capetelor lor, iar acolo unde nervurile se îmbinau spânzura un omuleţ de piatră, cu picioarele încrucişate şi părând că şade în văzduh. La celălalt capăt al trecerii se afla o altă poartă, acum deschisă spre curtea interioară, patrulater pietruit în jurul căruia se înălţau aripile palatului, cu turnuri la colţuri.

— Mela, ce-ai vrut să spui? strigă Val. Ce-ai uitat?... Şi vezi ce văd şi eu?

— Ciudat, nu? şopti ea, zâmbind vinovat.

Dar ofiţerul care le deschisese (era fără îndoială un ofiţer, purta o eşarfă galbenă de-a curmezişul platoşei negre, şi pe coarnele lui de cerb nişte dungi galbene), ofiţerul nu părea tulburat. Socotea firească ivirea din senin a palatului sau nu era în stare să-şi dea seama de cele întâmplate sub ochii lui? Poate că, pentru el, palatul existase şi înainte? *Nu se poate,* se răzvrăti Mela, *ar însemna...* dar din nou, ca atunci când văzuse soarele roşu, nu ştia ce putea însemna una ca

asta. Nu avea, de altfel, răgazul să gândească. Val nu-şi venea în fire şi privea năuc spre zidurile de piatră, iar ofiţerul răgace dădea semne de nerăbdare, rostindu-şi pentru a doua oară întrebarea:

— Cine sunteţi?

— Val, spuse Mela, răspunde!

Şi-l împunse cu cotul. Dar uriaşul rămăsese cu gura căscată. Părea trezit din somn şi clipea într-una. *Nu l-am gândit destul de deştept,* regretă Mela, poruncind apoi:

— Spune-i cine suntem.

— Cum, cine suntem? repetă Val, buimac. Trase aer în piept şi încetă să clipească. Cine suntem? se întoarse, în sfârşit, spre ofiţer. Domniţa Mela şi credinciosul ei slujitor şi prieten, Val.

— Căpitanul Hrac, se recomandă ofiţerul scuturându-şi coarnele, ceea ce echivala, poate, cu bătaia din pinteni. Vă rog să mă iertaţi, dar trebuie să fim prevăzători. Dovada!

Glasul îi era neplăcut, fără a se putea spune că Hrac se arăta nepoliticos. Deşi mâna i se odihnea pe mânerul spadei.

— Ce dovadă? întrebă Val.

— Că nu sunteţi trudali, fireşte.

Imprevizibilul, îşi spuse Mela, iar Val bolborosi:

— Nu pricep, după care începu din nou să clipească.

— Nu-i nimic, îl linişti Hrac. Dacă n-aveţi dovada vă punem la încercare.

Şi scoase un şuierat. O ceată de ostaşi-răgace năvăli printr-o poartă laterală. Doi dintre ei, care purtau ceva semănând cu o mare oglindă roşie, se opriră în mijloc. Ceilalţi îi înconjurară şi-şi scoaseră săbiile. Mela şi Val se aflau în mijlocul cercului, lângă cei cu oglinda.

— Priviţi-vă în oglindă, porunci Hrac. Domniţă?

Mela se apropie, iar oglinda roşie îi întoarse chipul.

— Credinciosule Val?

Val îşi văzu şi el imaginea în oglindă. Totul părea un joc.

— Perfect, hotărî totuşi Hrac.

La un semn al său, unul dintre ostaşi aduse două plăcuţe de metal, sau dintr-un material ce amintea metalul. Pe una dintre feţe purtau un desen complicat.

— Astea sunt dovezile? întrebă Val.

— Întocmai. Nici un trudal nu le poate imita.

— Din ce sunt făcute? mai întrebă Val, răsucind plăcuţa între degete.

— Secret militar, răspunse Hrac. Tot ce vă rog e să nu vă mai despărţiţi de dovada încredinţată. Făcu un semn şi ostaşii se retraseră, după care adăugă: Săptămâna trecută am prins patru trudali care se dădeau drept ceea ce nu erau. Evident, n-au ajuns nici în curtea palatului... (*De vreme ce curtea nici nu exista,* îşi spuse Mela, dar îşi aminti că ofiţerul nu se mirase de ivirea palatului şi se simţi neliniştită.) Nici o clipă de răgaz, încheie Hrac pe un ton ce nu admitea replică. Trudalii sunt neînchipuit de abili. Din fericire, avem oglinda.

— Şi când un trudal se priveşte în oglindă?... întrebă tulburată Mela, îndemnându-l să continue.

Simţea că ofiţerul îi dăduse o cheie, dar nu era în stare să se concentreze şi cuvintele lui se risipeau care încotro.

— I se vede adevărata înfăţişare! Bineînţeles, oglinda e, de fapt, un simplu captator de unde *pseudo.*

— Ah! spuse Mela.

Nu auzise niciodată de asemenea unde. Şi, totuşi, atât Val, ea însăşi, cât şi cetatea Laga, *erau.* Şi, mai ales, erau *aşa.* Dar trudalii? Şi ce spusese Hrac?

— Poate că sunt cam greu de cap, mârâi Val, dar din boscorodeala asta nu pricep o iotă...

Hrac îl privi, apoi ridică din umeri şi începu să-i explice, rostind cuvintele rar şi apăsat:

— Trudalii pot lua fel de fel de înfăţişări, străine. Undele *pseudo,* pricepi, alcătuiesc în jurul trupului lor un trup fals. Oglinda roşie le reţine însă, şi-i demască.

O *altfel de Putere,* îşi spuse Mela. *Uf, de ce nu sunt în stare să desăvârşesc ce-am gândit la repezeală? Nu ţin*

seama de asta şi tot eu trag ponoasele. Ar trebui să fiu mai atentă.

— Mă rog, mormăi Val. Mie tot nu-mi intră în cap... Şi cine-s trudalii?

— Vremea trece, străini, le aminti ofiţerul (era limpede că nu voia să mai vorbească despre trudali). Slăvitul Cril se află la masă.

Mela scoase un ţipăt şi-şi duse palmă la gură. Simţi o sfârşeală şi o copleşi o bucurie încă neîncrezătoare.

— Cine?

— Slăvitul Cril, răspunse demn Hrac. Stăpânul nostru.

— Du-ne la el! strigă Mela. Repede.

Să fie cu putinţă?

— Într-adevăr, se învioră Val. O masă bună, iată ce ne trebuie!

— Nu eu vă ţin de vorbă, hârâi ofiţerul, după care adaugă: Nimeni încă nu s-a plâns de ospitalitatea lui Cril. Urmaţi-mă.

Gândurile Melei se învălmăşeau, ar fi vrut să împingă din spate uriaşa răgace (*de ce o răgace?*), să alerge, să ajungă mai repede în braţele lui Cril, regăsit printr-o minune, *dragul meu, dragul meu, într-o cetate ivită de mine pentru a lupta împotriva nefiinţei albe, numai gândurile mele cele mai adevărate, pe care nici nu le ştiu întotdeauna, numai ele te-au putut aduce în palatul ăsta; am să-l desăvârşesc, ai să vezi, nimic nu-i destul de frumos pentru tine, dar e firesc să te afli aici, cine dacă nu tu? Când gândesc un palat e pentru tine, fie că vreau sau nu, fie că ştiu sau nu, iubitule, şi tu nici nu te aştepţi, nici nu speri să ne vedem peste o clipă şi te întrebi unde sunt, atunci când aş vrea să zbor în loc să mă târăsc după gândacul ăsta înfumurat, care abia se mişcă*...

— Frumos palat, spuse Val şi Mela îşi dădu seama abia atunci că treceau prin încăperi înalte, cu pereţii acoperiţi de tapiserii şi tablouri în rame grele, că în toate sălile se aflau mobile de preţ şi covoare în care picioarele se afundau.

Când a fost înălţat? mai întrebă uriaşul.

Bietul Val! Ce prost e când vrea să pară deştept... Şi-a închis un ochi şi picură în glas toată şiretenia de care-i în stare.

— Nimeni nu ştie, răspunse Hrac, cu o nevinovăţie ce făcea inutilă perfidia lui Val. Palatul a fost dintotdeauna.

— Mela, auzi? întrebă Val.

— Da, Val.

Dar, dincolo de bucuria care-o făcea să tremure, neliniştea n-o părăsea. *Palatul n-a fost şi acum este, ştiu când l-am făcut să se ivească, i-am gândit sălile şi l-am mobilat într-un timp atât de scurt, n-am avut decât un răgaz de câteva clipe. Şi totuşi nu lipseşte nimic, totul e aşa cum aş fi vrut să fie, dacă aş fi avut la dispoziţie timpul necesar. Hrac nu s-a mirat, nu se miră şi a spus ceva, nu-mi amintesc ce, mi-a dat fără să vrea o cheie, pe care am pierdut-o*...

— Orice ai spune tu, şopti Val, nu pricep nimic...

— Nici eu nu pricep chiar tot...

— Aşa-i? Ei lasă că ne lămureşte Cril.

Mela tresări şi se opri din mers.

— Cril!... Val, îţi aminteşti de Cril?

— Asta-i bună, râse uriaşul făcând să i se zbată pe frunte hălăciuga blondă. Dar ce, mă crezi idiot?

Îi puse mâna, pe braţ.

— Nu, Val, eşti un prieten de nădejde. Te rog să mă ierţi.

Îi zâmbea vinovat, dar totul în ea striga *nu se poate, e cu neputinţă şi împotriva a tot ce*...

— Am să-ţi spun ceva, Mela, zise Val, ceva ce poate nu ştii. Cril mi-a salvat viaţa. Dacă nu era el mai trăgeam şi azi la galeră. Ştiai?

— Nu, Val, şopti ea, abia auzit.

Am să înnebunesc! Trebuie să-l întreb pe Cril. Dacă-i adevărată povestea cu galera, înseamnă că l-am înzestrat pe Val cu amintiri pe care nu le cunosc. Imposibil. Nu poate fi adevărat. Minte. Eram obsedată de Cril, singura mea

amintire rămasă vie, fără să-mi dau seama l-am gândit pe Val prieten cu noi amândoi, dar nu i-am putut acorda amintiri pe care nu le am. Mai mult, sunt sigură că nici Cril nu-l cunoaşte. Minte. Şi l-am vrut credincios...

— Ei vezi, spuse Val, prea le ştiai tu pe toate. Uite că mai sunt şi lucruri pe care nu le ştii!

Se umflă în pene ca adineauri, în faţa femeii cu care s-a înţeles atât de uşor. Şi-şi închipuie că m-a înşelat... Dar eu nu mai am amintiri! se înspăimântă Mela. *Totul în mine e ceţos şi nesigur, poate că are dreptate şi Cril îl cunoaşte, cine ştie, atunci* e *adevărată povestea cu galera şi eu am uitat-o, poate că amintirea doarme în mine şi a trecut, totuşi, în amintirile lui vii... Atunci nu minte şi numai eu sunt de vină, mi s-a întâmplat ceva şi totul e atât de încurcat, ce s-a întâmplat, Dumnezeule, de mă pierd în mine ca într-o ţară străină?*

Ajunseseră în faţa unei porţi, pe lemnul căreia şerpuiau ornamente de bronz aurit. Acorduri înfundate răzbăteau până la ei.

— Aşteptaţi aici, spuse Hrac, apoi deschise poarta şi, din prag, vesti solemn: Domniţa Mela şi credinciosul Val cer găzduire.

Cineva scăpă un pahar. Zgomotul se auzi în ciuda muzicii, iar Mela nu se mai putu stăpâni. Împingându-l pe Hrac, năvăli în încăpere şi se ciocni de Cril, care sărise de la masă şi se repezea s-o întâmpine.

Muzica încetase. Uluiţi, cântăreţii şi slujitorii priveau spre tinerii ce nu se puteau desprinde din îmbrăţişare, în vreme ce Hrac se răsucise către Val, ca pentru a-i cere socoteală. Dar Val era numai zâmbet şi-şi frecă palmele zdravene, aruncând câte o privire pofticioasă asupra mesei pe care se răceau bucatele.

— Şi acum... la masă! izbucni în cele din urmă, deşi Cril şi Mela nu păreau să-l fi auzit.

Fără glas, se priveau nevenindu-le să creadă că erau din nou împreună. Atunci, nerăbdător, Val îi cuprinse cu braţele

şi-i împinse, prietenos, dar sigur, spre masă.

— Val, şopti Cril, nici nu te-am îmbrăţişat...

— Ai tu pe cine să îmbrăţişezi, râse uriaşul. Dar, dacă vrei să mă mai vezi în viaţă, lasă-mă să pun ceva în gură!

Bucuria revederii o istovise şi Mela se simţea toropită, i se părea că, dacă s-ar desface braţele care o strângeau, ar luneca pe podele şi ar adormi. Încerca să nu se gândească la nimic, să nu se mire că iubitul ei îl cunoştea pe Val, prietenul pe care-l gândise atunci când se simţise copleşită de singurătate şi de care Cril nu auzise, de care nici n-avea cum să audă, de vreme ce, până în dimineaţa aceea, nu existase. Dacă, bineînţeles, se mai putea bizui pe ceaţa amintirilor ei...

— Căpitane Hrac, spunea acum Cril, ziua de azi e zi de sărbătoare.

— Sărbătoare, da, repetă căpitanul scuturându-şi coarnele de cerb cu dungi galbene. De ce grad, dacă binevoiţi?

— De gradul unu, spuse Cril.

— Unu, da.

— Ia măsurile trebuincioase, mai porunci Cril, iar Hrac hârâi supus:

— Măsurile, da.

Apoi, scuturându-şi încă o dată coarnele, se răsuci şi părăsi încăperea. Cântăreţii în caftane roşii puseseră mâna pe strălucitoarele lor instrumente, slujitorii se agitau în jurul mesei.

— Mela, cum ai ajuns aici? întrebă Cril. Mi se pare că visez...

Şedeau amândoi în capul mesei şi braţul lui îi înconjura umerii. Îl privi istovită.

— Nu ştiu. Nu ştiu nimic...

— Ciudat, spuse Cril. Nici eu. Vreau să spun... despre mine. M-am pomenit aici, în palat. Val, tu ştii ceva?

— Nimic, mormăi uriaşul ridicând din umeri, mult mai interesat de ceea ce înfuleca decât de întrebarea lui Cril. Ce

friptură-i asta?

— Nu-i friptură, e un fel de pepene.

— Aşa?... Atunci îl las pentru sfârşit. Şi iau o bucată de peşte.

— Peştele e ou.

— Da?... Mă rog.

Şi Val îşi umplu farfuria.

— Cril, întrebă Mela în şoaptă, de când îl cunoşti?

— Pe cine? Pe Val?

Încuviinţă în tăcere. O mare mirare se întipărise pe faţa lui Cril, îndulcindu-i trăsăturile. Melei i se păru că tot ce era bărbăţie în ele se estompează, lăsând să se străvadă amintirea copilului căruia bărbatul îi luase locul. Recunoscu expresia parcă visătoare a mirării lui Cril şi se simţi sfârşită de duioşie.

— Ce vrei să spui? şopti Cril. Doar l-am cunoscut, împreună, în călătoria pe muntele Delora.

Delora? Un nume. Nimic.

— Şi l-ai salvat de la galere?

— După lupta de la Sico, da... Ce-i cu tine, Mela? Nu te simţi bine?

Îngrijorarea lui Cril. Cutele care-i brăzdau deodată fruntea...

— Nu mai am amintiri, Cril, mărturisi într-o şoaptă aproape de scâncet. Am uitat tot... tot... Rătăcesc într-o lume de ceţuri...

Acum se străduia să-şi ascundă neliniştea.

— Eşti obosită, probabil. Mela, cine ştie de când n-ai dormit...

— Nu ştiu. Nici măcar asta...

— Tot ce-i rău a trecut, spuse el şi căldura glasului o făcu să închidă ochii. Ai să adormi şi ai să-ţi vii în fire. Oricum, n-ai uitat cine sunt, nu?

Zâmbea, dar îl simţea nesigur, în aşteptare.

— Cril iubitule! Singura mea certitudine...

Şi adormi brusc, cu faţa la pieptul lui.

*

Se deşteptă într-o altă încăpere, luminată doar de pâlpâirea unei candele. Cel puţin aşa i se păru în prima clipă, apoi văzu clopotul de sticlă şi omuleţul care alerga înăuntru, un omuleţ luminos, ca făcut din jar şi înalt cât degetul mic al Melei.

— Dormit bine, da?

Nu auzise glasul, dar cuvintele îi răsunau sub frunte. Era tot o Putere, aşa că se bucură şi întrebă în gând:

— Telepat?

— Bravo! Ceilalţi se sperie, de obicei. Atunci renunţ.

— De ce eşti închis?

— Oh, spuse neauzit omuleţul, închis, deschis, paradis, abis...

— Înţeleg. Faci parte din... din lumea asta?

— Dar tu? chicoti el.

— Nu mai ştiu, mărturisi Mela. De altfel, trebuie să-ţi fi dat seama.

— Da, da, albul... ceaţa... dimineaţa, viaţa, mogâldeaţa...

— Ajută-mă! Nu vrei să mă ajuţi?

Omuleţul se opri din goană. Gămăliile de ac ale ochilor lui păreau două rubine.

— Am să mă gândesc.

— Poate că te pot ajuta, şi eu...

Piticul de jar începu să râdă, stârnind clinchete vesele sub fruntea Melei. Acum sărea în clopotul de sticlă.

— „Vrei să te învăţ să zbori?” l-a întrebat şoarecele pe şoim.

Mela închise ochii. Clopotul de sticlă plesni şi ţăndările zăngăniră pe lespezile de piatră.

— Mda, zise omuleţul, zburând prin încăpere.

Se mişca atât de repede, încât descria linii şi cercuri de foc, dar se pomeni închis într-un cub de fier. Mela nu-l mai auzea. Atunci se întinse leneş pe pat, şi cercetă încăperea.

Nu mai era sigură de nimic, iatacul putea fi cel pe care-l gândise gândind palatul, dar totul se petrecuse neînchipuit de repede şi nu avusese vreme să intre în amănunte. Gândise un întreg palat, aşa cum putea gândi un oraş, ceea ce însemna străzi şi pieţe, monumente şi fântâni, case şi oameni. Gândind un oraş, îi gândea fireşte şi casele, iar o casă fără încăperi nu putea fi. Palatul trebuia, aşadar, să cuprindă şi iatacul în care se afla, mai bine zis, un iatac printre altele, dar cum să ştie dacă ivise din nefiinţă iatacul *ăsta* şi, dintre toate paturile cu putinţă, patul în care se afla, apoi blana de urs, jilţurile şi masa pe care vedea oglinda cu mâner de argint, peria şi pieptenele, cutiile de os şi sticluţele cu dresuri şi parfumuri? Palatul, totuşi, nu existase. Îşi amintea uluirea lui Val; dar şi aerul firesc cu care Hrac îi întâmpinase apariţia...

Oftând, închise ochii şi cubul de fier pieri.

— În sfârşit!

Cuvintele răsunară mânioase sub fruntea Melei, în timp ce omuleţul descria opturi de foc pe sub bârnele înnegrite ale tavanului.

— Poate că te pot ajuta şi eu, gândi Mela.

— Mai întâi, pune totul la loc!

Clopotul de sticlă se ivi din nou pe coloana de marmură neagră, cioburile se topiră şi omuleţul goni în cerc sub cupola lui transparentă.

— Ei bine?

— Poate, răspunse el. Am să mă gândesc. Să nu mă mai închizi.

— Închis, deschis... îi aminti Mela,

— Da, zise omuleţul, dar nu-mi place fierul. Gândurile nu trec. Berbec, culbec, mă-nec... De altfel, ştiai!

— Ştiam.

— Să-ţi fie ruşine!

Mela râse fără răutate, apoi îi aminti:

— Am nevoie de ajutor.

— Ei şi?... Toţi la fel, se supără omuleţul. Ţi-am făgăduit

să mă gândesc, nu? Ce să citesc în tine, când nu văd decât ceaţă? Aţă, gheaţă, fortăreaţă, înhaţă...

— Destul, îl întrerupse Mela. Nu vreau să citeşti în mine. Citeşte în Val,

— Adu-l aici.

Uşa se deschise încetişor.

— Nu mai dorm, Cril, spuse Mela.

— Te simţi mai bine?

Glasul lui. Mâna lui pe frunte. Şi am putea fi atât de fericiţi...

— Aţi putea... aţi putea... bombăni omuleţul de jar, dar bombănitul lui nu putea rupe vraja.

— Da, Cril, rosti Mela. Cred că eram, într-adevăr, obosită... Altminteri însă, nu s-a schimbat nimic.

Cril se aşeză pe marginea patului, îi prinse mâinile în mâinile lui.

— Te-a supărat, cumva, tesalul? Apoi, văzând că nu pricepe, arătă spre clopotul de sticlă: Licuriciul, aşa i se spune aici...

Mela îşi îndreptă privirile spre coloana de marmură. Sub clopotul de sticlă se frământa o insectă de jar.

— Cum să mă supere? întrebă ea.

— Ai dreptate! Fleacuri... Şi chiar nu-ţi aminteşti nimic?

— Dar tu?

Cril clătină din, cap.

— N-am uitat nimic din tot ce a fost înainte. Dar m-am pomenit aici, în palat.

— Când?

— Vezi, tocmai asta-i ciudat. Mi se pare că nu-i mult de atunci şi, pe de altă parte, am impresia că mă aflu în Laga dintotdeauna. Cunosc oamenii, cunosc fiecare cotlon al palatului... Mai mult, cunosc obiceiurile şi ştiu că Aladar cel Mare m-a încoronat cu mâna lui, pentru că n-avea urmaşi.

— Aladar? întrebă Mela.

— I-ai văzut, în piaţă, statuia.

Pe care am gândit-o azi-dimineaţă, când piaţa mi se

părea pustie. Cine se joacă aşa cu noi? Şi de ce? Dacă aş şti de unde am plecat, dacă mi-aş aminti...

— Ce face Val? întrebă apoi, ca să schimbe vorba. Nu mă pot obişnui cu gândul că l-ai cunoscut, că i-ai salvat viaţa...

— Ţi se pare ciudat? Dar, de vreme ce ştii că ţi-ai pierdut amintirile... Bunul Val! Cred că mai sforăie în odaia lui.

— Cril, unde ne aflăm? Unde se află Laga?

— Păi asta-i altă drăcovenie, râse el. Vrei să-ţi spun cinstit? Habar n-am... Dincolo de cetate stăruie un fel de ceaţă, o lume neterminată, în care nimic nu şi-a căpătat încă înfăţişarea. Din pricina asta oamenii nici nu se prea înghesuie să iasă din cetate...

— Trudalii? şopti Mela.

— Ai şi aflat?... Da. Umblă fel de fel de zvonuri, ca şi în legătură cu tesalii. Dar ai văzut şi tu că tesalul e doar un biet gândac luminos.

— Norocos, schimbăcios, furtunos, ţâfnos, mincinos... strigătele omuleţului păreau s-o înţepe sub frunte.

— Da, spuse încetişor Mela. Am văzut.

— Aşa o fi şi cu trudalii...

— Şi, totuşi, nu-i lăsaţi să intre în cetate. Oglinda roşie...

— De ce să stârnim oamenii? Vezi tu, se tem de trudali, prea sunt altfel decât noi. La drept vorbind, Laga nu-i decât o oază. De jur împrejur se întinde ţara trudalilor, pot să ne lase şi nouă măcar atât.

— Dar cum vă hrăniţi? Nici o cetate nu poate trăi din ea însăşi...

Cril se ridică şi începu să umble prin încăpere. Mergea încet, cu mâinile la spate, şi Mela nu se obişnuise încă să-l vadă aievea.

— Cril! izbucni deodată, întinzându-şi braţele spre el.

Cril scoase un strigăt şi se repezi, acoperindu-i faţa cu sărutări. Acum nu se mai putea depărta şi Mela trebui să-l împingă, apăsându-şi uşor palmele pe pieptul lui.

— Iartă-mă, spuse apoi. Vezi cât sunt de proastă?

— Nu-mi doresc decât să nu te deştepţi!

Sub privirile lui zâmbi fericită şi se cuibări mai bine sub pătura groasă.

— Continuă, iubitule.

El se ridică din nou şi, ca adineauri, măsură încăperea, cu mâinile la spate.

— O să ţi se pară curios, dar în dreptul porţilor sunt nişte mese de piatră pe care trudalii aşază în fiecare dimineaţă toate alimentele cu putinţă. Atunci se înregistrează, de altfel, şi cele mai multe încercări frauduloase de pătrundere în cetate...

Nici asta n-am gândit eu. Să fie imprevizibilul?

— Şi nu cer nimic în schimb? întrebă Mela*,*

— Nu. Tot ce ar dori e să-i primim printre noi.

— Dar alimentele lor?...

— Văd că ai ghicit, spuse Cril. Undele *pseudo...* De la fructe şi legume până la carne şi peşte, totul e numai iluzie. În privinţa înfăţişării. Altminteri sunt hrănitoare şi nimeni nu s-a îmbolnăvit vreodată. Singurul lucru ciudat e că n-au izbutit să potrivească înfăţişarea cu gustul. Friptura e, de fapt, un pepene, pepenele are gust de pâine, pâinea de dulceaţă şi aşa mai departe...

Încercând să înţeleagă, Mela rămase tăcută. Atâtea coincidenţe şi nepotriviri o găseau nepregătită, tot ce părea limpede era că nu putuse gândi ceva mai încurcat. *Imprevizibilul, din nou? Dar amintirile comune lui Cril şi Val? Şi undele* pseudo?

— Cu toate astea, cu toate că fără ei n-aţi rezista nici câteva zile între zidurile cetăţii, nu-i lăsaţi să intre în Laga, spuse ea în cele din urmă, întorcându-se la faptul care o uimea cel mai mult.

Stânjenit, Cril îşi desfăcu braţele în semn de neputinţă.

— Oamenii se tem, Mela...

— De ce? Cril, cum arată un trudal?

— Un trudal e o fantomă, Mela. N-are chip şi prea puţină consistenţă. E aproape o fâşie de ceaţă... Din fericire, nu poate trece prin ziduri şi nu zboară.

2

Împreună cu Val şi Cril, Mela aştepta în balconul palatului începerea serbării de gradul întâi, organizată de Hrac. Piaţa fusese împodobită cu globuri în care alergau sute de tesali, iar în bazinul secat pentru durata serbării se instalaseră cântăreţii în caftane roşii. O mantie verde flutura peste umerii de bronz ai lui Aladar cel Mare, avântat cu armăsarul său spre constelaţiile necunoscute risipite pe cer. De jur împrejurul pieţii se adunase mulţimea locuitorilor şi Mela se miră că erau atât de numeroşi, atunci când nu gândise decât femeia de la care Val aflase unde nimeriseră şi „nişte locuitori” ceva mai târziu, când desăvârşise palatul, gândind la repezeală şi cetatea, cu spaima că altminteri priveliştea ceţoasă i s-ar mai putea arăta la primul cot al drumului roşu. Din nou îşi spuse că totul se înlănţuie prea bine, prea firesc pentru a fi adevărat, sau măcar corespunzător gândului nesigur pe care-l proiectase în faţa întinderii albe, dominată de trupul lui Hrac. Privi cu îndoială spre Val, dar uriaşul îi înapoie privirea cu un zâmbet ce-i împinse colţurile gurii până la urechi.

Atunci trâmbiţele sunară de câteva ori prelung şi o companie de ostaşi-răgace se ivi în piaţă. Gângăniile păşeau ţanţoş sub comanda lui Hrac, care porunci o întoarcere la stânga, oprindu-le în dreptul balconului. Apoi hârâi o nouă comandă şi din piepturile negre ale ostaşilor izbucni un strigăt ce răsună în inima Melei:

— Cril şi Laga!

Mişcată, îl văzu pe Cril salutând, cei din piaţă aplaudară, după care, la comanda căpitanului lor, ostaşii se risipiră doi câte doi pe lespezile roşii şi-şi încrucişară săbiile. Dar, cum exerciţiile militare n-o interesau, Mela preferă să-i cerceteze pe cei din piaţă.

Erau bărbaţi şi femei, copii şi bătrâni. Purtau veşminte viu colorate, de croieli pe care nu le cunoştea, dar faptul n-o tulbură, coeficientul de imprevizibil fiind, în cazul acesta,

destul de redus. Ar fi interesat-o mai degrabă să le cunoască amintirile şi-l invidie pe omuleţul de jar, pentru care nici un gând nu rămânea ascuns. La intrarea lui Cril în iatac se prefăcuse într-o insectă şi Cril pomenise doar în treacăt de zvonurile privitoare la tesali. De ce? De unde veneau tesalii? Dar marile răgace, pe care le vedea defilând? Se integrau oare în cota de imprevizibil introdusă de ea în măruntul univers căruia îi dăduse naştere, sau reprezentau... ce? Ce însemna prezenţa lor? Intervenţia paralelă a unei alte Puteri? Dacă-şi putea răspunde ar ţine, în sfârşit, un capăt al firului în stare s-o conducă prin labirintul în care se înfundase. Şi trudalii... Cril pomenise de nişte zvonuri, punând şi înfăţişarea antropomorfă a tesalilor pe seama zvonurilor. Ce fel de zvonuri circulau în legătură cu trudalii? Faptul că păreau nişte fâşii de ceaţă nu explica, probabil, aversiunea locuitorilor. Fâşii de ceaţă... Dar nu simţise şi ea nevoia de a se închide în perimetrul cetăţii pentru a se împotrivi priveliştii ceţoase în care se pomenise, fără să ştie cum? Şi, totuşi, trudalii întreţineau cetatea.

Uralele izbucnite pe neaşteptate o smulseră din gândurile în care se rotea fără ieşire. Întrecerile militare luaseră sfârşit. Învingătorii se înşirau în dreptul balconului, în vreme ce învinşii alcătuiau o ceată ruşinată, care părăsea, cam în neorânduială, piaţa. Din nou răsună glasul trâmbiţelor şi Hrac vesti:

— Răsplata lui Cril!

Destul de modestă, îşi spuse Mela, văzând că Hrac apucă un fel de pensulă şi trage câte o dungă galbenă pe coarnele învingătorilor. Dar distincţia avea pesemne valoare în ochii răgacelor, căci ostaşii îşi ridicară săbiile şi, cu o neobişnuită însufleţire pe care, în ciuda glasurilor lor hârâite, până şi Mela o percepu, scoaseră din nou strigătul de luptă:

— Cril şi Laga!

Demn şi foarte la largul lui, Cril salută, şoptind apoi către Val, care urmărise cu încântare luptele:

— Altfel mă descurcam dacă-i aveam cu mine la Sico...

— Atunci să-l fi văzut eu pe Gald! încuviinţă, cu un fel de răutăcioasă bucurie, uriaşul. Dar întrebă îndată: Vorba-i dacă ar ţine piept, la fel de bine, şi unor oameni...

— Nu te sfătuiesc să te măsori cu Hrac. E iute şi viclean ca... ei, cum îi zice... ştii, spadasinul de la Rasco...

— Da, da, strigă Val, stai niţel... Lunganul care ne-a atacat atunci, în port?

— Întocmai. Era stângaci şi-şi trecea spada dintr-o mână într-alta...

— Hump! îşi aminti Val. Hump! şi amândoi începură să râdă şi să se bată peste umeri, bucuroşi de amintirea încăierării dintr-o îndepărtată noapte, petrecută împreună.

De ce mi se pare că joacă teatru, că vorbesc numai pentru mine, încercând să mă convingă de o prietenie care n-a existat niciodată? se întrebă Mela, reproşându-şi pe dată neîncrederea. *Dacă spun amândoi... Cril şi Val. Prieteni de când se ştiu. Doar eu sunt alta...*

— Nici nu-mi vine să cred că vă am aici, spuse Cril. Mela, îţi dai seama? Toţi trei, ca pe vremuri... dar îşi înghiţi vorbele şi adăugă încurcat: Iartă-mă. Uitasem...

— N-am de ce să te iert. Dimpotrivă, tu va trebui să ai răbdare.

Glasul îi sunase mai uscat decât ar fi dorit? Cril nu păru să-şi dea seama.

— O auzi? Val, tu care ştii ce înseamnă Mela pentru mine, spune-i!

— Te poţi îndoi de orice şi de oricine, rosti Val, grav deodată, aşa cum nu-l mai văzuse. Până şi de mine... Dar nu de Cril.

De ce a spus asta? Tulburată, Mela îl privi lung, încercând să citească în albastrul dur al privirilor lui. Apoi, auzind acordurile vesele ce urcau din piaţă, se grăbi să schimbe vorba:

— Şi acum? Cu ce ne mai desfată acum măritul Cril?

— Habar n-am, răspunse el. L-am lăsat pe Hrac să se

ocupe de toate.

Dansând, făcând tumbe, mergând pe mâini şi sărind de parcă ar fi avut arcuri la tălpi, trei tineri se iviră în piaţă. Erau de aceeaşi înălţime, îmbrăcaţi la fel, în pantaloni verzi, strânşi pe picior până la genunchi, purtau cămăşi galbene şi păreau imaginea multiplicată a unuia singur care se căţăra de două ori pe propriii lui umeri, se rotea, se dădea peste cap, înota în gol şi se prindea de glezne pentru a se trimite într-un nou salt neaşteptat, la capătul căruia se întâlnea cu sine însuşi. Muzica-i sublinia mişcările şi Mela se pomeni urmărind fără să-şi dea seama complicatele traiectorii ale trupului viguros, precise ca nişte desene. Tripla făptură se apropie de statuia lui Aladar, urcă şerpuit pe soclul de marmură, se încolăci printre picioarele de bronz ale armăsarului şi pieri sub mantia verde. Tobele orchestrei începură să răpăie pregătind momentul hotărâtor al numărului acrobatic şi precipitând bătăile inimii tuturor celor din piaţă, aşa că, atunci când larma încetă, toate inimile se opriră, zvâcnind în aceeaşi neliniştită aşteptare.

Şi o rumoare se înălţă apoi, când patru imagini identice se iviră de sub mantia verde. Cei ce socoteau că era o surpriză premeditată se dezmeticiră repede, dându-şi seama că mişcările armonioase, pe care le admiraseră până atunci, îşi pierdeau precizia. În locul triplului acrobat, avântat într-o geometrie a imposibilului, patru trupuri se loveau acum, stânjenindu-se. Ghemul de braţe şi picioare se descurcă şi patru tineri asemănători rămaseră în picioare, privindu-se nedumeriţi.

— Un trudal! răcni careva.

Şi se făcu tăcere. Melei i se păru că o altă răpăială de tobe încetează fără veste. Privi spre Cril şi-l văzu muşcându-şi buzele. Hrac şi răgacele lui năvăleau în piaţă, luminile colorate ale globurilor în care tropăiau mulţimi de tesali sclipeau rece pe cuirasele lor întunecate.

Atunci unul dintre cei patru începu să-şi răsucească gâtul, zvârlind căutături neliniştite. Ca o fiară încolţită, se

aplecase cu pieptul înainte, pe când ceilalţi trei se trăgeau încet îndărăt.

— El e! strigă suspectul, arătând spre unul dintre cei ce încercau să se depărteze. Sau el! Sau el!

Strigând se învârtea pe loc, dar nimeni nu scotea o vorbă şi panica din răcnetele lui era dezgustătoare.

— Ce dracu se petrece acolo? întrebă Val.

O descoperise chiar în dreapta balconului pe femeia întâlnită în piaţă şi schimbase cu ea zâmbete şi priviri, fără a mai urmări numărul de acrobaţie.

— Taci, şuieră Cril.

Fascinat, se uita la trudalul care văzuse ostaşii venind şi încerca să fugă. Se năpustea încoace şi încolo, mereu silit să se oprească în faţa cercului tăcut al locuitorilor, mişcările-i erau dezordonate şi, scăldată în sudoare, faţa-i strălucea. Costumul de saltimbanc contrasta violent cu deznădejdea hăituitului, a cărui răsuflare gâfâită se auzea dureros în tăcerea neverosimilă.

— Dar spuneţi-mi şi mie cine-i ăsta! se înfurie Val.

— Aşteaptă, şopti Mela punându-i o mână pe braţ, în vreme ce Cril privea posomorât şi nu făcea o mişcare.

Acum răgacele-l încercuiseră pe tânărul bănuit a fi un trudal. Cu săbiile ridicate se apropiau de el şi Mela se simţi mult mai aproape de omul aflat în primejdie decât de uriaşii gândaci, parcă desprinşi din groaza unui coşmar. Dar omul putea să nu fie om.

Doi ostaşi cărau oglinda roşie. Pătrunseră cu ea în cercul închis de trupurile tovarăşilor lor, iar în clipa când o îndreptară spre tânărul care încetase orice împotrivire şi, dându-şi seama de inutilitatea gesturilor, aştepta resemnat, plecându-şi capul, bucăţi din trupul lui începură să se desfacă, zburând ca atrase de neobişnuita oglindă şi pierind în apele ei sângerii. Mela îşi apăsă palma peste gură pentru a opri un strigăt de groază când braţele se desprinseră din umeri, apoi capul, cu gât cu tot. Nu văzu nici o picătură de sânge. Rănile erau netede, de culoarea pielii, ca şi cum

ţesuturile ar fi fost alcătuite dintr-o materie omogenă. Trudalul, de altfel, nu părea să simtă nici o durere. Liniştit, asista la propria lui descompunere. Pieptul i se desfăcuse şi el, topindu-se în luciul oglinzii, iar Mela avea acum în faţă o parte din adevărata înfăţişare a celui ce se deghizase cu ajutorul undelor *pseudo.* Căci picioarele omeneşti, coapsele prinse în pantalonii verzi ai soitarului[2] nu mai suportau decât o fâşie de ceaţă cu margini neregulate, de lăţimea unui om şi groasă de vreo trei degete. Când picioarele dispărură, desprinzându-se ca două proteze, fâşia de ceaţă rămase dreaptă, ondulând uşor şi schimbându-şi conturul într-o neliniştită încercare de pipăire a spaţiului din jur, iar Mela trebui să-şi mărturisească în silă că semăna cu o uriaşă amoebă.

— Mela, strigă Val care urmărise spectacolul cu gura căscată, nu cumva-i un ăla... cum i-a zis Hrac când ne-a pus şi pe noi la încercare, ţii minte, în dreptul porţii?...

— Un trudal, da, şopti Mela.

— Aşa-i? Şi ce-au să-i facă? mai întrebă Val, aţâţat.

— Nu ştiu, Val. Ce-au să-i facă? întrebă şi ea uitându-se la Cril, care strângea atât de tare balustrada balconului, încât degetele-i albiseră ca degetele unei statui.

— Nimic, răspunse Cril. Îşi descleştă palmele şi se sili să zâmbească, dar privirile-i rămâneau străine de zâmbetul buzelor. Nimic, repetă el. Au să-l alunge din cetate...

Într-adevăr, cercul răgacelor se pusese în mişcare. Toate săbiile erau aţintite asupra trudalului, silindu-l să se deplaseze o dată cu cercul mişcător al ostaşilor. Atent, Hrac comanda manevra şi nimeni nu se clintea în piaţă, nimeni nu scotea o vorbă.

— E bine că nu-l ucid, spuse Mela, abia auzit.

— Ei asta-i! se răsti însă Val. Ce i-aş mai veni eu de hac... nu de alta, se scuză îndată, întâlnind privirile Melei, dar fac

---

[2] Soitár, soitari, s.m. Fiecare dintre cei patru măscărici ai domnilor (fanarioţi) din ţările româneşti, care însoţeau pe domn la parade, la petreceri etc. [Var.: (înv.) suitár s.m.] - Din tc. soytari.

piele de gâscă numai când îl văd.

— N-ai fi în stare să-i faci de petrecanie, îl potoli Cril. Vâri sabia în el şi, când o scoţi, rana s-a lipit şi nu se mai vede. Îl despici, iar fiecare bucată dă naştere unui nou trudal. Sau uneia... cum vrei să-i spui.

Tăcură cu toţii. Trudalul fusese scos din piaţă, dar nimeni nu părea să-şi amintească de serbare. Vorbind în şoaptă, unii începeau să se risipească. Muzicanţii cântau cam alandala, fără convingere.

— Ce nu pricep, zise Val într-un târziu, e ce urmărea. Ăsta... trudalul...

— E blestemul lui, spuse Cril. Vorbea încet, alegându-şi cuvintele. Ce sunt trudalii? Aproape nimic. O fâşie de ceaţă... Şi ar putea fi orice, oameni, păsări sau pomi. Închipuie-ţi o apă mare, Val, un lac. Ar putea lua forma oricărui vas, a unei mulţimi de vase... Cât timp nu ştie asta, lacul stă liniştit. Dar când află şi vasele se apropie de mal... Fireşte, apa n-are conştiinţă. De asta rămâne pe loc.

— Vrei să spui că trudalii... ?

Şoapta Melei fusese ca a răsuflare.

— E blestemul lor, repetă Cril. Orice, oricum, numai să fie!

Priveliştea ceţoasă în mijlocul căreia se trezise, pânda pe care o simţise, înspăimântându-se, formele incerte, luate drept coloane sau trunchiuri de copaci. O lume de aspiraţii!

— Înţeleg, şopti, plecându-şi fruntea.

— Dar pune-te şi în locul oamenilor! protestă Val. Ai un copil şi te pomeneşti cu perechea lui, apoi cu acelaşi ţânc în trei, în patru, în naiba ştie câte bucăţi. Sau îţi intră bunăoară în casă zece exemplare din propriul tău bărbat. Ţi-ar plăcea?

— Nu, oftă Mela.

— Dă-ţi seama, stărui Cril. Trudalii nu se pricep decât să imite, deocamdată... Nu-i vina lor.

— Nu, oftă ea din nou.

Şi rămaseră ochi în ochi, până ce zâmbetul de pe buze

urcă şi în privirile lui Cril.

— Am dreptate când te iubesc. Numai pe tine, din toate câte sunt.

O, Doamne, Doamne, am putea fi atât de fericiţi... Noi doi, într-o colibă la malul unui râu. Sau la malul mării...

— Mă rog, şi serbarea? le aminti Val.

— Cui îi mai arde de serbare! zise Cril, arătând spre piaţa aproape pustie. Ce-ar fi să mergem la masă?

— Vezi că am şi eu dreptate să te iubesc? se însufleţi uriaşul. Nu ştim cum, dar ai tu un dar de a citi în inima omului...

Un fluierat se auzi atunci şi Val se schimbă la faţă. Plecându-se peste balustrada balconului, începu să facă semne liniştitoare, în vreme ce femeia voinică părea să-şi fi pierdut răbdarea. Râzând, Mela şi Cril dădură să plece, când strigătul hârâit al lui Hrac îi făcu să se întoarcă:

— Mărite Cril, serbarea! De gradul întâi...

Bietul căpitan părea întunecata statuie a deznădejdii.

— Şi trudalul? întrebă Cril.

— Conform regulamentului. Afară.

— Bine, căpitane. Serbarea se amână.

— Se amână, da... Da?

Glasul lui Hrac nu era făcut să exprime amărăciune, dar întrebarea sună înduioşător.

— Ostaşii şi-au făcut datoria. Pentru toţi, raţie dublă, hotărî Cril, ceea ce îl făcu pe căpitan să răcnească înviorat:

— Dublă, da!

După care îşi întinse aripile şi-şi luă zborul.

— Uite-al dracului, zise admirativ Val, pentru întâia oară îl văd zburând! Apoi, frecându-şi palmele: Raţie dublă ai spus?

— Dublă, da, hârâi Mela.

— Îhî. Păi luaţi-o voi înainte, că eu mai am de lămurit câte ceva... şi se plecă din nou peste balustradă, mişcându-şi braţele de parcă ar fi dat porunci unei mulţimi încăpăţânate.

— Dragostea şi pasiunea nu se confundă la Val, constată Cril, pe când străbătea mai apoi cu Mela o lungă încăpere, cu pereţii acoperiţi de oglinzi.

— Dar la tine? întrebă ea, oprindu-se.

Nesfârşite şiruri de Mele îşi ridicară frunţile spre nesfârşite şiruri de Crili, ca un neîntrerupt lanţ al generaţiilor, lungă succesiune a perechilor identice, perfect distincte, pierzându-se doar la cele două capete, în marile incertitudini ale începutului şi sfârşitului.

— Eu te iubesc, spuse Cril.

Şi îşi urmară drumul către iatacul Melei. Val îi ajunse din urmă. Atunci când deschise uşa Mela privi spre clopotul de sticlă, sub care tesalul alerga în cerc. Părea o gânganie luminoasă, ar fi putut jura însă că, doar cu o clipă înainte, mai avusese înfăţişarea unui omuleţ de jar.

— Mă simt obosită, spuse Mela. Te superi, Cril, dacă te rog să iei masa împreună cu Val? Aveţi, de altfel, să vă spuneţi atâtea...

— Mela!

— Cril?

Dar el rămase tăcut, privind lung în ochii cenuşii.

— Câtă linişte, şopti ea în cele din urmă. Ştii, mi-e într-adevăr somn...

— Mincinoaso! Omul Mela-i mincinos, omul Val e mâncăcios, spuse fără cuvinte tesalul.

Tropăia sub clopotul lui, prăpădindu-se de râs, iar hohotele lui sunau ca nişte zurgălăi sub fruntea Melei.

— Odihneşte-te, spuse atunci Val. Dar, dacă mâine nu mănânci cu poftă, să ştii că ai de-a face cu mine!

— Bine, Val. Noapte bună, Cril.

O îmbrăţişă tăcut. Uşa se închise peste ei şi licuriciul se prefăcu în omuleţul de jar, cu ochii cât o gămălie de rubin.

— Nu eşti cuminte, gândi Mela. Şi nici nu ştiu cum te cheamă.

— Omul Mela minte! Omul Mela minte! râse tesalul, adăugând pe nerăsuflate: Minte cuminte-n cuvinte,

dezminte fierbinte...

— Taci odată! Dacă taci, îţi dau un nume.

— Tac.

— Am să-ţi spun Til.

Omuleţul rămase o clipă nemişcat, de parcă i-ar fi cântărit propunerea, apoi îndată începu să salte, rostogolind sub fruntea Melei o veselă avalanşă:

— Til? Abil, febril, mobil, subtil, juvenil, fertil, versatil, infantil...

— Taci, spuse Mela din nou. Ţi l-am adus pe Val.

— Tac.

— Nu acum, spuse Mela.

— Nu?... Bine! Credinţă, putere, curaj. Val e curat. Gândit de tine.

Mela se aşeză pe pat, cu ochii la omuleţul care părea potolit.

— Şi Cril?

— Til?... Abil, febril, mobil, subtil...

— Te rog, oftă Mela.

Dar omuleţul părea jignit.

— Uiţi că-ţi citesc gândurile?... Bineînţeles! Cril... Ce întrebare!

Mela se lăsă încet pe spate, afundându-şi ceafa în pernă. Împăcată, privi multă vreme bârnele înnegrite, numărându-le crăpăturile ce scriau semne lipsite de înţeles. Til tăcea. Era atâta linişte, că totul părea o poveste. Apoi degete uşoare începură să bată în ferestre, stropi de ploaie cântară monoton şi Mela adormi înainte de a mai apuca să-l audă pe Til urându-i, în şoaptă, noapte bună.

*

Furtuna se dezlănţui toată noaptea, zgâlţâind ferestrele, şuierând în hornuri şi frângând suliţe de foc, dar Mela dormi netulburată. Val o deşteptă destul de târziu. Venea cu o tavă pe care se afla o cană cu lapte, felii de friptură, pâine,

unt şi dulceaţă.

— Dragul meu Val...

— Nu ştiu ce gust au toate astea, zise uriaşul, dar să faci bine să mănânci.

— Bine, vecine ciorchine!

— Cum?

Gata să scape tava. Val o văzu pe Mela ameninţând cu degetul:

— Til, fii cuminte!

Din doi paşi ajunse lângă pat, lăsă tava şi-i puse palma pe frunte.

— Nu te teme, râse Mela. E Til. Se ţine de şotii.

Şi-i arătă omuleţul, care ţopăia sub clopotul de sticlă.

— Mă, năpârstocule, se înfurie uriaşul, crezi că dacă vorbeşti îţi dau voie să mă baţi pe burtă?... Te fac gândac cât ai zice peşte!

— Îndrăzneşte! strigă Til, iar Mela se sili să nu râdă.

— Nu vă mai certaţi, mi-e foame.

Şi se apucă să mănânce. Pâinea avea gust de dulceaţă, friptura de pepene, dulceaţa de lapte şi laptele de pâine, dar nu lăsă nimic în farfurii, spre bucuria lui Val, care o urmărea înduioşat.

— Aşa mai zic şi eu, o lăudă, luându-i tava de pe genunchi. Şi ce ai de gând?

— Să te dau afară, să mă fac frumoasă şi să te rog să mi-l trimiţi pe Cril.

— Pe Cril, da, hârâi vesel uriaşul făcând stânga-mprejur şi îndreptându-se, ascultător, spre uşă.

Mai apoi, când Cril se ivi în iatac, Mela privea pe fereastră. Rari trecători străbăteau piaţa, în lumina obosită a soarelui roşu, trandafirii pe care-i gândise cu o zi în urmă străluceau lângă banca de piatră din dreptul havuzului şi-i veni greu să creadă că numai o zi şi o noapte o despărţeau de clipa când se pomenise pe întinderea albă, singură şi descumpănită.

— Mă temeam că n-ai să mai vrei să-mi vorbeşti, spuse

Cril, rar şi cu sfială.

Mela se răsuci cu tot trupul şi-i făcu faţă, sprijinindu-se de pervaz. Pe fundalul ferestrei părea mică şi nespus de fragilă.

— De ce? şopti, clătinând din cap. Numai pentru că eşti un trudal?

O privea cu tristeţe şi era Cril. Tristeţea lui Cril, în ochii lui Cril.

— Ştiam că ai să-ţi dai seama, mărturisi el. Glasu-i sună deodată răguşit: De cum te-am văzut...

Tăcură un timp.

— Semeni dureros cu Cril...

— Dar *sunt* Cril, spuse el cu blândeţe. Aici, în lumea asta, sunt Cril şi te iubesc... Iartă-mă, Mela.

Desprinzându-se de pervaz, înaintă către el şi-i puse mâinile pe umeri.

— În lumea asta, ai spus. Ajută-mă... Cril.

Îl văzu închizând ochii şi frământându-şi mâinile, apoi îl auzi vorbind cu glasul lui Cril şi-şi muşcă buzele pentru a nu se pierde, pentru a nu crede orbeşte tot ce avea să-i spună.

— Sunt Cril şi te iubesc, Mela! Dacă ai putea înţelege, dacă ţi-ai da seama că pentru tine aş face tot ce-mi stă în putinţă...

— Spune-mi ce ştii.

— Dar ştiu atât de puţin, răspunse el, privind-o cu aceeaşi tristeţe. Eram, cum spuneţi voi, o fâşie de ceaţă. Imensa dorinţă de a fi, printre dorinţele fraţilor mei... Nici o amintire, nici un gând, doar foamea de ele - tenace, răscolitoare. Doar aspiraţia după o formă definită, certă. Înţelege, Mela, folosesc cuvinte şi noţiuni omeneşti, totul pulsa însă orbeşte, eram o putere lipsită de imaginaţie şi incapabilă nu numai să se exprime, dar chiar să presupună exprimarea, eram o energie torturată de tendinţe obscure. Lumea noastră e veche, Mela, avem un soare bătrân. Nu ştiu ce a fost înainte, nimeni nu ştie. Poate că suntem capătul unei lungi spirale, viaţa ca energie, poate că

suntem un început târziu şi totul e încă în viitor... Dar foamea fără nume care eram eu s-a pomenit deodată faţă în faţă cu tot ce spera.

— Cril.

— Da, Mela. Nu ştiu cum ajunsese aici, dar m-am simţit izbăvit. Totul s-a petrecut instinctiv, dincolo de deliberare. În fond, eram un cameleon. Imitând fiinţa întâlnită, am devenit, abia atunci, eu.

— Dar Cril, strigă Mela, adevăratul Cril!

— A pierit la fel de neaşteptat cum se ivise, ca şi cum rolul lui ar fi luat sfârşit.

N-am să ştiu. Nici acum... Şi totuşi, a fost aici. A cunoscut întinderea ceţoasă, spaimele pe care le-am cunoscut...

— Nu minte, spuse atunci fără vorbe omuleţul de jar şi Mela privi fără să vrea spre clopotul de sticlă.

Til se prefăcuse din nou într-o gânganie incandescentă.

— Da, zise Cril, prinzându-i privirea. Tesalii ni se arată doar în chip de licurici. Am auzit că iau şi înfăţişare omenească, dar nu i-am văzut niciodată aşa. Se feresc, pesemne, de noi...

— Ba bine că nu, mormăi Til. N-avem nevoie de tesali trudali. Halal!

Zâmbind fără să vrea, Mela scoase din buzunar plăcuţa metalică încredinţată de Hrac şi i-o întinse celui ce juca rolul lui Cril.

— Căpetenia cetăţii, un trudal, spuse ea. Nu-i o glumă bună?... Îmi închipui că nimănui nu i-a dat prin minte să te pună la încercare.

— Mi-am spus ades că e singurul fel în care puteam fi camuflat. Urmaşul lui Aladar cel Mare... Dar asta presupune o intenţie! De ce? Şi, mai ales, cine... ?

Zâmbetul Melei pieri.

— Dacă aş şti...

Începu să se plimbe prin încăpere, şi el o privea, şi Mela-i simţea dragostea, şi trebui să facă un efort pentru a se încredinţa că nu era decât o imagine a lui Cril, mai

convingătoare decât cea dintr-o oglindă, dar un simulacru tot atât de înşelător. Nu-l putea urî, totuşi. Trudalul n-avea nici o vină, constituia probabil o verigă din lanţul menit... Poate să nu fi fost rostul întâmplărilor în care fusese angrenată, poate că se înşela, dar hotărârea ei era luată.

— Ce ai de gând? îndrăzni el, de parcă ar fi simţit că atunci trebuia să pună întrebarea, iar Mela îl învălui în lumina cenuşie a ochilor ei.

— Eşti Cril, nu?

Şi-i întinse mâna. Apoi închise ochii.

Iar toţi locuitorii din Laga, femeile şi bărbaţii pe care-i gândise atunci când înălţase zidurile cetăţii, se întoarseră în nefiinţă. Cril, căruia-i spusese să se uite pe fereastră, văzu în piaţă o femeie cu două coşuri. Silueta ei pâlpâi o dată şi pieri, ca un fir de praf suflat de pe lespezile roşii.

— Mela!

Dar Mela părea schimbată. Faţa-i devenise dură, o hotărâre inflexibilă îi asprea glasul.

— Încuie-l pe Val într-o încăpere. Nu uita, dă-i şi o ulcică în care să fie ceva cu gust de vin.

I se păru ciudat că-i porunceşte lui Cril, încă şi mai ciudat că-l vede părăsind încăperea pentru a-i împlini porunca. Dar nu era Cril.

— S-a făcut, spuse el mai târziu, înapoindu-se.

— Bine. Câţi sunteţi?

— Câteva mii.

Atât de mulţi... Îşi scutură pletele.

— Deschide porţile cetăţii.

Uimit, îi aminti:

— Dar Hrac şi ostaşii lui?

— Nici o grijă, spuse Mela. Erau cota de imprevizibil şi, de fapt, n-aveau ce căuta aici... Ah, să nu uit! Ia un trudal şi închide-l undeva, în palat. Ceilalţi să vină pe rând.

— Unul câte unul?

— N-am mai termina nici mâine. Nu, zise Mela. În cete de câteva sute.

Cril plecă. *Fac bine ce fac?* Firele se descurcau într-un loc pentru a se încâlci într-altul. Era sigură, de pildă, că adevăratul Cril nu-l putea cunoaşte pe Val. Fără să-i întrebe, cineva începuse un joc fantastic, în care ea şi Cril fuseseră implicaţi. Dar era doar un joc? Şi dacă fusese adusă acolo tocmai pentru ceea ce era pe punctul de a săvârşi? Totul se lega... Dar amintirile? De ce fusese lipsită de amintiri? *Pentru că altminteri n-aş fi făcut ce voi face acum,* îşi răspunse, şi gândul i se impuse pentru întâia dată. *L-aş fi gândit pe Cril încă acolo, pe întinderea albă. Înseamnă că-mi voi recăpăta amintirile; trudalul nu e Cril, dar mi-a reamintit chipul lui. Stăpână pe amintiri, l-aş fi gândit de la bun început şi n-aş fi aflat nimic despre lumea trudalilor...*

— Frumoasă poveste, bombăni Til. Tăcu o clipă, apoi zurui ca un apucat: Proteste! Proteste! Ţin să ateste, ţin să conteste. Feste modeste!

— Crezi că n-am dreptate? întrebă Mela, dar omuleţul gonea îndărătnic sub clopotul lui de sticlă şi nu mai spuse nimic. Te speli pe mâini, înţeleg...

Atunci, ridicând din umeri, se apropie de fereastră şi trase perdelele. Urmat de o mulţime de fâşii ceţoase, Cril pătrundea în piaţă şi Mela nu-şi putu opri o strângere de inimă văzând conturele mobile, parcă gata să emită tentacule. Înaintau ondulând ca nişte mari şerpi turtiţi, ca nişte panglici. Dar nu voia să se oprească.

Răsuflă adânc şi, închizând ochii, gândi ape de toate felurile, izvoare şi râuri, cascade şi lacuri. Gândi pomi şi copaci, iarbă şi flori. Cele mai multe se iviră în afara cetăţii, unele între zidurile ei, glicina chiar pe unul dintre pereţii palatului. Sub ochii ei, fâşiile ceţoase din piaţă se prefăcură în castani, în iarbă şi flori şi-i fu cu neputinţă să le deosebească de cele adevărate. Atunci trimise în nefiinţă modelele şi, deschizând fereastra, strigă către Cril:

— Mai departe! Să vină ceilalţi.

— Mela! Nu înţeleg...

— Mai târziu, mai târziu... Acum avem treabă.

Şi-i zâmbi, iar Cril se năpusti spre porţi. Când al doilea rând de trudali umplu piaţa, Mela gândi gâze şi păsări, târâtoare şi peşti, gândi dobitoace blajine şi fiare. *Ca într-o veche legendă,* îşi spuse. *Aşa se nasc legendele?* Şi o încercă teama că poate uita ceva. O clipă de neatenţie, un gând nepotrivit... Răspundea de lumea trudalilor. O voia desăvârşită. Era bine, de pildă, că nu gândise ţânţari? Hotărî să nici nu-i gândească şi mări numărul albinelor.

Piaţa se transformase într-o imensă arcă a lui Noe, un obor în care o grădină zoologică şi-ar fi adunat pensionarii. Păsările întunecau cerul, se roteau de câteva ori şi se răspândeau, fiarele dădeau buzna căutând o ieşire printre ziduri, glasurile se amestecau, piuiau, guiţau, lătrau, mugeau, iar Cril se agita în vânzoleala şi harababura generală, silindu-se să elibereze piaţa. Încă două cete de trudali sporiră mulţimea vietăţilor din numărul căreia Mela nu uită elefanţii, focile şi cangurii. Atunci, puţin obosită, îşi îngădui să răsufle. Deschise fereastra şi întrebă:

— Merge?

— Mela, mă înspăimânţi! strigă Cril. Ridică spre ea o faţă răvăşită, cu ochi imenşi: Toate astea le-ai făcut tu?

Animalele se risipiră, care prin vechile grajduri, care prin noile câmpii şi păduri. Un câine flocos se gudura la picioarele lui Cril, două vrăbii se fugăreau în jurul spadei lui Aladar. Totul părea calm, obişnuit şi lipsit de mister.

— Ce-i mai greu abia vine, spuse Mela.

Şi se întrebă dacă le-ar fi făcut pe toate cu aceeaşi dragoste dacă cel din piaţă n-ar fi fost imaginea lui Cril. *Nu-i un joc,* îşi spuse din nou, *totul se înlănţuie, totul.* O *lume gândită pentru a fi bună şi dreaptă, o lume pe măsura lui Cril.*

Înviorată, se apucă de treabă şi gândi, de astă dată, oameni. Plugari şi poeţi, doctori şi meşteşugari şi învăţători, femei, bărbaţi şi copii. Gândi bătrâni. Nici tâlhari, nici leneşi. *Pentru câtă vreme?*

Fâşiile de ceaţă tremurau lacom în faţa oamenilor, braţele şi picioarele începeau să se contureze. *Aşa lucrau, deci, undele pseudo?* Mai întâi inegale, braţele se lungeau, se contractau ca nişte albe tentacule şi trudalii oscilau, asemenea unor balanţe, până ce echilibrul se instala. Căpătând supleţe, trunchiurile încetau a fi otova, gâturile creşteau între umeri, înălţând vagi protuberanţe ce se umflau încet, ca nişte baloane. Albul ceţos se colora în acelaşi timp, trudalii sporind în densitate. Totul se petrecea lent, cu tatonări şi retrageri succesive. La sfârşit, miracol la care Mela asistă cu o gravă reculegere, netedele suprafeţe ale capetelor se vălureau, căpătau trăsături şi chipurile deveneau expresive.

Prima privire, Cril. Întâiul zâmbet. Şi îmbrăţişarea. Mâna femeii lunecând peste faţa copilului... Au redescoperit gesturile sub ochiul de sânge al unui alt soare. Am umanizat neantul. Am izbutit, Cril.

Atunci, închizând ochii, făcu să piară oamenii-tipare şi trudalii părăsiră piaţa. Se strădui apoi să-i gândească alţi oameni, cu alte trăsături şi însuşiri, întregind o omenire armonioasă. Ceţurile căpătau chipuri, zgomotele vieţii însufleţeau cetatea, auzea râsete, chemări, uruit de roţi, mugetul unei vaci şi simţi o sfârşeală când prinse sunetele simple ale unui cântec îngânat de glasul unui copil.

— Ceilalţi, să vină ceilalţi!

— Nu mai are cine să vină, spuse Cril.

Era singur în piaţă, părul îi cădea în ochi, hainele-i erau răvăşite, şi Mela îl privi mirată. Avu nevoie de câteva clipe ca să înţeleagă. Clătinându-se, se trase încet de la fereastră şi se prăbuşi pe pat. *Nu mai am pic de putere,* îşi spuse, apoi zâmbi gândului care-i trecuse prin minte: *Nici o mirare, am născut o lume. Sunt lehuză*...

*

Şi adormi fericită pentru a se trezi abia a doua zi, retrăind

încântarea cu care se prăbuşise în somn. *Lumea mea. Lumea lui Cril. Există.*

Se repezi la fereastră. Castanii foşneau în jurul pieţii, între ei erau întinse covoare de flori, iar piaţa se însufleţise. Aşa cum îşi închipuise în prima clipă, când cerceta decorul abia ridicat în jurul ei, printre coloanele porticului se plimbau îndrăgostiţi şi bătrâni cu bărbi demne.

— Dacă fericirea înseamnă să naşti bătrâni cu chelii roşii şi bărbi de ţapi... începu Til, întrerupându-se şi strigând asurzitor: Frumos?... Scârbos, plicticos, hidos, pe dos, mincinos, ruşinos, găunos...

— Gelos, spuse Mela. De ce nu spui şi gelos?

— Îmi vine să râd! ţipă omuleţul, ţopăind sub clopotul lui.

Şi râse scrâşnit, în vreme ce Val bătea la uşă.

— Dar ştiu că ai dormit! Cril s-a zbătut toată noaptea prin palat, ca un leu în cuşcă. „Noroc, mi-am zis, că-i destul de încăpătoare”...

— Bietul Cril! Tocmai de el am uitat...

— Acum fă bine şi mănâncă, hotărî Val, care nu se încurca niciodată în ordinea priorităţilor. Apoi ţi-l trimit să-l linişteşti.

Când Cril se ivi în iatac, Mela desluşi în purtarea lui o sfială pe care n-o recunoştea.

— Iartă-mă, îi spuse. În zăpăceala de ieri am uitat...

Înduioşată, îl văzu roşind. *Oare când se îmbujorase aşa adevăratul Cril?* Nu mai ţinea minte, amintirea o părăsise ca toate celelalte (*deci nu mi s-au redat amintirile, să mă fi înşelat*?... Alungă începutul de nelinişte, silindu-se să nu dea ascultare râsului batjocoritor al lui Til), dar simţea că aşa trebuia să roşească, aşa trebuia să i se urce sângele în obraji, făcând să-i pară mai alb albul ochilor.

— După tot ce ai făcut... n-am să înţeleg niciodată... Cum aş putea? se încurcă el.

— Condu-mă, ceru Mela.

Şi străbătură tăcuţi sală după sală, urcară şiruri de trepte, intrară într-un culoar îngust şi nu se opriră decât la

capătul lui, în dreptul unei uşi a cărei cheie se afla în buzunarul lui Cril.

— E o odaie goală, spuse el înainte de a descuia. M-am temut...

Deschise uşa, o lăsă să intre şi închise, binişor, în urma ei. Era o încăpere mică şi mansardată, cu fereastra tăiată în acoperişul de olane al palatului. Pornită din duşumeaua de scânduri şi legănându-se imperceptibil, fâşia de ceaţă se afla acolo.

Mela făcu doi paşi şi se opri, iar miracolul se petrecu sub ochii ei. Fâşia care o depăşise cu un cap pierdu mai întâi din înălţime. Braţele şi picioarele se desluşiră apoi, încă nedespărţite de materia ceţoasă, se precizară, trupul reproduse modelul trupului, gâtul şi capul căpătară formă. Pe suprafaţa albă se iviră porţiuni de culoarea pielii, care se întinseră ca nişte pete de ulei. Pletele, simplă formă ţinând încă de masa capului, se prefăcură în fluidele valuri revărsate pe umerii Melei, fruntea şi sprâncenele se desenară, apoi nasul uşor arcuit. Şi Mela tresări când pleoapele se ridicară peste ochii cenuşii, iar cel dintâi surâs despărţi buzele celei în care se recunoscu, de parcă s-ar fi privit într-o oglindă. Îi întinse braţele. Aşa, ţinându-se de mâini, se uitară una la alta, apoi râseră în acelaşi timp şi se rotiră.

— Intră, Cril, rostiră ele într-un glas, iar, când uşa se deschise, Cril o văzu pe Mela de două ori şi privirile-i alergară de la una la alta, descumpănite.

Milostivindu-se de el, Mela se opri. Împingând-o uşor din spate, arătă spre aceea care, singură, avea să rămână Mela pentru replica lui Cril. Dar când o văzu cuibărindu-se la pieptul lui, când îşi recunoscu mişcările şi aplecarea capului şi bucuria ce-i lumina faţa, la fel cum recunoştea gingaşul şi ocrotitorul gest al lui Cril cuprinzându-i umerii, se simţi acolo şi totodată alungată, ca şi cum ar fi privit printr-o fereastră spre propria-i fericire. Gândul că, departe fiind, avea să rămână în palatul din Laga era dulce şi era amar.

Avea să trăiască aici o viaţă nebănuită, cu întâmplări ce-i vor rămâne pentru totdeauna necunoscute. *Nu mai sunt eu,* îşi spuse, dar nu se putea despărţi de ea însăşi, acceptând realitatea ficţiunii. *Pentru el nu-i o ficţiune. O strânge în braţe şi nu se poate desprinde din îmbrăţişarea ei. Sunt de prisos.*

Cu paşi uşori se trase către uşă. Mela şi Cril nici nu băgară de seamă. Şi rătăci îndelung prin coridoare tăcute, prin săli împodobite. Întâlnea din când în când slujitori care se plecau la trecerea ei, într-un rând dădu peste o încăpere plină de ostaşi vorbind în gura mare şi care tăcură când deschise uşa (*iertaţi-mă,* spuse Mela, grăbindu-se să bată în retragere), zăbovi o vreme înaintea portretelor înnegrite, întrebându-se dacă erau într-adevăr strămoşii lui Cril, dar nu puteau fi, cercetă o tapiserie înfăţişând o scenă de luptă şi nu se gândi la nimic. Era linişte în ea, o linişte ciudată, bucuroasă şi amară. Totul se oprise în loc, străbătea un timp pus între paranteze şi se mulţumea cu liniştea iluzorie, care nu era linişte, fără a fi altceva.

— Mela, pe cine cauţi?

— Pe tine, Val.

Şi-şi dădu seama că-l căuta, într-adevăr, fără să ştie. Dar nu era singur. În faţa panopliei cu arme de toate soiurile, o femeie voinică, aceeaşi cu care schimbase priviri şi semne elocvente, îl privea cântărind o spadă şi încercându-i echilibrul. *Prin urmare, am gândit-o încă o dată...*

— O cunoşti pe Ledana? întrebă Val.

— Din vedere...

— Da, spuse el. Şi Cril... pe unde l-ai lăsat?

— Vine îndată.

Prostuţul şi bunul meu Val! Îl privea cu duioşie, era o despărţire definitivă şi el nu-şi dădea seama, îşi închipuise că-l putea lua cu ea, dar Ledana asta se ivise la vreme. Val aparţinea iremediabil lumii în care Cril îi era prieten, în care avusese loc lupta de la Sico şi noaptea spadasinului de la Rasco.

— Ai să mă prezinţi? întrebă Ledana, alintându-se. Am să fiu invitată la serbările de toamnă?

— Ţi-am făgăduit, doar. Ce atâta vorbă?... Mititica, se întoarse el spre Mela cu un zâmbet încurcat, vrea şi ea să ia parte la o serbare dată de Cril...

— Foarte bine, spuse Mela. De ce nu?... Iertaţi-mă, mai am o groază de treburi. Vă doresc multă fericire.

— Sunteţi prea bună, răspunse Ledana, plecându-se cu graţia unei ursoaice, în vreme ce Val zâmbea acum, încântat şi ocrotitor.

Peste o clipă se va afla în faţa celeilalte Mela şi nici nu-şi va da seama. Va fi o mică încurcătură, poate, cu Ledana. O nouă prezentare, apoi totul va merge ca pe roate. Sunt expulzată...

— Pe curând, mai spuse Mela, privind încă o dată spre Val.

Şi-şi urmă drumul. Când se risipise liniştea de adineauri? Fusese o amorţire, o pauză dintre două acte, dar spectacolul continua. Resimţea din nou vechiul neastâmpăr, dorul de Cril cel adevărat, singurul. Pătrunzând în iatac, i se adresă îndată lui Til:

— Cred că ai avut destul timp să te gândeşti.

— La ce? se burzului omuleţul. Sunt Til. Febril, mobil, abil, subtil.

— Vreau să te iau cu mine, Til.

— Ca şi cum n-aş şti...

— Iartă-mă. Uneori uit că ştii tot... Şi?

— Ce mai stai?... Fă odată medalionul în care ai de gând să mă închizi, că n-o să mă cari cu clopot cu tot!

Mela zâmbi şi închise ochii. Clopotul plesni. Til zbura acum prin încăpere. La gâtul Melei se ivi apoi un lănţug de aur, de care atârna un cleştar şlefuit ca o cutiuţă ovală. Şi Til se pomeni înăuntru.

— Nu-i prea strâmt? întrebă Mela.

— Închis, deschis... râse Til. Să mergem!

3

Părăsi cetatea fără a-şi mai lua rămas bun de la Cril, a cărui adevărată Mela rămăsese în Laga. Acum, cât vedea cu ochii, lanuri şi fâneţe luaseră locul întinderii spectrale care o înspăimântase atât. Întâlni un heleşteu, o moară. Ţărani şi pescari îi dădură bineţe, totul era curat, proaspăt şi Mela se simţi fericită că o învăţătoare într-o clasă cu elevi buni. Îi venea să spună *Bravo, izvorule! Bine, câmpie!* şi se încruntă când dădu peste un bolovan, în mijlocul drumului. Se simţea răspunzătoare pentru fiecare pom strâmb, pentru petecul de mlaştină de lângă râuleţul pe care-l trecu păşind din piatră în piatră (închise ochii şi, îndată ce se află pe celălalt mal, şterse mlaştina din peisajul redevenit corect), pentru forma norilor şi rodnicia pământului, pentru tot ce ţinea de lumea lui Cril. Vechile nelinişti dispăruseră, dar ştia că nu numai din pricină că avea să-l întâlnească, în sfârşit, pe Cril. Dacă avea dreptate, dacă cineva gândise jocul uriaş în care-i fusese menit să dea viaţă lumii trudalilor, ea, Mela, reprezentând una dintre figurile de şah mişcate pe bănuitul eşichier şi trebuind să se lipsească vremelnic de amintiri pentru buna desfăşurare a jocului (dar când urmau să-i fie înapoiate?), avea să găsească, la timpul potrivit, indicaţiile necesare. Acum intra în joc şi Cril. Iar cu el alături, putea întâmpina orice.

Nu se îndoia că fusese aleasă din pricina Puterii, pe care numai Cril i-o cunoştea. De el nu trebuia să se ferească. Oare cealaltă Mela, identică, putea împrumuta şi ea realitate gândurilor? Acum îi părea rău că nu apucase să afle. Ar fi prevenit-o că Puterea nu trebuie dată în vileag (nu-şi mai amintea de ce...), dar, dacă cealaltă era tot ea (*fără amintirile mele,* îi dădu deodată prin minte, *iată încă un motiv pentru care am fost nevoită să uit tot, Mela din Laga trebuind să aparţină pe deplin lumii ei*) atunci ştia să păstreze şi taina Puterii. Nu, în legile jocului început pe neaşteptate nu încăpea loc pentru greşeală.

În dreapta începea un crâng şi Mela se bucură că se putea ascunde printre copaci. Ca de obicei, nu voia să fie nimeni de faţă în clipa când avea să-l gândească pe Cril. De Til nu se putea feri, citea oricum în gândurile ei, dar nimeni dintre trudali nu trebuia să ştie că adevăratul Cril se va ivi abia acum. *Nu m-am ascuns totuşi de celălalt Cril,* îşi spuse, amintindu-şi că gândise, dacă nu în prezenţa lui, în orice caz în aşa fel, încât nu se putea îndoi cine săvârşise toate minunile din Laga. Dar se linişti singură: nu era vorba, de fapt, tot de Cril? Şi pătrunse în crâng.

Crângul semăna cu toate crângurile, vedea copaci tineri şi copaci bătrâni, dar ceva era totuşi neobişnuit şi avu nevoie de câteva clipe până să-şi dea seama că trunchiurile porneau dintr-un pământ neacoperit de stratul moale şi umed, alcătuit de frunzele moarte ale altor ani. Crângul n-avea trecut. *Ca şi mine*, îşi spuse, dar gândul n-o mai întrista, după cum bucuria apropiatei revederi nu era însoţită de nerăbdarea care o cuprinsese în poarta palatului, atunci când Hrac rostise numele lui Cril. *Bietul căpitan răgace...*

— Ei aş! spuse Til. Era urât şi prost.

— Dar putea fi înduioşător, îi aminti Mela, privind în jur şi încredinţându-se că era singură.

Se afla într-un luminiş. Închise ochii.

— Mela!

Bătăile de inimă, furnicăturile în jurul buzelor.

— Abia m-am despărţit de tine, Cril, spuse ea, fără a deschide ochii.

Săruta întocmai ca trudalul, adică trudalul săruta ca adevăratul Cril. Şi, totuşi, nu mai putea fi sigură de nimic.

— Unde m-ai adus? întrebă el.

— Într-un crâng. Val a rămas în Laga.

— Val?... Care Val... Şi ce e Laga?

Abia atunci scoase un strigăt, îi încolăci gâtul cu braţele şi-şi lipi buzele de buzele lui. Şopti:

— Iubitul meu cel adevărat...

— Cum?... Ascultă, spuse el desprinzându-se din îmbrăţişare, mi se pare că trebuie să cam stăm de vorbă...

— Da, Cril. Despre spadasinul de la Rasco, despre lupta de la Sico, despre felul cum l-ai salvat pe Val...

Îngrijorat, Cril o privi lung.

— Mela, ce-i cu tine?

— Vrei să spui că nu-ţi aminteşti? Dar neliniştea o copleşi pe neaşteptate: Cril, ţi-ai păstrat amintirile?

— Bineînţeles! Ce vorbe sunt astea?... Vino-ţi în fire, Mela.

— Întindere albă, spuse ea, ceaţă...

Uluit, Cril se trase îndărăt.

— De unde ştii?... A fost ceva atât de neaşteptat! Şi azi mă întreb dacă mi-am pierdut cunoştinţa sau am visat... Priveam pe fereastră, deodată am simţit un gol în creier şi totul a devenit ceţos, mă aflam pe o întindere albă, aşa cum ai spus... Când m-am regăsit, priveam din nou pe fereastră.

— Am să-ţi spun tot, răspunse ea uşurată. Atunci ai fost copiat... O, sunt în toate minţile, nu te teme! Dar mi-am pierdut trecutul... şi nu puteam fi sigură nici de tine.

— De mine? strigă nerăbdător Cril. Am fost copiat? Şi ce înseamnă că ţi-ai pierdut trecutul?... Nu mai ştii cine sunt? Nu mai ţii minte podul de pe Mureş?

Mela păli. Ochii i se deschiseră, mari.

— Podul de pe Mureş...

O furtună i se învârteji în minte, chipuri şi locuri şi glasuri. O avalanşă de imagini, de detalii mărite până la proporţii neverosimile, un ochi, un zâmbet, case apropiindu-se ca şi cum ar fi lunecat pe şine invizibile pentru a se da peste cap, rotindu-se ca nişte imense sfârleze, cuvinte, *păzeşte-te, Mela,* un pitic, focul... Se clătină. Întinse braţele în căutarea unui sprijin, dar totul se potoli fără veste, aşa cum începuse.

— Mela!

Înspăimântat, Cril o strângea la piept. Îl privi fericită.

— Acum, da, sunt Mela...

— Să nu mai faci asta, se plânse Til. Puteai să mă ucizi...

Năvala amintirilor. Dacă o zguduise atât de cumplit, bănuia şocul resimţit de Til. Dar avusese dreptate!

— Iartă-mă, gândi, ştii bine că n-am vrut... Să te înveţi minte şi să nu-mi mai cotrobăieşti tot timpul prin creier!

— Nu-mi pasă! se supără omuleţul de jar, zuruind îndată: Aleasă crăiasă buboasă, gheboasă...

— Dacă ai şti, Cril... începu Mela, povestindu-i pe îndelete tot ce i se întâmplase de când se pomenise singură pe întinderea ceţoasă, povestind despre Laga, despre ei doi, despre ceilalţi, rămaşi în cetate, despre Val. Nu-i ciudat? încheie apoi. Încep să mă întreb dacă tot ce fac să se ivească există aievea. Oare nu ne plimbăm şi acum în caleaşca străvezie şi numai imaginile noastre vorbesc aici, aşa cum vorbesc şi trăiesc în Laga?

— Crezi că asta-i imaginea unui sărut? întrebă Cril, aplecându-se şi sărutând-o pe buze. Nu, Mela. Tot ce gândeşti *este* şi noi am dispărut cu siguranţă de pe Pământ. Adineauri mai goneam călare, căutându-te... e a doua zi de când te caut... şi deodată m-am pomenit în luminişul ăsta. Fără cal. Pentru că nu m-ai gândit decât pe mine.

— Era Galaad?

— Da.

Un nechezat răsună îndată şi calul negru galopă în luminiş, oprindu-se lângă ei. Scurmând cu copita dreaptă îşi întindea botul înspumat spre Mela, care-l bătu drăgăstos pe grumaz.

— Cel mai lung galop al lui Galaad! vesti Cril.

E bine, totul e bine...

— Îmi rămâne să ţi-l prezint pe Til, îşi aminti Mela, arătând cutiuţa de cleştar, în care omuleţul stătea nemişcat.

— Nu-mi cere nimic, rosti neauzit Til. Gândurile lui sunt de nepătruns. Barieră mentală.

— Ciudat, nu?

— Plictisitor! În tine nu vrei să citesc, în el nu sunt în stare...

— Bună ziua, spuse Cril, dar omuleţul începu să ţopăie pe loc, apoi îi întoarse spatele. Nu prea eşti prietenos...

— O să-i treacă, spuse Mela. Şi acum?

Cril îl prinse pe Galaad de căpăstru şi părăsiră luminişul. Mela păşea încet, dusă pe gânduri. Păsările pălăvrăgeau, un iepure ţâşni de după un trunchi şi se pierdu în lăstăriş, totul era ca pe vremuri, dar, deşi Cril îi cuprinsese umerii, se simţea apăsată de o nouă greutate. Amândoi tăceau. Regăsite, amintirile o împresurau, împiedicând-o să se gândească la viitor...

...odăiţa cu ferestre înguste. Prin ochiurile de sticlă, rotunde şi prinse în plumb, se furişează o lumină scăzută. Adineauri încă, sticlele mai erau roşii. Mela le privea din pătuc, zâmbind piticului care dansa pe loc în ochiul din mijlocul ferestrei, dar piticul se încăpăţâna să nu-i întoarcă privirea. În serile bune piticul zâmbea şi Mela adormea împăcată. Era însă o seară rea, toată ziua a fost rea, mama a plâns frângându-şi mâinile, iar tata nu s-a mai închis în chilia cu şerpi de sticlă prin care culorile alunecă încet, de parcă s-ar codi să ajungă în carafa sub care arde o flacără la fel de roşie ca văpaia care aprinde ferestrele, înainte de culcare. Mela n-a avut voie să iasă în uliţă, nici să se apropie de fereastră. Acolo, afară, se întâmpla ceva rău, se ivise poate un balaur şi cerea să i se aducă zece fete pe care să le înghită, aşa cum fac balaurii, altfel nimiceşte cetatea şi nu lasă piatră pe piatră, numai un balaur poate mugi făcând să tremure sticlele în ferestre, ba chiar şerpii din chilia tatei zornăiau şi mugetele se înălţau mai tare sau mai domol, după cum balaurul se depărta sau se apropia. Ne dă târcoale, da? întrebase, dar mama tăcea frângându-şi mâinile şi tata privea posomorât, trăgându-se de barba neagră. Din când în când şuşoteau, să nu-i audă balaurul, nici chiar Mela nu putea auzi nimic. Şi acum şuşotesc, piticul nu se mai vede în ochiul lui de sticlă şi deodată

ferestrele se aprind din nou şi mugetul creşte. Mela nu mai înţelege, soarele a apus o dată şi totuşi ferestrele sunt din ce în ce mai roşii, atunci am adormit şi soarele răsare, dar tata s-a repezit şi mama plânge la pieptul lui, tata strânge din dinţi şi Mela nu i se poate uita în ochi…

Da, îşi spuse Mela păşind alături de Cril, *e cea mai veche amintire. Fata arsă în piaţă ca vrăjitoare abia împlinise douăzeci de ani. Spaima serii de atunci m-a urmărit multă vreme, ferindu-mă de greşeală, căci rugul din copilărie ar fi putut fi rugul meu de mai târziu. Cristiana, fata arsă de vie se numea Cristiana, stăpânise oare vreo Putere?*

… şi totul a continuat. În chilia lui, tata veghea până în zori. Prin ţevile de sticlă lunecau substanţe tainice şi flăcările înghiţeau vise şi bani. Pe rafturi sporeau cărţile groase, cu legături de piele, iar faţa tatei căpătase tot mai mult culoarea întunecată a legăturilor arse de acizi. Pârlite de foc, barba şi sprâncenele-i erau tot mai albe. Domni ce-şi ascundeau strălucirea veşmintelor pe sub pelerine întunecate soseau la ore de noapte şi glasurile le răzbăteau din chilia cu alambicuri, rugând sau ameninţând. Plecau pe furiş, aşa cum veniseră. Meştere alchimist, spuneau, sau vrăjitor blestemat, iar tata făgăduia fiecăruia aur, aur.

Şi a venit şi ziua când în cuptorul încins s-a aflat amestecul ultimei speranţe. Mâinile tatei tremurau şi Mela ar fi dorit să-l ajute, să-l vadă bucurându-se de îndelung râvnitul metal galben, pe care-l visa şi cu ochii deschişi. Dacă nici acum... spuse el, deschizând cuptorul. Mela a închis ochii. Tata a luat cu cleştele vasul înnegrit şi l-a răsturnat peste forma de fontă. Poate că nu mai credea nici el în posibilitatea transmutării elementelor? Când aurul lichid a curs în formă lacrimile s-au prelins pe obrajii supţi ai alchimistului. Buzele i se mişcau, dar gâtul încleştat nu lăsa să treacă nici un sunet. E aur? a întrebat Mela, parcă speriată, în vreme ce alchimistul cădea în genunchi.

Era aur, da, aur curat, pe care meşterul începu a-l scoate noapte de noapte din cuptor pentru a astâmpăra foamea

domnilor cu pelerine întunecate. Mela era întotdeauna de faţă. Mama purta acum la gât un lănţug de aur, în casă se iviră mobile noi şi oamenii-şi scoteau pălăriile când tata trecea pe uliţă, clipind des din pleoapele cu gene arse de pala focurilor. Tu mi-ai purtat noroc prima dată, spunea, vino şi binecuvântă aurul. Iar Mela stătea lângă el, tăcută şi fragilă, închizând pentru o clipă ochii atunci când tata deschidea cuptorul.

Un trup fragil, fusese dintotdeauna fragilă ca o melodie cântată, cu ani în urmă, în sala de piatră a unui castel uitat. Mergi încet, Mela. Nu ridica găleata. Păzeşte-te, Mela... Nimeni nu ştia, şi ea se ferise să vorbească. La început nu şi-a dat seama, apoi s-a temut. Cristiana fusese arsă în piaţă. Şi s-a obişnuit să-şi exercite Puterea, ascultând calmă aceleaşi îndemnuri. Nu alerga, Mela. Culcă-te acum, dormi... Sub pielea subţire, umbra albastră a venelor. Gesturi puţine, graţioase. Adâncul cenuşiu al ochilor şi buzele pline, modulând neaşteptat un glas cu timbru grav.

N-am aflat niciodată ce s-a întâmplat, îşi spune Mela, privind fără să vadă trunchiurile pe care aurul verde al lichenilor străluceşte ca o veche podoabă. *Ciudat, am făcut câţiva paşi în timpul crângului şi străbat douăzeci de ani în timpul amintirilor, crângul pe care nu-l cunoşteam intră în cetatea copilăriei sau copilăria mea retrăieşte aici. Totul se leagă, se întrepătrunde, suntem în acelaşi timp în mai multe locuri şi nu ne dăm seama...*

...e atât de slăbuţă, spuneau. Să meargă la ţară. Pătru o poate ţine la el o lună, la întoarcere n-o să se mai recunoască nici ea. Şi nu s-a învoit decât primind făgăduiala tatei că în lipsa ei nu va face aur. Nici n-am nevoie, o încredinţase bătrânul, domnii au acum cât le trebuie şi noi la fel, pentru cheltuielile casei. Crezi că nu ştiu că-mi porţi noroc? Am ajuns să zic că Marea Operă nu se poate săvârşi fără tine, aşa cum nu înaintează fără argint viu şi pucioasă. Şi a sărutat-o pe frunte.

Luna de vară a fost o beţie de aer şi soare. Mirosul

pământului încins şi al fânului, scalda în lac, la adăpostul peretelui de trestii, racii prinşi cu mâna... Zilele sclipeau ca aripile libelulelor, cântau cu glasuri mătăsoase, nopţile presărau o pulbere de stele ce pătrundea până şi-n vise. *Niciodată n-am fost mai fericită... până la Cril.*

Îl privi mergând lângă ea şi-şi aminti că Til îi dăduse o nouă pricină de îngrijorare, dar asta se petrecea acum şi ea se mai afla acolo, în lumea culorilor şi a miresmelor. Oare? Timpul se irosea şi acolo, zadarnic încerca să-l reţină. Lumea fermecată se destrăma, lacul sclipi şi se întunecă, albastrul cerului se depărtă reducându-se la un bob de peruzea, ca şi cum l-ar fi privit printr-un ochean întors. Căci Mela se întorcea în căsuţa scundă, la piticul de pe ochiul de geam, la chilia cu alambicuri, unde umbre de spaimă jucau pe pereţi.

...şi revăzu mormanul de moloz, din care ieşeau bârne trecute prin foc. Strângând la piept bocceluţa cu care plecase, s-a oprit pe pietrele de râu ale uliţei. Se însera. Şi a auzit deodată că gâfâie, şi-a simţit genunchii tremurând şi a vrut să strige, dar a gemut, doar, când mormanul de dărâmături s-a dat peste cap şi ea s-a prăbuşit, izbindu-se de o piatră.

Acum era întinsă pe spate şi cârpa udă îi răcea pieptul. Vaivaivai, spunea cineva, o recunoscu pe Aspazia, vecina, şi începu să plângă cu sughiţuri în vreme ce femeia o strângea la piept, o legăna ca pe un prunc şi şoptea pe o singură notă, care-şi pierdea treptat înţelesul, vaivaivaivai... vaivaivaivai...

Din vorbele fără şir ale Aspaziei înţelegea că bătrânul se apucase să facă aur, Mela n-avea să afle niciodată dacă s-a socotit destul de sigur pentru a făgădui din proprie iniţiativă aurul sau dacă a fost silit să-l făgăduiască, dar plumbul nu-l ascultase şi baronul se făcuse negru la faţă. Nimeni nu ştia dacă aurul trebuia să plătească toanele unei ibovnice sau armele cine ştie cărei năvale. Meşterul a fost pălmuit, călcat în picioare şi, până la urmă, vârât în beci. Mama? Nu

s-a despărţit de el, se tângui Aspazia, povestind cum în aceeaşi noapte i-au pus la cazne pentru a le smulge mărturia că se făcuseră uneltele necuratului. Degeaba i-au canonit însă, amândoi s-au jurat pe sfânta cruce că nu se lepădaseră de credinţă şi, văzându-le îndărătnicia, baronul a hotărât să le mântuiască sufletele. Au fost arşi în piaţă ca vrăjitori şi eretici, tot ce se afla în casă a fost jefuit, fărâmat, după care s-a dat foc, spre a se curăţi locul prin flacără. Într-un târziu am cerut voie să stingem, încheie Aspazia, flăcările începeau să se întindă şi la noi. Şi acum? întrebase Mela. Să-şi piardă urma unde o şti, că-n cetate nu mai putea rămâne. Apoi, în şoaptă: Spune, mie poţi să-mi spui, chiar eşti vrăjitoare? Da, răspunse aspru Mela. Da.

Apoi a fost podul de pe Mureş.

— Te-am lăsat destul să-ţi reaminteşti? întrebă Cril.

— De ce m-ai întrerupt? Nici n-am ajuns la tine...

Cril zâmbi şi Mela îl privi de parcă abia atunci ar fi descoperit că se aflau, într-adevăr, împreună. Un val de fericire o năpădi, îndreptându-i trupul. Ochii cenuşii i se înceţoşară. *Nu mai vreau nimic,* îşi spuse ascultând foşnetele crângului, *suntem prinşi într-un imens bloc transparent în care nu ne putem mişca, ne privim doar şi aşa vreau să ne privim până la sfârşitul sfârşitului...*

Nechezatul lui Galaad destrămă vraja. Lângă soarele roşu se mai ivise unul, verde, în care se năştea un vârtej. Ape albastre se răsuceau pe suprafaţa verde, anaforul se rotea tot mai repede şi Melei i se păru că soarele verde începe să coboare, lăsând în urmă o dâră de smarald. Galaad îşi ciulea urechile şi sforăia neliniştit, dar Cril îl ţinea cu o mână de căpăstru şi cu cealaltă îl bătea uşurel pe grumaz.

— Să fugim! strigă Mela. Nu vezi?

— Prea târziu, spuse însă Cril.

Soarele verde le ajunsese deasupra capetelor. Acum se vedea că nu-i un soare, ci deschiderea rotundă a unui tunel vertical, în gura căruia se răsuceau şuviţele verzi şi albastre. Cerul păru că se prăbuşeşte şi se pomeniră

plutind. Ca nişte frunze mânate de palele ascendente ale unui vârtej de praf se înălţau rotindu-se şi nu-şi simţeau greutatea trupurilor, totul era verde şi albastru şi lipsit de substanţă, de parcă aerul ar fi împrumutat culorile mării. Galaad îşi mişca picioarele într-un inutil galop şi coama-i flutura, dar cei doi se ridicau ca nişte statui pe care o nevăzută putere hotărâse să le mute pe alte socluri. Mela încercă să spună ceva. Cuvintele nu se auziră.

— Frumos, răsună însă sub fruntea ei gândul liniştitor al lui Til. Aşteaptă.

Ciudat era faptul că nu-şi putea da seama de când pluteau, ca şi cum sorbul ar fi anihilat timpul. *Dar ne mişcăm,* îşi spuse întâlnind privirea lui Cril. Nu-i citi pe faţă nici mirare, nici teamă. O privea cercetător, de parcă atunci ar fi văzut-o pentru întâia oară, deodată îi zâmbi, iar Mela retrăi fericirea de care se simţise cuprinsă cu puţin înainte, când dorise să-l privească până la sfârşitul veacurilor şi când nimic altceva nu mai avea însemnătate.

Atunci tresări şi i se păru că reintră în propriul ei trup. Avea din nou pământ sub picioare, vârtejul verde şi albastru se retrăgea, se depărta ca un val care a lepădat pe plajă nişte cochilii. Apoi se ridică devenind soarele verde, ivit (adineauri, demult?) deasupra capetelor lor şi pieri într-o clipă. Dar nu soarele roşu veghind lumea trudalilor răsărea pe cerul acum întunecat, ci o mare lună galbenă ca aurul incandescent din cuptorul alchimic al copilăriei şi o alta, mai mică, argintie.

Era noapte, se aflau pe o platformă de piatră şi-i înconjura tăcerea unor bărbaţi ce-i priveau, încremeniţi aşa cum neaşteptata lor ivire îi surprinsese. Unii-şi sprijineau bărbia în pumni, alţii-i arătau cu braţul întins, câţiva îşi înălţaseră mâna spre luna de aur, ca şi cum ar fi socotit că Mela şi Cril trebuiau să fi sosit de pe strălucitorul ei disc.

— Cril! şopti Mela

— Doar nişte statui, spuse el. Şi adăugă liniştit: Nu te aşteptai ca jocul să continue?

— Dar cum am ajuns aici? strigă Mela, înciudată că se lăsase păcălită.

Vântul colinda cerul întunecat ce domina sfatul tăcut al statuilor şi aducea un aer greu, otrăvit de miasme. Ceva urui de două ori, cu scrâşnet de fiare.

— Nu te recunosc, zâmbi Cril. Parcă ai fi Val…

— Val era un prieten, îl înfruntă Mela. Îşi scutură pletele: Nu-mi dai voie nici să mă mir? Trebuie să mi se pară firesc felul cum am plutit pentru a ne pomeni sub un cer cu două lune?

Cril nu apucă însă să-i răspundă. Galaad fornăi ciulindu-şi urechile şi un bărbat se ivi pe un fel de punte metalică ce dădea în cercul statuilor. Paşii nu i se auzeau şi venea repede, de parcă întârziase la întâlnire.

— Chiar aşa, spuse neauzit Til.

— Prieten?

— Într-un fel, da.

Înalt şi slab, noul venit purta haine întunecate, menite să nu bată la ochi. Se mişca ţeapăn.

— Aţi sosit la Plarta cu două minute mai devreme, spuse el în galactică.

În ce? Ştiu ce limbă vorbeşte, mai mult, o înţeleg, deşi până acum nici n-am auzit de galactică… Uluită, Mela îşi înfipse unghiile în palme, încercând să-şi dea seama dacă visează. Nu visa. Tot mai nebunesc, jocul continua, creştea din el însuşi ca o iederă monstruoasă, întinzându-şi tentaculele peste lumi, peste sori şi lune, peste stele. La capătul coşurilor, flăcări verzi fluturau.

Necunoscutul se apropie de una dintre statui, un bărbat tânăr cu faţa mânjită de funingine pe care doar ochii de piatră rămăseseră înfricoşători de albi, se uită în jur, apoi întinse braţul şi strânse, într-un straniu salut, mâna de piatră. Sub privirile Melei statuia se urni, răsucindu-se. În soclul scund se căsca o gaură circulară.

— Săriţi, spuse noul venit. Rămân să închid.

De ce? Nu vreau!

— Sări, o îndemnă Til.

— Dar Galaad?

Totul se petrecea atât de repede, încât, neştiind ce să facă, închise ochii şi-l trimise îndărăt, pe Pământ. Cril se şi aruncase în puţul din fundul căruia răzbătea o palidă lumină verde, aşa că Melei nu-i rămase decât să-l urmeze. În ciuda îndemnului liniştitor al lui Til se miră de încetineala cu care cădea printre pereţii netezi, difuzând o lumină din ce în ce mai puternică. Puţul vertical îşi modifică pe nesimţite unghiul, ea se pomeni lunecând pe spate în ceea ce devenise un imens jgheab şi se opri lin într-o încăpere cu pereţii netezi, emanând aceeaşi lumină verde. Cril se plecă peste ea, ajutând-o să se ridice.

— Ţi-a plăcut?

— Începe frumos, ce să zic. Şi nu mă mai mir de nimic.

— Aşa. Acum dă-te la o parte, că vine dumnealui.

Mela făcu la timp doi paşi în lături pentru a evita picioarele necunoscutului. Abia acum, când se ridică ţeapăn în lumină, îi văzură faţa netedă ca o coajă de ou.

— Pe aici, rosti el şi, deşi hotărâse să nu se mai mire, Mela nu-şi putu desprinde privirile de pe faţa lui, lipsită de trăsături.

— Eşti... un om? întrebă în şoaptă, trecând peste tot ce nu înţelegea şi alegând-o, din mulţimea întrebărilor, pe cea care, în primul rând, cerea un răspuns.

— Un auxiliar. Generalul aşteaptă.

Şi-şi întinse braţul, poftindu-i... *Unde,* se întrebă Mela, *vrea să intrăm în perete?* Dar Cril o luă de braţ şi peretele căzu ca o perdea desprinsă de pe o galerie. Pe podea se mai zărea doar şanţul îngust în care intrase, iar în clipa în care-l trecură, peretele crescu la loc. *Nu mă mir,* repetă în gând Mela, furându-l cu coada ochilor pe Cril, *deşi tare aş vrea să ştiu unde am nimerit şi cine ne aşteaptă.*

— Cril nu se miră? întrebă, tot în gând, nemulţumită că nu putea schimba o vorbă cu el din pricina celui ce-i călăuzea.

— Nu-i citesc gândurile, îi aminti Til pe când treceau printr-un coridor luminat doar de pereţii verzui.

Nu-şi auzeau nici paşii. *Ca pe fundul unui lac. O altă lume. Înaintăm orbeşte spre ceva pregătit pentru noi, fără să fi fost întrebaţi, fără să ştim, fără să vrem. Cotim.* Coridorul coti de mai multe ori.

— Aici, spuse în cele din urmă auxiliarul, oprindu-se în faţa unui perete cenuşiu.

Când a devenit cenuşiu? Nici o uşă, fireşte. Peretele căzu şi se aflară într-o încăpere cenuşie (*ca de argint, de fapt,* îşi spuse Mela îmbrăţişând cu privirea marele paralelipiped ale cărui laturi difuzau o preţioasă lumină egală). Pe un perete întreg se lăfăia o hartă străpunsă, la răstimpuri, de lumini. În faţa ei, ca o podoabă într-o mare cutie căptuşită cu tafta argintie, plutea o masă în formă de potcoavă. Părea turnată în oţel şi n-avea picioare. Cel care lucra la masă era un om şi Mela oftă uşurată, deşi uniforma lui neagră o făcu să se gândească la un cioclu.

— Bun venit, colonele, spuse bărbatul între două vârste, îndreptându-şi spre ei privirile obosite. Părintele Infailibil ştie că secretara dumitale e la curent.

Cril îşi înclină capul într-o mişcare ce putea fi luată drept salut şi, totodată, drept încuviinţare. Generalul se ridică, făcu un semn şi-şi concedie auxiliarul, în faţa căruia peretele căzu pentru a se ridica, îndată, după el. *E neliniştit,* îşi spuse Mela, urmărind bărbatul între două vârste, cu nasul turtit şi buze groase ce zvâcneau ca două lipitori când începu să vorbească apăsând pe fiecare cuvânt, ca unul ce era obişnuit să se facă ascultat.

— Misiunea începe de îndată ce ieşiţi din încăperea asta. Întrebări?

— Nici una, răspunse Cril.

— Atunci întreb eu. Cât o să vă mai plimbaţi în costume de teatru?... Poate că a fost o deghizare utilă, nu mă amestec în treburile altui serviciu, dar acum vă rog să vă îmbrăcaţi corespunzător.

— Am înţeles.

N-aş crede, îşi spuse Mela, silindu-se să nu zâmbească. *Şi, totuşi, nu poate pune întrebări.*

— Cine e? îl întrebă apoi, în gând, pe Til.

— O căpetenie. General.

— Misiunea?

— Nu ştiu. Văd flăcări şi sânge.

— Pe umerii voştri apasă greul, spunea acum generalul. Nu vă veţi simţi singuri, vom păstra tot timpul legătura, aparatele se află în hainele pe care le veţi purta. Apăsă pe un buton, unul dintre pereţi coborî şi auxiliarul înaintă cu un pas. Echiparea, porunci generalul.

Cril îşi plecă din nou capul, Mela se sili să-l imite, apoi îl urmară pe auxiliarul cu cap de ou, care le arătă, în încăperea alăturată împărţită printr-un perete invizibil (Mela se izbi de el), scaunele fără picioare pe care aşteptau noile lor veşminte. Albe, scaunele păreau tiparele unor trupuri cu capete şi membre retezate.

Se îmbrăcară, fiecare în despărţitura lui şi, când se reîntâlniră, văzură că purtau aceiaşi pantaloni negri, aceleaşi cămăşi roşii, aceeaşi haină neagră. Toate erau înzestrate cu o mulţime de buzunare în care se aflau mărunte obiecte ce nu puteau fi desprinse, dar cu totul neobişnuită li se păru ţesătura noilor straie: largi când le luaseră în mână, îşi rectificaseră dimensiunile, o dată îmbrăcate, şi li se potriveau acum de parcă ar fi fost croite pe măsurile lor. Mela se gândi o clipă la hainele unei alte lumi, ale unui alt timp, rămase pe scaunul ce plutea nemişcat, îşi aminti că alesese catifeaua pieptarului împreună cu Cril, că aurul bumbilor era o părticică din aurul alchimic al copilăriei (tata i-a dăruit bumbii de ziua ei, la două luni după ce cuptorul se învoise să prefacă plumbul), şi amintirile i se părură ciudate acum, când auxiliarul îi invită să-l urmeze, de parcă ar fi fost amintirile alteia, moartă de mult, la care se gândea cu strângere de inimă.

Pe coridorul cu pereţi verzi păşea de astă dată, alături de

Cril, în altă direcţie decât cea din care veniseră. Auxiliarul îi duse într-o mică încăpere circulară, atinse unul dintre butoanele de pe perete şi toţi trei se înălţară pentru a se opri pe acoperişul unei clădiri mai înalte decât Mela şi-ar fi putut închipui. Aerul otrăvit o izbi din nou şi flamurile verzi ale focurilor se zbătură sub cele două lune strălucind printre constelaţii nebănuite. Cât vedea cu ochii, alte constelaţii se desfăşurau în jurul ei, atât de multe şi de scăpărătoare, încât nu înţelese din prima clipă că nu erau decât luminile unui oraş. Dar nu le putu privi în voie, căci auxiliarul se şi îndrepta spre nişte trepte ce suiau spre cer.

— Odată ajunşi în vârf, spuse el, intraţi în canalul reglat. La destinaţie ştiţi ce aveţi de făcut.

Schimbând o privire, Mela şi Cril urcară douăzeci de trepte. Înainte de a pune piciorul pe cea de sus Cril o apucă de mână şi Mela nu se mai miră când simţi treapta fugindu-i de sub picioare. Cât trecură în zbor peste creştetul lui neted îl văzură pe auxiliar urmărindu-i cu privirea, apoi acoperişurile şi coşurile cu flamuri de foc verde începură să lunece sub trupurile lor.

N-aş fi crezut, îşi spuse Mela. *Fără coadă de mătură, ca vrăjitoarele la Sabath... E totuşi cu putinţă!* Dar se simţea uşoară, pletele-i fluturau şi strânsoarea mâinii lui Cril o umplea de o nemăsurată încredere, ca şi când ar fi zburat dintotdeauna.

— Nici măcar nu ameţesc! În scrânciob ameţeam întotdeauna...

— Bănuiesc că aparatele cu care ne sunt prevăzute hainele înregistrează tot ce vorbim, zise Cril în galactică, întorcându-şi faţa spre ea. Din fericire, nu va trebui să mai redactăm rapoarte...

Înţelegând că-i amintea să se păzească de urechile celor ce-i trimiseseră în văzduh, Mela ridică din umeri şi se strâmbă atât de caraghios, încât Cril nu se putu stăpâni şi o sărută. *Parcă am fi doi copii puşi pe pozne. În loc să ne gândim...* dar nu aveau la ce să se gândească, totul se

petrecea deocamdată în afara lor, peste ei şi nimeni nu le cerea părerea. Ferindu-se să vorbească, îşi arătară unul altuia un bărbat voinic plutind sub ei, apoi o fată. Deşi singuri, amândoi îşi mişcau buzele ca şi cum s-ar fi rugat neauzit sau ar fi repetat ceva în gând. Se iviră curând trei tineri prinşi într-o convorbire şi gesturile lor nefireşti păreau ale unor saltimbanci, într-atât erau de neaşteptate şi ne la locul lor, un bătrân cercetând o roată dinţată pe care o duse la ureche zgâlţâind-o cu încântare, iar cu toţii lunecau în văzduh la nivele diferite. Cril şi Mela nu văzură nici un locuitor din Plarta trecând pe deasupra capetelor lor, cei pe care-i întâlneau purtau straie cenuşii scăpărând la fiecare mişcare şi nu păreau să le înregistreze prezenţa. *Pentru că hainele noastre sunt negre?* se întrebă Mela. *Sau suntem despărţiţi de ei printr-un perete nevăzut, ca peretele de care m-am ciocnit când m-am îmbrăcat, adineauri?*

Oraşul n-avea grădini, nici copaci. Era, tot, o nemaipomenită îngrămădire de case uriaşe, cu ziduri în care nu vedeau spărturile ferestrelor, cercurile, pătratele, romburile sau triunghiurile luminoase din pereţi netrădând nimic din cele ce se petreceau dincolo de ele. Cum nu se circula decât prin văzduh, uliţele dispăruseră. Întregul oraş era de fapt o singură casă, iar iluzia îngrămădelii provenea din aglomerarea formelor, terase, cupole, turnuri şi acoperişuri încălecându-se de parcă o putere haotică ar fi împins şi înghesuit unele într-altele clădiri cândva despărţite prin curţi, prin parcuri şi străzi. Se construise cu înverşunare, folosindu-se fiecare petec liber. Totul era cenuşiu, totul părea încremenit într-o definitivă crispare care dădea casei-oraş, văzută de sus, înfăţişarea unei gigantice tumori.

De nu ne-am opri aici! îşi spuse Mela amintindu-şi fără voie zilele pline de soare şi miresme ale unei lumi, pierite pentru totdeauna. Dar pierise, oare, pentru totdeauna? Acolo, pe Pământ, secolul al XVII-lea îşi desfăşura succesiunea de zile şi nopţi tulburătoare. Fetele visau cu

ochii deschişi, femeile ţeseau, găteau, vedeau de copii. Armatele rostogoleau tăvălugul războiului până ce suferinţele depăşeau închipuirea şi focurile se stingeau atunci, sângele înceta să mai curgă. Tot ce nu fusese sfârtecat, siluit, ars, descoperea mireasma florilor şi susurul vântului. Laptele făcea spumă în şiştare[3], ciocanele bocăneau şi tinerii se întâlneau în luncile sărbătoreşti... În ce secol trăiau ceilalţi doi Mela şi Cril, între zidurile Lagăi? Dar generalul neliniştit, care-i primise în încăperea argintie din subsolul Plartei? Stelele care desenau pe cerul copilăriei contururile familiare ale Carului, ale Săgetătorului, ale Lirei, se dovediseră a fi tot atâtea lumi între care Mela circula, pe care poposea şi în care timpul se scurgea după alte legi, pe urmele altui început.

N-o încercaseră niciodată asemenea gânduri, nu se îndoia că în cetatea copilăriei de pe malul Mureşului ele i-ar fi pregătit soarta Cristianei, dar nu le mai putea ocoli. I se părea de la sine înţeles că monstruosul oraş, peste care plutea acum împreună cu Cril, se află undeva în viitor, dacă judeca după timpul Pământului. Dar trecutul şi viitorul erau, pentru ea, prezentul, de vreme ce se afla, în acelaşi timp, într-un trecut şi într-un viitor. *E cu putinţă?* se întrebă, simţind că ameţeşte aşa cum nu i s-a întâmplat atunci când s-a pomenit în văzduh şi fluviul acoperişurilor a prins a luneca departe de tălpile ei. Strânse mai tare mâna lui Cril şi el îi aruncă o căutătură neliniştită. *De am putea schimba o vorbă! Poate că el înţelege*... se strădui să-i zâmbească şi Cril păru uşurat.

— Am depăşit oraşul, vesti apoi, când luminile rămaseră în urmă şi ei pluteau peste o întindere scăldată în beznă.

Slavă Domnului! oftă, gândindu-se cu neplăcere că ar fi putut coborî în încâlceala caselor cenuşii. *Dar şi plutirea asta e ciudată. De fapt, simt ceva sub picioare, ca şi cum ne-am afla pe o uliţă care se mişcă, în vreme ce stăm pe*

[3] Vas de lemn sau de metal cu toartă, cu gura mai largă decât baza, folosit mai ales pentru muls laptele.

loc... Şi din nou îşi aminti de peretele invizibil despărţind încăperea în care-şi schimbase hainele. *Canal reglat.* Cei pe care îi văzuseră plutind dedesubtul lor se aflau, de asemenea, pe canale reglate în aşa fel, încât să-i ducă unde doreau. Existau anumite canale cu destinaţie precisă sau putea oricine să-şi croiască drumul după plac? *Nu cred,* îşi răspunse, *canalele au luat locul uliţelor. Ne aflăm, totuşi, pe unul special.*

— Ce zici, Til?

— Bine că-ţi mai aduci aminte şi de mine, bombăni omuleţul.

— Nu vezi în ce încurcătură am intrat?... Nu-mi place lumea asta, nu-mi place Plarta, nu-mi place auxiliarul cu cap de ou...

— O biată păpuşă. Sârme, şuruburi, rotiţe.

— Cum? se miră Mela. Când s-a ivit lângă statuile care m-au speriat ziceai că, într-un fel, ne e prieten...

— Într-un fel, recunoscu omuleţul. Nu v-a făcut nici un rău, nu?... Dar nu-i decât o păpuşă care se mişcă după cum îi porunceşte Generalul. Un auxiliar. Făcu o pauză şi izbucni: Emisar familiar, necesar intermediar solitar, secretar ordinar!

Mela ar fi vrut să-l mai descoasă, dar canalul invizibil începea să coboare. Noaptea era pe sfârşite, lunele apuseseră şi, de la înălţimea la care se afla, i se păru că desluşeşte o întindere pe care creşteau, din loc în loc, mari forme întunecate. O luminiţă începu să se rotească, îşi dădu seama că se îndreptau spre ea când terenul se apropie deodată şi din nou i se păru că reintră în propriul ei trup, pe care nu-l simţise în toată vremea zborului.

Profilat în cenuşia lumină a zorilor, un tânăr cu plete aurii îi aştepta, frumos ca un arhanghel.

4

— Putere oamenilor voştri de lumină, rosti el în chip de salut.

Soarele care răsărea îi schimba pletele într-un sclipitor coif de aur. Altminteri purta, ca şi ei, pantalonii şi scurta neagră, deschisă peste pata roşie a cămăşii. Ţinea în mână lanterna cu care semnalizase ca şi cum ar fi socotit că atârna de ei să coboare acolo sau în orice alt loc pe care şi l-ar fi putut alege. De mâner (trupurile stilizate ale unor şerpi cu cozile încolăcite) spânzura un glob de sticlă în care ardea un foc portocaliu. La drept vorbind, era o şuviţă de fum ce părea vie, se răsucea într-una, împrăştiind lumină, dar Mela şi Cril îi acordară prea puţină atenţie. Privirile nu li se dezlipeau de pe cutiuţa de cleştar de la pieptul tânărului, atât de asemănătoare celei purtată de Mela şi în care se afla un omuleţ de jar, un tesal. *Omul de lumină,* îşi spuse ea, urmărind brusca schimbare la faţă a tânărului şi prinzând privirea înspăimântată pe care o îndreptă către Cril, atunci când întrebă:

— Frate, ce s-a întâmplat cu omul tău de lumină?

Nimic nu tresări pe chipul lui Cril. Imobilitatea era mai puţin compromiţătoare decât un răspuns nepotrivit, dar tânărul aştepta o explicaţie. În zorii încă tulburi se priveau amândoi, pradă unor emoţii diferite, care le grăbeau bătăile inimii.

— I s-a desprins de la gât în timpul zborului, spuse atunci repede Til, iar Mela repetă cu glas tare:

— I s-a desprins de la gât în timpul zborului.

— Oh! Spaima tânărului făcu loc compasiunii. Apucând mâna lui Cril între mâinile lui o strânse îndelung şi vorbi cu o neaşteptată căldură: Stăpânirea de care dai dovadă, frate, îţi face cinste, dar nefericirea ta are leac. Ochii bunului Ti-ol s-au deschis pentru totdeauna ieri, când l-a înţepat un scorpion negru. După datină, prietenii s-au îngrijit de omul lui de lumină.

— Mulţumesc, răspunse Cril.

Ar trebui să mai spună ceva. Dar ce?

— Ti-ol ţi-ar fi mulţumit şi el, adăugă tânărul, după care nimeni nu mai rosti nici un cuvânt.

Şi porniră pe nisipul roşu. Deşertul se întindea cât vedeau cu ochii, din loc în loc se ridicau însă stânci negre, cu spărturi netede, ca de sticlă, scăpărând în bătaia primelor raze ale soarelui. La poalele lor se adăpostiseră tufişuri firave, mai mult mănunchiuri de ţepi. Departe se înălţa o dună pe culmea căreia ardeau flăcări de culoarea nisipului, ca şi cum deşertul ar fi ridicat spre cer nişte tremurătoare degete de foc.

— E ţara ta? îl întrebă Mela pe Til în vreme ce bărbaţii păşeau tăcuţi.

— Ruşine!

Părea jignit şi Mela îl simţi clocotind, fără să desluşească pricina supărării omuleţului, pe care o resimţea ca pe o agitaţie confuză.

— De ce?...

— Nu comunică decât între ei, incapabili să citească un gând dinafară! Şi poartă numele omului lângă care trăiesc... Furios, începu să răcnească dispreţuitor: Domesticiţi! Linguşiţi, secătuiţi, prostiţi, înlănţuiţi...

— Poate te pripeşti, încercă Mela să-l domolească, dar Til se închise într-o tăcere jignită şi ea nu stărui.

Faptul că ajunsese în ţara tesalilor i se părea a avea un rost, chiar dacă nu-l înţelegea. Nu mai socotea că tot ce i se întâmpla se reducea la un banal şi simplu joc. Întrebările îi stăteau pe buze şi, de teama aparatelor din hainele pe care le purtau, nu îndrăznea să le pună tânărului care îi conducea prin deşert. Ar fi fost nimerit să-l întrebe? Atât el cât şi Generalul socoteau că Mela şi Cril erau de partea lor, îi cunoşteau, mai mult, îi aşteptau. Care era cauza în stare să însufleţească două făpturi atât de deosebite? *Par să ştie de ce am venit, ştiu cu siguranţă ce le putem oferi, numai noi nu ştim. Nu ştim nimic.*

— Tesalul captiv răspunde la numele de Sal-du, zise atunci Til, încă bosumflat, iar Mela se simţi îndemnată să

proclame că nu e cu desăvârşire neştiutoare.

— Avem mult de mers, Sal-du? întrebă ea de aceea, înregistrând privirea mirată a lui Cril.

Dar tânărul nu dădu semne de mirare, aflând că-i cunoaşte numele.

— Doar două ceasuri, rosti el îndatoritor. Nertul lui Ti-ol se află, de altfel, chiar lângă cel al Am-aralatei.

— Ah? exclamă Mela descumpănită, bine. Şi repetă încă o dată: Bine.

Singurul care s-a mirat a fost Cril! Să fie oare acest Sal-du atât de plin de el, încât să-şi închipuie că toată lumea are a-i cunoaşte numele? Tânărul se purta firesc şi nimic nu-i îngăduia să-l presupună trufaş. Îi aruncă o privire cercetătoare. Sub casca de aur a pletelor, faţa prelungă, arsă de soare, părea a unui vechi portret. Şi-şi aminti că de mult, în cetatea de pe malul Mureşului, văzuse portretul unui tânăr corsar al cărui chip trăda aceeaşi nobilă fermitate şi aceeaşi tristeţe calmă. Îngândurată, zâmbi amintirii. Sal-du o privi atunci şi-i întoarse zâmbetul, întrebând:

— Drumul nu-i prea greu pentru sora mea?

— Mela. Mă cheamă Mela.

— Încrederea sorei mele mă cinsteşte, se pleacă el, neaşteptat de solemn, uitându-se apoi la Cril, care-i înţelese privirea.

— Îngăduie-mi să-ţi arăt aceeaşi încredere, frate. Mă cheamă Cril.

— Fratele vostru vă poartă în inimă, răspunse Sal-du.

Firesc şi demn, îşi dusese palma în dreptul inimii. Gestul lent avea ceva din măreţia severă a deşertului, care-i înconjura cu roşia lui austeritate.

— Nu, zâmbi Mela, drumul nu mi se pare greu.

Şi-şi dădu seama abia atunci că aerul era ca de mătase, purificat de miasmele care otrăveau văzduhul Plartei.

— Din fericire, nu-i vremea *grukului,,* spunea Sal-du. Feţele albe ale sorei şi fratelui meu par neobişnuite să-l

întâmpine.

Un vânt? Faţa lui are culoarea vaselor de aramă frecate cu cenuşă până capătă strălucirea asta roşcată. Mama, demult. Bucătăria de acasă şi silueta ei, plecată peste tingirea ce prindea răsfrângerile focului.

— Şi mergeţi întotdeauna pe jos, oricât de lung ar fi drumul? întrebă Cril.

— *Arvanii* au pierit de pe vremea străbunicului meu, răspunse Sal-du, ridicându-şi braţul drept în semn de mirare.

— Mela, şopti Cril.

Încuviinţă şi, tăcută, închise ochii. Urmat de alţi doi armăsari cu coamele fluturând ca nişte stindarde desfăşurate Galaad galopă pe nisipul roşu şi se opri lângă ei, într-un vârtej sângeriu. Sal-du rămase o clipă cu braţul ridicat din cot, cu palma îndreptată spre cer şi degetele răşchirate, apoi trupul i se destinse. Mela îşi spuse că n-a văzut niciodată o mai desăvârşită expresie a fericirii urmând unei îndelungate aşteptări, niciodată o mai deplină imagine a încrederii împlinite decât cea întipărită acum pe faţa lui Sal-du.

— „Atunci arvanii se vor întoarce, recită el transfigurat, şi va fi primul semn. Glasurile lor vor încălzi întinderile roşii, copitele vor stârni nisipul ridicându-l mai sus decât fumul focurilor de seară ale nerturilor…” Făcu o pauză şi adăugă cu glasul coborât ca pentru împărtăşirea unei taine: Arvanii s-au întors!

— Încalecă, îl îndemnă Cril, dar Sal-du nu păru să-l audă.

Ca un orb, încă neîncrezător, mângâia capul unuia dintre armăsari. Mâna îi tremură uşor lunecând peste inelele coamei, peste fruntea însemnată cu o stea albă, peste catifeaua umedă a botului.

— Ca în vechile imagini, şopti cu o neaşteptată evlavie. Arvanii s-au întors…

— Încalecă, repetă, cu blândeţe, Cril.

Îi arătă cum să-şi prindă lanterna la oblânc, cum să pună

piciorul în scară şi-l ajută să se ridice în şa. Sal-du se clătină o singură dată, apoi apucă frâul şi se ţinu drept, uitând să răsufle. Strângea din dinţi şi se vedea, în ciuda pielii arsă de soare, că pălise.

— Îl cheamă Gal, spuse Mela, iar Sal-du îi aruncă o privire mirată, de parcă s-ar fi deşteptat din somn.

Zâmbi fermecător, se plecă peste grumazul armăsarului şi-i şopti la ureche:

— Gal, sunt eu... Sal-du!

Atunci, ca şi cum atât ar fi aşteptat, armăsarul sforăi, se ridică în două picioare bătând aerul cu copitele din faţă şi se năpusti atât de năvalnic, încât Mela strigă, îngrozită:

— Opreşte-l Cril, are să-l trântească...

— Dacă s-a ţinut în şa până acum, nu-l mai trânteşte. E strănepot de călăreţ, nu uita.

Şi, deşi Gal părea îmbătat de întinderea deşertului şi galopa frenetic, Sal-du redescoperi străvechea artă a călăritului. Instinctul ancestral retrăia. Potrivindu-şi mişcările după mişcările armăsarului, tânărul se lăsă cuprins de vraja pricinuită de repeziciunea cu care nisipul roşu luneca sub el, de şuierul aerului, de legănarea trupului repezit înainte să înghită noi hălci de spaţiu, în ritmicele bufnituri înfundate ale copitelor frământând nisipul. Zbârlite, pletele de aur se zbuciumau, dar faţa lui Sal-du, destinsă, extatică, strălucea de liniştea unei apoteoze.

Ameţit, tânărul nici nu-şi dădu seama că Gal pornise ca o săgeată pentru a descrie apoi o curbă care îl readuse la punctul de pornire. Când armăsarul se opri, înspumat şi tresărind, Sal-du se uită la Mela şi Cril, dar nu-i văzu. Buzele-i zvâcneau, rostind cuvinte ce nu se auzeau. Privirile lui oarbe îşi pierdură treptat sticlirea şi tânărul lunecă din şa pe nisipul pe care rămase întins, cu ochii închişi şi răsuflând întretăiat.

— În graiul Celor Vechi fericirea se numea arvan, şopti el într-un târziu, fără a deschide ochii. Nimeni nu mai ştia de ce... Şi mi-a fost dat mie să redescopăr fericirea şi să

înţeleg că numele ei e arvan!

Mişcaţi, Mela şi Cril tăceau. Sal-du se ridică încet, se apropie de Gal şi-şi lipi faţa de grumazul lui, strălucind de năduşeală. Armăsarul necheză încet, alintător.

— Să mergem, frate, spuse Cril, punând mâna pe umărul tânărului.

— V-am ţinut pe loc. Iartă-mă.

Le făcea faţă şi Mela fu izbită din nou de ciudata lui asemănare cu vechiul portret al corsarului.

— Înţeleg, îl linişti Cril. Şi n-am ce ierta.

Încălecând cu toţii, îşi lăsară caii la pas pentru a-i îngădui lui Gal să se odihnească. Tăcuţi, simţeau căldura soarelui pe mâini şi pe faţă. Aşa trecură prin dreptul uneia dintre stâncile negre, de trei ori mai înaltă decât fiecare dintre călăreţi, iar Mela şi Cril descoperiră că spărturile netede şi uşor concave din pereţii întunecaţi erau prea regulate pentru a putea fi întâmplătoare. Stâncile păreau ridicate anume.

— Ce ne-am fi făcut fără *garpuri*? exclamă Sal-du, iar ei se feriră să ceară lămuriri, înregistrând doar numele ciudatelor stânci întunecate.

N-am greşit gândind caii? se întrebă Mela. Revăzu încăperea argintie, cu masa suspendată la care lucra Generalul şi se miră încă o dată că omul care încercase să-şi ascundă neliniştea după o asprime plină de hotărâre îi trimisese la tânărul cu plete de aur, care-i însoţea. Nu era nici o potrivire între monstruoasa excrescenţă de piatră a Plartei şi libera întindere a deşertului, între canalele reglate ducând oameni ciudaţi prin văzduhul otrăvit al casei-oraş şi galopul atât de îndelung aşteptatului arvan.

Caii trecuseră, pe nesimţite, la trap. Rare tufişuri ţepoase răsăreau din nisip. Soarele se ridicase acum şi, în dreapta lui, palidă, se vedea una dintre cele două Lune, cea mică. Duna pe care ardeau flăcări rămăsese în urmă, deşertul părea o imensă coală roşie abia încreţită pe care înaintau parcă fără spor, deşi depăşiseră încă două stânci. Mela îşi

spuse că erau îngropate în nisip şi că partea nevăzută putea fi mai mare decât cea care strălucea în soare. Apoi intrară într-o vale părând albia unui râu secat şi când urcară pe celălalt mal, înalt şi tot atât de pustiu, Sal-du vesti pe neaşteptate:

— Am ajuns.

Scoase un şuierat şi nisipul începu să crească, de parcă o mare cârtiţă şi-ar fi înălţat, sub ochii lor, muşuroiul. Nisipul lunecă apoi într-o parte şi văzură ridicându-se un chepeng. În golul intrării se ivi capul unei femei.

— Putere omului tău de lumină, Gat-ara, salută Sal-du.

— Putere... răspunse ea mecanic, dar glasul i se frânse: Ochii mei mint, Sal-du?

— Ochii tăi văd, soră. Şi, nemaiputându-se stăpâni, tânărul recită din nou, triumfător: „Atunci arvanii se vor întoarce. Şi va fi primul semn...”

Femeia începu să crească. Mela îşi dădu seama că urcă treaptă cu treaptă, dar lenta ei ivire din nisipul roşu o tulbură, întocmai ca lacrimile care începură să curgă pe obrajii necunoscutei. Acum păşea spre ei, dreaptă şi subţire, iar omul de lumină îi strălucea pe piept, în cutiuţa de cleştar agăţată de lănţugul trecut pe după gât. Ca şi Sal-du, neîncrezătoare, dar strângând din dinţi şi lăsând lacrimile să-i şiroiască, întinse mâna şi atinse capul lui Gal. Apoi, ridicându-şi privirile spre tânărul rămas în şa, rosti neaşteptat de aspru:

— Ti-ol nu va mai afla niciodată.

— Îngăduie-i să doarmă cu ochii deschişi, răspunse Sal-du, fără ca vorbele lui s-o liniştească. Atunci descălecă şi, apropiindu-se de femeia care-l privea neînduplecată, adăugă: Omul lui de lumină va străluci din nou, Gat-ara.

Şi, de astă dată, un ciudat amestec de durere şi bucurie lumină faţa femeii. Dându-şi capul pe spate îşi şterse, cu podul palmei, lacrimile.

— Cine? întrebă în şoaptă.

— Fratele nostru Cril, răspunse tânărul, iar Mela o văzu

netezindu-şi pletele şi potrivindu-şi gulerul cămăşii.

Cril descălecă.

— Omul de lumină aşteaptă, rosti Gat-ara plecându-se în faţa lui Cril, care-i înapoie, stingherit, plecăciunea.

Asta mai trebuia! Simţindu-se uitată, Mela tuşi de câteva ori, apoi, când toate privirile se îndreptară asupra-i, descălecă. Şi se lăsă o tăcere în care gândurile se înfruntară. Dar Gat-ara se regăsi cea dintâi. Înaintând spre Mela, îşi înălţă palmele în dreptul urechilor, apoi, privind-o ţintă fără ca un muşchi să i se clintească pe faţă, vesti cu demnitate:

— Sora mea va fi mereu cu un pas înainte.

Oare se aşteaptă să-i mulţumesc? Femeia era încă tânără. Avea ochi albaştri şi părul negru. *E într-adevăr frumoasă,* îşi mărturisi Mela, neliniştită de faptul că, alături de Sal-du, Cril tăcea. Dar larma unor glasuri o scuti să răspundă.

Răsucindu-se, văzu mulţimea alergând pe nisipul roşu, bărbaţi, femei, copii în veşminte negre. La pieptul tuturor scânteia punctul de jar al omului de lumină. Unii se apropiaseră, dar alţii mai goneau dintr-o depărtare care i se păru a orizontului, înainte de a-i vedea rostogolindu-se pe coasta unei dune profilată pe cer. Nu se întrebă cum aflaseră de prezenţa arvanilor. Lângă ea Gat-ara încremenise dreaptă şi subţire. Atunci, fără a se mai întreba dacă greşeşte, împinsă de dorinţa de a se ridica în ochii femeii alături de care se afla, închise ochii şi făcu să se ivească pe nisip o împrejmuire de lemn. Ca şi cum o uriaşă pernă nevăzută ar fi coborât din cer înăbuşind larma, se făcu de odată tăcere. Şi Mela gândi sumedenie de cai, cai albi, negri, murgi, pătaţi, care se rotiră bezmetic în ţarc, scurmară nisipul, se ridicară în două picioare şi nechezară, făcând să se înalţe o roşie trâmbă de nisip.

— „Glasurile lor vor încălzi întinderile roşii, copitele vor stârni nisipul ridicându-l mai sus decât fumul focurilor de seară ale nerturilor”, recită Sal-du, în vreme ce mulţimea se

tălăzuia în jurul împrejmuirii.

Nimeni nu se uita la Mela. Nici Gat-ara nu făcuse legătura dintre firava femeie de lângă ea şi miraculoasa ivire a arvanilor, născuţi din nisip. *Mai bine,* îşi spuse Mela. Doar se ferise întotdeauna să-şi dezvăluie Puterea... Cele două femei schimbară o privire rece şi Mela nu mai fu sigură că Gat-ara nu înţelesese. O nouă amărăciune îi crispa buzele şi femeia îşi plecă fruntea, dar totul dură o fracţiune de secundă. Acum era din nou dreaptă şi privea ţintă coloana roşie, în mijlocul căreia arvanii se zbuciumau.

Numai copiii mai ţipau aţâţaţi, cu glasuri ascuţite de păsări de pradă. Ceilalţi încremeniseră, indiferenţi la nisipul care le intra în ochi, pe care-l respirau. Cum Galaad, Gal şi iapa Melei se opriseră în dreptul porţii, întinzându-şi gâturile şi nechezând, Cril îi vârî şi pe ei în ţarc.

Atunci mulţimea se desfăcu la fel de tăcută şi patru bărbaţi în mantii negre înaintară, purtând pe umeri un jilţ ce părea de sticlă. Dar Mela n-avea ochi decât pentru bătrâna care şedea în jilţ.

Pe trupul mărunt ca al unui copil, faţa părea sculptată de vânturi într-o piatră roşcată, ce înfruntase vremurile pe culmea unui munte. *Aici nu sunt munţi,* îşi aminti Mela, mirându-se că firava bătrână o adusese cu gândul la maiestoase şi inaccesibile dimensiuni. Pleoapele grele filtrau luminile verzi ale ochilor, atât de întunecaţi, încât păreau negri. Pe mantia roşie a bătrânei, în cutiuţa lui de cleştar, strălucea un om de lumină cu palmele ridicate în dreptul urechilor.

— Arvanii s-au întors, Am-aralata, vesti Sal-du atunci când cei patru coborâră pe nisip jilţul de sticlă, înconjurându-l ca nişte întunecate coloane.

Deşi se străduise să-l stăpânească, glasul lui tremură, răguşit ca glasul unui băietan. Pleoapele bătrânei se ridicară încet.

— Mela şi Cril, rosti ea, şi cele două nume răsunară neaşteptat de puternic în tăcerea deşertului.

— Sunt numele noastre, zise Cril apucând mâna Melei şi înaintând până în dreptul jilţului.

— Cei Vechi ştiau. Au tăcut numai ziua... Aşadar, voi!

Nu se poate, se răzvrăti Mela. Era cu neputinţă, nimeni nu putea şti că aveau să sosească într-o lume de care nu auziseră, nimeni nu putea închipui două nume atât de deosebite de numele purtate aici. Şi, totuşi, glasul surprinzător de tânăr le rostise, ecourile lui îi stăruiau în urechi. Iar în jurul lor, nemişcaţi, ceilalţi ascultau.

— Omul tău de lumină străluceşte, soră, urmă bătrâna. Dar nu văd omul de lumină al fratelui meu.

— Omul de lumină Cril aşteaptă în nertul adormitului cu ochii deschişi Ti-ol, spuse atunci Gat-ara, apropiindu-se fără ca Mela s-o simtă.

Privirile covârşite de culoarea adâncurilor marine se înfipseră în ochii albaştri, dar Gat-ara le înfruntă, subţire şi dreaptă pe nisipul roşu.

— Du-ne în nertul tău, soră, porunci Am-aralata, iar Mela văzu zâmbetul triumfător pe buzele celeilalte, deşi pieri la fel de repede cum se ivise. Aşteptaţi, fraţi ai jilţului, li se adresă bătrâna celor patru şi, ridicându-se, îşi întinse mantia roşie în jurul trupului.

Apoi, cu paşi mărunţi, se îndreptă către chepengul deschis, cerând Melei şi lui Cril s-o urmeze.

— Cril, şopti Mela.

Buzele-i tremurau, ar fi vrut să strige, dar el o linişti din ochi. *Sunt nebună! Nimic nu ne poate ameninţa. Mela şi Cril*... Se simţea, totuşi, şovăind. O lume străină li se deschisese, în care totul uneltea să-i despartă, fără violenţă, dar cu implacabila determinare a unui mecanism. Gat-ara coborâse treptele, o ajuta acum pe Am-aralata să se strecoare prin intrarea îngustă şi Mela se întrebă de ce se prinde în jocul primejdios, care-şi ascundea legile, împrejurările se schimbaseră, nu mai era lipsită de amintiri ca în lumea trudalilor şi ştia unde se poate întoarce împreună cu Cril. Ei doi, la malul mării. Visul revenea cu

sfâşietoarea lui fericire, era de ajuns să-l dorească într-adevăr *(îl doresc, e tot ce-mi doresc)* pentru ca deşertul să dispară cu oamenii şi destinele lor necunoscute, îngăduindu-le să fie în sfârşit *ei,* Mela şi Cril.

— Plarta, spuse atunci Til.

— Ei şi?

— Focul şi sângele vor fi aici.

Nepotrivirea! Nimic comun între oamenii deşertului şi General, dimpotrivă. Îi trimisese acolo să iscodească, aparatele iscodeau, pregăteau baia de foc şi de sânge... Totodată erau aşteptaţi de Am-aralata. Fiecare tabără îi credea de partea lor şi ei nu ştiau nimic, nu se puteau măcar descurca în păienjenişul încurcăturilor mărunte. *Oare Cril ştie?*

— Va veni o vreme când vom avea timp şi pentru noi, spuse el punându-i mâna pe umeri. Poate la malul unei mări. Şi vom fi singuri.

— Când iubeşti ghiceşti gândurile celuilalt?

— Sunt gândurile tale, răspunse Cril şi Mela se simţi deodată împăcată şi totul deveni simplu.

Liniştită, coborî treptele ce păreau de sticlă, ca jilţul Am-aralatei, dar pe luciul cărora tălpile nu alunecau. Coborârea dură. Era răcoare şi de dedesubt urca o mare tăcere, o mare aşteptare. Când se opri o văzu pe Gat-ara, dreaptă şi subţire, ţinând în mână o cupă din materialul semănând cu sticla şi în care ardea, răsucindu-se, fumul portocaliu ce împrăştia o lumină blândă. Pereţii erau roşii ca nisipul, i se păru chiar că erau făcuţi din nisip solidificat şi întinse mâna, pipăind granulaţia abia mai aspră decât cea a unei catifele ieftine.

— Ti-ol şi-a adâncit nertul cu dragoste, spuse Gat-ara.

În glasul ei stăruia o umbră de reproş. Paşii lui Cril se auzeau pe trepte.

— Dragostea mea e Cril, spuse Mela.

— O dragoste care nu-i ocroteşte omul de lumină! Eşti tânără, soră... Apoi, cum Cril coborâse, adăugă scurt: Veniţi.

Şi, ridicând braţul în care ţinea luminoasa cupă de sticlă, o luă înainte, arătându-le drumul. Trecură pe dinaintea mai multor încăperi, căci auziră prin pereţi zvonul unor glasuri, dar nu văzură nici o uşă. Pe urmele Gat-arei se opriră, în sfârşit, în dreptul unei porţiuni a peretelui, delimitată printr-un ornament galben ce înfăţişa imaginea repetată şi atât de stilizată a unui om de lumină, încât trupul lui părea acum o stea. Gat-ara apăsă pe unul dintre ornamente şi peretele coborî. Mela notă că sistemul fusese perfecţionat în clădirea din Plarta, dar îşi îndreptă atenţia asupra personajelor din marea încăpere în care pătrunseseră.

Tavanul scund era luminat de câteva cupe de sticlă în care ardea ciudatul fum portocaliu. Lumina lui îndulcea culoarea sângerie a pereţilor şi dădea încăperii intimitatea unui alcov. Dar nimeni nu dormea. Am-aralata ocupa singurul jilţ ridicat pe un podium, ca tronul sălii de recepţie a unui palat, iar la picioarele ei şedeau în cerc mai mulţi bărbaţi. Braţele lor întinse se uneau în mijlocul cercului. Când tustrei pătrunseră în încăpere, doar Am-aralata îşi îndreptă privirile asupra lor, ceilalţi rămaseră nemişcaţi.

— Om de lumină! chemă atunci bătrâna, iar bărbaţii răspunseră în cor:

— Ti-ol.

Înfiorată, Mela se strânse în umărul lui Cril.

— Ochii se închid şi se deschid, spuse din nou Am-aralata. Atâţia ochi... Un alt frate îi va împrumuta putere.

Şi glasurile bărbaţilor rostiră la unison:

— Sunt viu şi aştept.

Gat-ara, care ascultase replicile în tăcere, apucă mâna lui Cril şi-l trase acum către cercul bărbaţilor, iar lacrimile-i înecară glasul când vesti:

— Omul de lumină Ti-ol se va numi Cril.

— Cril, repetă Am-aralata, ca un ecou.

— Cril! Cril! Cril! scandă tot mai puternic corul bărbaţilor. Putere omului de lumină Cril!

— Nertul lui să nu ducă lipsă de apă, nici de dragoste,

nici de frumuseţe, mai spuse Am-aralata, iar bărbaţii tăcură.

Atunci unul dintre ei se ridică şi Mela văzu că ţine în mână cutiuţa transparentă în care se afla un tesal, cutiuţa pe care mâinile tuturor se uniseră. „După datină, îşi aminti cuvintele lui Sal-du, prietenii s-au îngrijit de omul lui de lumină.” De la moartea lui Ti-ol, aşadar, vegheaseră asupra omuleţului de jar, îl păstraseră în viaţă. *Şi dacă n-ar fi sosit Cril?*

— Ar fi aşteptat naşterea unui prunc, îi răspunse Til.

Lanţul de care atârna omul de lumină fu petrecut pe după gâtul lui Cril. Fiecare bărbat veni pe rând şi, plecându-se, atinse cu fruntea cutiuţa de sticlă, înainte de a părăsi încăperea. Şi din nou tăcerea se lăsă ca o aşteptare.

— Nu ţi-ai descleştat o singură dată buzele, frate, spuse atunci Am-aralata, îndreptând spre Cril verdea întunecime a privirilor ei.

— Tăcerea e virtute, răspunse el cu băgare de seamă, iar bătrâna încuviinţă:

— Aşa e. Dar nertul în care glasul bărbatului nu răsună la timp e un nert pustiu.

Răsuflarea precipitată a Gat-arei umplu încăperea şi Mela se încruntă, de parcă femeia cu ochi albaştri şi-ar fi lepădat straiele, arătându-şi goliciunea. *Oare Cril înţelege şi acum ce gândesc? Poate că, dacă n-aş fi aici, ar vorbi... E timpul.*

— Nertul lui Ti-ol nu mai e pustiu, strigă Gat-ara repezindu-se la Cril şi zgâlţâindu-l: Vorbeşte!

Încet, dar hotărât, Cril o depărtă.

— Pace, Gat-ara. Ştii bine, soră, iar Am-aralata şi mai bine, că venirea noastră pecetluieşte o vreme şi deschide porţile unei vremi noi. Arvanii s-au întors... Pierderea omului meu de lumină şi dobândirea celui întâmplător legat de nertul acesta nu poate pune beznă pe ce e mai de seamă.

— În inima ta e sora mea Mela, vorbi încet Gat-ara. I-am spus că va fi mereu cu un pas înainte. Ce-şi mai poate dori?... Să schimbe legea?... Nimeni n-a primit vreodată un

om de lumină fără să primească şi vieţile legate de el!

Şi-şi îngropă faţa în palme, acoperindu-şi obrajii arşi de focul ruşinii.

— Pace, Gat-ara, spuse atunci şi Am-aralata. Apoi, întorcându-se către Cril: Nimeni nu uită nimic, frate. Semnele vorbesc. Dar Ti-ol avea femeie şi copii, nertul lui e acum nertul tău. Buzele Gat-arei nu s-au ofilit, trupul ei e încă fierbinte.

O, *Doamne, să se sfârşească o dată! Ruşinea şi dezamăgirea Gat-arei au umplut încăperea şi Cril începe să semene cu Iosif înaintea soţiei lui Putifar...*

— Sora mea să se liniştească, spuse de aceea Mela, mirându-se şi ea de uşurinţa cu care începe să vorbească întocmai ca oamenii pustiului roşu, nu vreau să stric legea şi nu mă împotrivesc la nimic, după cum fratelui vostru nu i-a trecut prin minte să primească omul de lumină fără a primi şi vieţile adormitului cu ochii deschişi Ti-ol. Dar surorile mele să nu uite oboseala drumului lung şi să ne îngăduie odihna în liniştea unei încăperi în care oamenii noştri de lumină să-şi poată întregi puterile.

Pleoapele grele se lăsară peste privirile Am-aralatei, care păru că adoarme. Glasul îi răsună totuşi tânăr şi melodios când recunoscu:

— Sora mea e iscusită. Arată-le drumul, Gat-ara.

Femeia vru să mai spună ceva, mâna bătrânei se ridică însă pentru a-i opri vorbele. Muşcându-şi buzele, Gat-ara apucă resemnată o cupă de sticlă şi se îndreptă spre peretele-ieşire. După câţiva paşi printr-o sală cu multe jilţuri şi luminoase podoabe de sticlă multicoloră ce se roteau sub tavan îi părăsi în dreptul ornamentului cu oameni de lumină stilizaţi, însemnând locul unei uşi.

— Aici veţi fi singuri, spuse ea fără nici o intonaţie şi fără să-i privească, după care le întoarse spatele, îndreptându-se către încăperea unde o aştepta Am-aralata.

Cril apăsă pe steaua din colţul drept şi intrară într-o odăiţă circulară, luminată de o singură cupă de sticlă.

Pereţii şi podeaua erau acoperiţi cu blănurile unor animale cu părul scurt şi roşu, pătat de cercuri galbene.

În clipa când uşa se ridică în urma lor, închizând trecerea, Cril îşi puse palmele pe umerii Melei, răsucind-o spre el. Dar, înainte de a rosti o vorbă, auziră un hârâit întrerupt de scurte tăceri, apoi glasul Generalului din Plarta:

— Singuri?

— Da, răspunse Cril.

— Aţi fost la înălţime! Nimeni nu şi-ar fi închipuit că vă veţi descurca atât de bine... Ideea cu omul de lumină pierdut în timpul zborului v-a îngăduit să pătrundeţi într-un nert, localizând în sfârşit aşezările, iar aducerea arvanilor v-a întărit autoritatea prin confirmarea vechilor superstiţii. Nu pricep cum i-aţi transportat, dar a fost o lovitură de maestru şi Plarta e mândră de voi. La capătul misiunii, colonele, te aşteaptă discul de general.

— Nu ne-am făcut decât datoria, spuse Cril.

— La noapte se hotărăşte totul.

— Vom fi pregătiţi.

Legătura se întrerupse şi Cril dădu să spună ceva, dar Mela îl opri:

— Aşteaptă.

Apoi închise ochii şi în încăpere se ivi perechea lor, o Mela şi un Cril identici, purtând aceiaşi pantaloni şi aceleaşi haine negre, deschise peste cămăşile roşii. Cril se privi o clipă amuzat. Dar realiză într-adevăr că nu vede o simplă imagine abia când făcu o mişcare pe care celălalt n-o repetă, şi se simţi tulburat. Cuvintele erau de prisos, nu-şi puteau comunica nimic şi nu era nevoie, totul le era comun. Stingherit, se întoarse către Mela şi văzu că-şi închisese ochii, din nou.

— Mi-e somn, rosti cealaltă Mela, lăsându-se să lunece pe blana roşie şi trăgându-l pe al doilea Cril după ea.

O pereche culcată, una în picioare - şi suntem tot noi, aşa cum suntem, în acelaşi timp, la Laga, îşi spuse Mela. Şi, deşi o încercă iar bănuiala că ea însăşi nu era decât replica

adevăratei Mela, care se afla acum pe Pământ alături de adevăratul Cril, alungă îndată gândul. Nu era un joc, nimeni nu se juca şi, mai puţin decât oricine, iniţiatorul tuturor episoadelor în care erau implicaţi. Acolo, în lumea nisipului roşu, aveau de îndeplinit ceva. Generalul, în mintea căruia Til citise flăcări şi sânge, îi felicitase. Oamenii din clanul Am-aralatei aşteptau... ce? Dar, chiar fără să ştie, Mela alesese.

Îi făcu semn lui Cril şi, lăsându-şi copiile în urmă, trecură amândoi în încăperea cu podoabe de sticlă ce se roteau sub tavan. Era aproape întuneric, lumina colorată părea mai degrabă umbra colorată a unor focuri depărtate şi Mela se lipi de Cril, şoptind:

— Nu mai puteam îndura să nu schimbăm o vorbă.

— Vrei să spui...

— Da, i-am îmbrăcat cu hainele noastre. Am scăpat de aparatele din Plarta, şi ei o ştiu.

O cuprinse în braţe şi o sărută, iar Mela uită pentru o clipă de Gat-ara şi-i înapoie sărutul. Dar plaja pe care aveau să stea singuri ascultând tunetele egale ale valurilor se afla încă departe, în viitor.

— Ce ai de gând? întrebă Cril. Se pare că am unele răspunderi în nertul ăsta...

— Pe care abia aştepţi să le îndeplineşti! şuieră ea, smulgându-i-se din braţe. E frumoasă Gat-ara, nu?

— Aş fi avut aceleaşi îndatoriri şi dacă era urâtă, aminti el.

Şi Mela nu-i văzu zâmbetul pentru că, în afara palidelor lumini de pe tavan, nici o cupă nu lumina încăperea.

— Cril...

Fusese mai degrabă un scâncet şi el o luă din nou în braţe, bucurându-se de spaimele care-i dovedeau cât era de iubit.

— Mela mea pe Pământ, la Laga şi aici, nu mi-ai spus chiar tu că până şi Val ţi-a amintit să te îndoieşti de orişicine, în afară de Cril?

— Nu mă îndoiesc, zise ea. Dar prea de mult nu m-ai mai strâns în braţe.

— Aşa?

— Mai tare.

Şi amândoi tăcură, pentru că furau câteva clipe cu care n-aveau să se mai întâlnească, poate, curând. Sala cu jilţuri tăcute era cufundată în penumbra moale a unei catedrale, nici un sunet nu ajungea până la ei. *Suntem singuri...* Apoi gândurile se destrămară şi ele, iar amândoi nu mai fură decât buze şi mâini în timpul fără durată, de nicăieri.

Abia când lumina se ivi în spărtura peretelui simţiră podeaua sub tălpi şi se regăsiră în lumea deşertului roşu.

— Gat-ara, şopti Mela, dar era abia mai mult decât o amintire.

Femeia se opri în dreptul lor şi, când ridică mâna în care ţinea cupa de sticlă, îi desluşiră întrebarea mută din priviri. Cril făcu să se coboare uşa, arătându-i că Mela şi Cril dormeau pe blana roşie, aşternută peste podeaua încăperii circulare.

— Iată, soră, bărbatul al cărui glas va răsuna în nertul adormitului cu ochii deschişi Ti-ol.

Cupa luminoasă tremură în mâna Gat-arei. Femeia nu putea vorbi. Apoi, încărcată de fervoarea ce răsunase şi în glasul lui Sal-du, şoapta i se auzi, când recită:

— „Atunci unul va fi de două ori şi vei înţelege că şi al doilea semn a vorbit. Sub un singur nume, în două locuri, acelaşi trup.”

Nu-i un joc, îşi repetă Mela, *faptele îmi sunt poruncite şi fiecare-şi găseşte locul în marea ţesătură pe care n-o văd încă...* Era calmă, acum. Dar Gat-ara alerga şi strigătele i-o luară înainte, năvălind în încăperea în oare Am-aralata rămăsese, mică şi dreaptă, în jilţul croit pe măsura altui trup.

— Al doilea! Al doilea semn! Al doilea!

Bătrâna se ridică.

— Al doilea...

— Fratele meu Cril... sora mea Mela... gâfâia Gat-ara, arătând cu braţul peste umăr, în urmă.

— Pace, Gat-ara. Glasul Am-aralatei rămăsese la fel de melodios, doar mâna dreaptă i se încleştase la piept, peste medalionul în care strălucea omul ei de lumină. Întoarce-te la stăpânul nertului tău, soră.

Femeia îşi ridică palmele în dreptul urechilor. Răsuflând adânc, se uită în verzile întunecimi ale privirilor bătrânei. Un zâmbet chinuit, încă dureros şi parcă urcând din adâncurile fiinţei, îi lumină chipul înainte de a se opri, victorios, pe buze.

— Nertul lui Cril e viu!

Strigând, se răsuci pe călcâie, dădu să se repeadă şi se ciocni de Cril, care intra împreună cu Mela. Dar, pentru ea, el nu mai era Cril. Fără a zăbovi, Gat-ara fugi mai departe.

— Aşază-te, soră. Şi tu, frate, spuse Am-aralata reocupându-şi locul în jilţul prea mare pentru ea. De atâta vreme aşteptăm, de atâtea ori am citit însemnările Celor Vechi şi nu mi-am putut închipui că ziua cea mare va fi o zi fără aripi, ca toate celelalte, nici că solii ni se vor înfăţişa ca oricare fii ai nerturilor, nici, mai ales, că semnele vor vorbi înaintea clipei în care voi deschide ochii pentru totdeauna. Sunt, totuşi, prea bătrână pentru mirare...

Pleoapele grele se lăsară peste ochii ei şi Am-aralata încremeni, măruntă şi fragilă. Dar Mela ştia acum că nu doarme. Semăna cu un mic idol care, în ciuda vechimii, degaja putere şi voinţă.

— La noapte, începu Cril, neliniştit de cuvintele Generalului, dar, cum nu ştia ce urma să se întâmple la noapte, se întrerupse din vorbă şi aşteptă.

— La noapte, răspunse ca un ecou Am-aralata, apoi, cu ochii închişi, adăugă parcă fără legătură: A fost o vreme când oamenii de lumină erau doar nişte gâze... Aşadar, la noapte!

Şi glasul ei, nepotrivit de tânăr, vibră în tăcerea ce se aşternu, făcând loc întrebărilor pe care Mela şi Cril nu

cutezau să le rostească de teamă că mărturisirea deplinei lor neştiinţe putea compromite totul. *E caraghioasă teama de a compromite izbânda unei cauze necunoscute,* îşi spuse Mela. *Încă şi mai caraghioasă, îmbrăţişarea unei asemenea cauze...* Dar simţea că alegerea fusese făcută.

5

Am-aralata plecase. În încăperea tăcută, singuri în calma lumină a fumurilor ce se răsuceau în cupele de sticlă, Mela şi Cril hotărâseră să uite ameninţarea necunoscutului.

— O oază în spaţiu şi timp, spuse el.

— Începem să ne lăcomim, nu?

Dar, dacă refuzau să ţină seama de ce avea să vină, nu se puteau împotrivi farmecului simplu şi totodată ceremonios al oamenilor nisipului roşu. În încăperea fără ferestre, fără uşi, vorbeau în şoaptă, ca şi cum nertul întreg ar fi tras cu urechea.

— S-ar zice că duc o viaţă grea, nu-i aşa? întrebă Mela. Cu toate astea îmi spun că întâlnesc pentru întâia oară nişte oameni care şi-au ales felul de viaţă... care ţin la el şi par gata să-l apere.

— Se mişcă firesc printre formule acceptate, se învoi Cril.

— Chiar şi Gat-ara...

Mela revăzu chipul femeii cu ochi albaştri şi se întrebă dacă, asemenea văduvei lui Ti-ol, ar fi în stare să trăiască fără Cril. Înainte de a-şi duce gândul la capăt, trupul i se răzvrăti, simţi nevoia să atingă trupul celuilalt pentru a se convinge că puterea şi căldura lui sunt acolo, apoi, cu faţa la pieptul lui Cril, oftă. Mâna lui îi mângâia pletele.

— Nici eu n-aş putea, şopti. Dar cine ştie dacă rânduielile lor nu-s mai înţelepte...

Melei i se închideau ochii. Făcu un efort să protesteze.

— Înţelepte?... Nu!

Tărăgănise cuvintele.

— Dormi, o îndemnă Cril. Poate că vom avea nevoie, curând, de toate puterile.

Pentru tot ce se siliseră să uite, să amâne. *Mai târziu... Mai târziu*?.... *De când n-am mai dormit la pieptul lui Cril?* Răsuflarea i se linişti, se simţea uşoară. Imaginea auxiliarului cu cap de ou îi răsări pentru o fracţiune de secundă sub pleoape, dar o alungă şi aduse în locul ei un colţ de plajă, valurile care-şi trimiteau spuma pe panta măruntă a nisipului bătătorit, pescăruşul descriind cercuri în văzduhul albastru şi adunându-şi aripile pentru a se prăvăli ca o piatră. Lumea se aburi, contururile oscilară în fuioare de ceaţă şi totul se stinse.

Apoi buzele lui Cril, pe buzele ei:

— E timpul, iubito!

Un sunet prelung, repetat ca o chemare şi mulţimea foşnetelor, zgomote nedesluşite, paşi, glasuri înfundate trecând prin grosimea pereţilor, ca şi cum nertul s-ar fi întors la viaţă.

Se ridicară amândoi şi se îndreptară spre peretele-uşă, care se lăsă în faţa lor, dezvăluind de cealaltă parte trupul subţire şi drept al Gat-arei.

— E noaptea oamenilor de lumină. Veniţi!

Egal repetate, sunetele prelungi păreau armonioasa răsuflare a unei fiinţe nevăzute atunci când, călăuziţi de Gat-ara, Mela şi Cril străbătură încăperile purtând pecetea celor ce-şi duceau traiul în nertul roşu, ieşiră prin chepengul înălţat şi se opriră sub ochii de aur şi argint ai celor două Lune.

— Mai visez? întrebă Mela.

Pustiul sângeriu pierise şi până departe se întindeau pajişti pe care răsăreau siluetele graţioase ale unor copaci albaştri, cu crengi unduind ca pletele sălciilor plângătoare. Aerul purta mireasma florilor ce-şi înălţau corolele ca turnate în pastă de sticlă, iar pasărea care rostogolea în glas pietricele de os şi de cleştar putea fi o privighetoare. Parcă desprinse din strălucirea Lunelor de pe cerul violet,

singurele focuri pâlpâind pe pajişte erau, în cutiuţele lor străvezii, mărunţii oameni de lumină purtaţi la piept de către femeile şi bărbaţii ieşiţi din adâncurile nerturilor şi care râdeau, chemându-se cu glasuri aţâţate.

— O altă lume, şopti Cril, dar Gat-ara îl privi mirată:

— Adevărata lume. Singura.

Şi nisipul roşu? nu cuteză să întrebe Mela. Păşind prin iarba măruntă îşi mărturisi că felul în care adevărul şi iluzia i se înfăţişau de fiecare dată începea să devină obositor. Dorinţa de certitudine coloră nostalgic amintirea Pământului, unde totul era limpede şi sigur. Până şi moartea.

— Fratele şi surorile mele vor să încalece?

Sal-du se ivise lângă ei, ţinându-l pe Gal de căpăstru. Din pricina peisajului neaşteptat şi a copacilor care-l ascundeau, nici nu-şi dăduseră seama că se aflau în preajma ţarcului în care Mela închisese arvanii. Oamenii pustiului roşu (care dispăruse) îi scoteau acum şi porneau călare, cu oamenii de lumină săltându-le pe piept şi descriind zigzaguri luminoase.

Tânărul cu plete de aur aduse un cal şi pentru Gat-ara, apoi se ridicară cu toţii în şei, copitele începură să frământe iarba, iar totul părea ireal sub aurul şi argintul celor două Lune, priveliştea pătrunsă de mireasma florilor sticloase, cavalcada nocturnă şi până şi rostul lor acolo, printre oamenii ale căror haine întunecate se deschideau peste roşul cămăşilor. Trecură astfel pe lângă una dintre stâncile negre (*ele, cel puţin, au rămas,* îşi spuse Mela. *De ce?*), apoi pătrunseră într-o dumbravă. Toate trunchiurile copacilor erau albastre. Caii mergeau la pas, căutându-şi drumul.

— Şi ceilalţi? îşi aminti Mela deodată. Unde-i stăpânul nertului tău, Gat-ara?

— A plecat înainte, împreună cu sora mea Mela. Am-aralata le-a cerut să stea lângă ea.

Vrea să ne lase mâinile libere. Ce ştie Am-aralata?

— Nimic în afara prezicerilor Celor Vechi. Dar are

încredere în voi, zise Til. Aşteaptă.

— Aşteaptă, aşteaptă, se supără Mela. Toţi nu facem decât să aşteptăm. Ce?

— Flăcări şi sânge.

— O, Doamne!

— În mintea Generalului nu erau decât flăcări şi sânge.

Peste pajiştea de adineauri, peste dumbravă.

— Îţi dai seama? întrebă atunci Sal-du, care călărea lângă Mela. Pentru întâia dată, după atâta amar de vreme, arvanii ne poartă din nou către floarea de foc!

— Da, răspunse Mela.

Flăcări şi sânge.

— Iar garpurile funcţionează perfect.

Garpurile?... Încercă să-şi adune gândurile.

Unde am auzit numele ăsta? Nu-i mult de atunci.

— Da, repetă absentă. Funcţionează.

— Îndată trecem pe lângă garpul meu. Uite-l!

Intrară într-un luminiş. În mijlocul lui, de parcă ar fi alungat trunchiurile albastre, una dintre ciudatele stânci negre răsărea din sol şi depăşea coroanele copacilor. *Bineînţeles... un garp.* Aşa numise Sal-du stâncile, pe când străbăteau toţi trei pustiul roşu, ba a şi spus ceva în legătură cu ele, dar atunci

Mela şi Cril se feriseră să pună întrebări. „Ce ne-am face fără garpuri”...

— Ce ne-am face fără garpuri, zise de aceea şi Mela, iar chiar în timp ce repeta mecanic cuvintele auzite în cursul dimineţii de la tânărul cu plete de aur, înţelese.

Garpurile! Singurul element comun celor două imagini ale lumii lui Sal-du. *Fireşte, dumbrava-i o iluzie, deşi pare la fel de reală ca proiecţiile mele* - şi, pentru a se convinge, apucă una dintre nuielele albastre ce se legănau deasupra capului ei. Nuiaua era flexibilă, plină de sevă. *Păsările, miresmele, totul seamănă şi nu e, totu-i doar un vis al oamenilor pustiului roşu, materializat cu ajutorul garpurilor.* Şi-şi mai aminti că formele lor ciudate o făcuseră, din capul

locului, să se gândească la nişte construcţii.

— Fără ele n-am mai fi de mult, încuviinţă Sal-du, care se ridică deodată în scări şi strigă aţâţat: Un *roar!*

Fulgerul colorat ţâşnise din spatele stâncii negre. Înainte ca roarul să piară printre trunchiurile albastre Mela avu timpul să vadă blana roşie cu cercuri galbene a animalului surprins de ivirea lor.

— Şi n-am la mine *glorul!* se plânse Sal-du.

Vorbise ceva mai tare decât până atunci şi Melei nu-i scăpă privirea pătimaşă a vânătorului dezamăgit. Glorul era, pesemne, o armă pe care încă n-o văzuse, dar îşi amintea bine de blănurile roşii stropite cu cercuri galbene, aşternute pe podeaua încăperii circulare în care-i părăsise pe ceilalţi Mela şi Cril. Dacă blănurile se aflau acolo şi în vreme ce pustiul roşu se întindea deasupra nerturilor, roarul nu mai putea fi trecut în rândul iluziilor... Aşadar, nici cadrul în care se mişca, pajiştea, dumbrava, peisajul de basm scăldat în aurul şi argintul celor două lune. *Adevăr şi iluzie, de ce mă înşel întotdeauna? Oare şi Cril se înşeală?* Îl căută cu privirea, îl descoperi în fruntea alaiului, alături de Gat-ara şi, recunoscându-l printre toţi ceilalţi, în ciuda hainelor identice, uită pentru o clipă că pătrunsese una dintre tainele lumii în care fuseseră zvârliţi şi că-l căuta pentru a i-o împărtăşi. Cril se ţinea drept în şa, cu capul uşor plecat pe umărul stâng. *Nimeni nu călăreşte ca el,* îşi spuse, recunoscătoare pentru valul de mândrie care o cuprinse. Dar Sal-du îi vorbea şi-şi dădu seama că nu-l auzise.

— Iartă-mă, frate, gândurile-mi rătăceau departe...

— Floarea de foc, repetă tânărul. Spuneam că Aralata a ajuns aproape în dreptul ei, şi arătă cu mâna spre cer.

Peste ultimele trunchiuri ale copacilor, o vâlvătaie răspundea strălucirii celor două Lune. Una dintre ele, cea mare, se afla aproape deasupra vâlvătăii. Aralata. Numele bătrânei cu atât de întunecaţi ochi verzi amintea, aşadar, numele Lunii.

Mela cântări în minte noua informaţie, întrebându-se dacă trebuia să-i acorde vreo însemnătate. Dumbrava rămăsese în urmă şi, dând din nou de pajiştea deschisă, caii trecuseră la trap, fără a mai aştepta să fie îndemnaţi. Se îndreptau acum către colina a cărei pantă dulce se înălţa în faţa lor, încununată de flăcările ce răspundeau focului egal al Aralatei.

— Dar am trecut pe aici azi dimineaţă, spuse Mela, dându-şi seama că vede duna de nisip purtând în vârf degetele aprinse.

— Acum e mai frumos, nu? zâmbi tânărul. Frumuseţea trebuie apărată.

„Ce ne-am face fără garpuri!"... Abia acum îi înţelegea vorbele şi-i fu ciudă că adevărul lor îi scăpase atunci când se întreba asupra rostului stâncilor negre. Fireşte, deşertul era iluzia pe care garpurile o întreţineau, ocrotind belşugul vegetal al lumii lui Sal-du. Nu era nevoie să-l întrebe de cine se ascundeau sub pavăza stearpă a nisipului. Cei din Plarta nu izbutiseră să localizeze aşezările subterane, nu ştiau, pesemne, ce rol jucau stâncile negre. Misiunea Melei şi a lui Cril, sau o parte a ei, consta tocmai în depistarea nerturilor, iată de ce Generalul se arătase atât de încântat. *Iar Til a citit în mintea lui flăcări şi sânge!*

— Oare frumuseţea nu trebuie apărată şi noaptea? întrebă Mela. Plarta îşi poate trimite oamenii prin văzduh...

— Dar ochii din vârful garpurilor lucrează, răspunse Sal-du, mirat că nu ştie ce ştia şi ultimul copil al nerturilor. De sus nu se vede decât pustiul. Stratul amăgitor e totuşi atât de subţire, încât, de jos, nu izbuteşte să ne ascundă nici strălucirea stelelor. Cu atât mai puţin a Lunelor.

Şi, cu toate astea, flăcări şi sânge. Generalul pare a fi găsit punctul slab al dispozitivului de apărare. Nu cumva...

— Cril, strigă Mela înfiorându-se, Cril!

Dar el călărea încă în fruntea alaiului şi n-o auzea, trupurile celorlalţi îi despărţeau, le vedea numai spinările săltând în mers şi se simţi deodată îngrozitor de singură, cu

propria-i spaimă.

— Vrei să-l chem eu? se oferi Sal-du.

Nu înţelegea de ce se speriase, dar nu-i aşteptă răspunsul şi, îndemnându-şi armăsarul, o porni în galop, în vreme ce Mela îl urmărea ca şi cum de graba lui ar fi atârnat oprirea potopului de flăcări şi sânge. *Ceva, trebuie să facem, în sfârşit, ceva!* Aşteptarea i se părea acum umilitoare, ar fi vrut să strige tot ce ştie, să vadă pregătirile de luptă întrerupând inconştienţa bucuroasă a serbării.

Sal-du ajunsese în dreptul lui Cril, care-l struni pe Galaad. Când Mela sosi din urmă, Cril o privi întrebător. Îi şopti ce aflase.

— Rămâi lângă mine, spuse el liniştit, deşi o cută i se adâncise între sprâncene.

— Dar bine...

— Pripeala face mai mult rău decât trădarea, decât lipsa de pregătire. Aşteaptă.

Din nou? Lupta era totuşi îndeletnicirea bărbaţilor şi tăcu, iar amândoi îşi ridicară privirile spre floarea de foc. Cai şi călăreţi se opriseră la poalele colinei, dar în vârf se desluşeau trei siluete în care Mela se ghici, mai degrabă decât se recunoscu, alături de Cril şi de bătrâna conducătoare a nerturilor. Luminate de flăcări, trupurile lor păreau că prelungesc colina, ca trei stânci roase de vânturi până la dezvelirea sâmburelui omenesc al pietrei. Acum se făcuse tăcere. Aralata, cea mai mare dintre cele două Lune, ajunse deasupra florii de foc.

— E noaptea voastră, oameni de lumină! se înălţă fără veste glasul tânăr şi melodios al Am-aralatei, iar fiecare inflexiune-i fu multiplicată de parcă vorbele ar fi răsunat sub bolţile repetate ale unui imens dom, în care constelaţiile închipuiau lumânările aprinse de credincioşi.

Toţi cei de faţă îşi duseră mâinile la piept, desfăcând cutiuţele de cleştar.

— Şi tu, spuse Til, iar Mela îi dădu ascultare.

Atunci oamenii de lumină îşi luară zborul, stele minuscule

sub ochiul de aur al Aralatei; dar nu se răzleţiră. Asemeni unui roi de albine treceau peste capetele celor ce-i priveau, nemişcaţi pe caii încremeniţi şi ei, ca şi cum s-ar fi aflat sub puterea unui farmec. Roiul oamenilor de lumină descria roate tot mai largi, ridicându-se totodată spre scăpărătoarea suprafaţă a Lunei. Iar când Melei i se păru că şuviţa de stele e gata să atingă aurul Aralatei, întregul roi se prăbuşi, dâră luminoasă ca trena unei comete. Linia incandescentă legă pentru o clipă Luna de flăcările ce se zbuciumau pe culmea colinei, apoi toţi oamenii de lumină fură înghiţiţi de floarea de foc. Parcă se făcuse dintr-o dată mai întuneric.

— Putere a focului, întăreşte! spuse atunci Am-aralata, iar toţi cei din faţă repetară după ea:

— Întăreşte.

— Putere a focului, spală! ceru acum Am-aralata.

— Spală, rostiră sutele de glasuri ale corului.

— Putere a focului...

Ceremonialul se desfăşura lent, cu replici poruncite de vechi canoane. *Acum,* îşi spuse Mela. Nu ştia ce aşteaptă, ştia doar că se teme, că ceva trebuie să se întâmple. Şi, deşi stătea încordată, gata să întâmpine o intervenţie înspăimântătoare, tresări atunci când un glas aspru strigă din înălţimi:

— Moarte şacalilor pustiului roşu!

Cril o apucă de braţ în clipa aceea şi amândoi văzură siluetele întunecate, ce coborau din văzduh.

— Canalul! şopti Cril. L-au reglat după poziţia dată de aparate... Apoi porunci cu glas tare: Rămâneţi pe loc!

— Rămâneţi pe loc, repetă fără şovăială Sal-du, iar porunca fu reluată din om în om, ajungând îndată la toţi cei răspândiţi la poalele colinei.

Mela prinse privirile Gat-arei. Se ivise pe neaşteptate lângă Sal-du şi-şi mişca buzele, dar nu scoase o vorbă. Acum privea din nou spre vârful colinei, unde stăpânul nertului ei aştepta neclintit. Nimeni, de altfel, nu vorbea.

Uluirea pricinuită de invazia celor ce pângăreau sărbătoarea nu apucase să se preschimbe în panică şi primii năvălitori se prăbuşiră în inima florii de foc sub privirile încă neînţelegătoare ale mulţimii. Dar strigătele de avertizare şi blestemele invadatorilor răsunau în tăcerea de sub ochiul de aur al marei Lune, iar văzduhul urma să scuipe trupuri pe care flăcările le înghiţeau, căci mecanismele funcţionau fără greş. Atacanţii trăgeau acum din înălţimi şi dârele incendiatoare păreau şuviţe pornite din floarea de foc, flăcările armelor erau însă prea scurte pentru a constitui o primejdie.

— Am-aralata! strigă Cril.

Mela tresări din nou. Fascinată, urmărise jocul de umbre şi lumini de pe culmea colinei, uitând că nu putea rămâne spectatoare. Închise repede ochii şi un geamăt pornit din sute de piepturi o vesti că Am-aralata pierise de lângă floarea de foc, unde doar perechea ei şi a lui Cril mai stătea neclintită.

— Am-aralata... şopti Sal-du, nevenindu-i să-şi creadă ochilor când o văzu ivindu-se în stânga lui.

Dar bătrâna zâmbi şi glasul ei răsună liniştitor:

— Pace, fraţi şi surori! Aşteptaţi.

O mişcare identică răsuci oamenii nerturilor în şei, când se întoarseră s-o privească şi, ca şi cum neobişnuitul le-ar fi devenit familiar, nimeni nu vădi vreo mirare. Tăcută, mulţimea undui din nou pentru a urmări cele ce se petreceau pe vârful colinei, doar Gat-ara se repezi la Mela, trăgând-o de braţ:

— Şi el? El?

— Locul lui e acolo, spuse Mela. Linişteşte-te, soră.

Dar ştia că Gat-ara nu se putea linişti.

— Mi l-ai dat ca să moară în locul omului tău! Adu-l, adu-l aici... A doua oară văduvă... Asta vrei, nu?

— Gat-ara...

— Dă-mi-l pe stăpânul nertului meu! De ce el? De ce tocmai el?

— Priveşte, Gat-ara, spuse atunci Am-aralata întinzându-şi braţul şi femeia întoarse capul spre colină.

Totul se sfârşise. Invazia încetase. Flăcările, care arseseră tăcut, trosneau împroşcând scântei şi luminând cele două siluete de lângă floarea de foc. Lacrimile curgeau acum pe obrajii Gat-arei.

— Aşteptaţi aici, spuse Cril, apoi, dând pinteni armăsarului, se repezi pe panta colinei.

Fireşte, nu era de aşteptat ca oamenii Generalului să tragă în cel pe care-l considerau trimisul lor şi după poziţia căruia îşi coordonaseră descinderea pe înălţimea fatală, dar totul părea absurd, lichidarea intervenţiei se petrecuse ridicol de uşor. De ce? Pe măsură ce se apropia de culme lumina era tot mai vie. Ajuns în vârf văzu că floarea de foc era de fapt un puţ larg, din care ţâşneau limbi de flăcări. Se opri lângă celălalt Cril, care-şi duse degetul la buze, întrebând:

— Ei bine, auxiliarule, eşti mulţumit? Generalul a păstrat tot timpul legătura cu noi, aşa că ştie cât de precis a decurs operaţia. Am primit felicitări.

— Şi vestea că soseşte chiar el pentru a-i aduce lui Cril discul de general, adăugă Mela.

Cril îşi feri privirile. Prefăcându-se că-l linişteşte pe Galaad se strădui să alunge simţământul neplăcut pe care i-l pricinuia faptul că se afla în faţa unei copii a Melei. În mod ciudat, copia lui îl supăra mai puţin. Sau irita în el alte fibre. Dar ochii ei cenuşii, statura, glasul...

— Când? întrebă.

— Îndată. E bucuros că şacalii pustiului roşu au fost nimiciţi până la unul şi că auxiliarii au pus mâna pe oamenii de lumină, aşa cum li s-a poruncit.

— E o zi mare, spuse Cril, încercând să analizeze informaţiile pe care celălalt i le dădea.

Explicaţia dezastrului consta în faptul că armata de intervenţie fusese alcătuită din auxiliari, programaţi să coboare pe locul indicat şi incapabili de iniţiative.

Absurditatea tehnicii... *Dar totul se reduce la capturarea oamenilor de lumină.* Cei doi se descurcaseră perfect, îşi jucaseră rolul de parcă ar fi fost Mela şi el însuşi. Dar *sunt* Mela şi cu mine, îşi spuse, fără a izbuti să se convingă şi evitând în continuare să-i privească. Gândul că-i lăsase să înfrunte o primejdie, chiar relativă, nu-i dădea pace şi se strădui zadarnic să-l alunge.

— Ar fi bine să aşteptăm jos, propuse atunci alter ego-ul lui. Aici, oricum, nu mai e nimic de văzut.

Are dreptate. *Am* dreptate, se corectă enervat, deplasarea celor doi, a aparatelor pe care le poartă înseamnă probabil şi deplasarea punctului de destinaţie al canalului, după coordonatele furnizate de ei. N-are nici un rost ca Generalul să piară şi el în flăcări, atunci când situaţia e încă departe de a fi lămurită. Dar ar pieri, oare? Nu-i un auxiliar şi ar şti, cu siguranţă, să evite primejdia. Experienţa, oricum, era însă inutilă.

— Bineînţeles, încuviinţă de aceea. Am să aştept cu voi. Abia atunci se hotărî să-i privească şi văzu, pe feţele şi hainele lor, urmele flăcărilor: Dar sunteţi răniţi!

— Nimic serios, spuse repede Mela şi el le făcu un semn de înţelegere, dând pinteni armăsarului.

Se simţea incapabil să se mai uite o dată la faţa ei mânjită de funingine, la rana de pe frunte şi pletele ciuntite. Mela... Îl cuprinse o furie a cărei violenţă îl făcu să tremure şi se sili să se convingă de caracterul iluzoriu al suferinţei unei copii, deşi ştia bine că Mela cea de pe colină simţise arsura flăcărilor şi că sângele care i se închegase pe frunte nu era o iluzie. Atunci îşi dădu seama că goneşte de parcă adevărata Mela, spre care se îndrepta, ar fi fost cea rănită şi trase de hăţuri atât de din scurt, încât Galaad se poticni şi, frânat pe neaşteptate, fu cât pe ce să se dea peste cap.

Îl mângâie pe grumaz cu un nou simţământ de vinovăţie şi armăsarul porni, scuturându-şi coama. Îl lăsă să meargă în voie, izbutind să ajungă, întrucâtva liniştit, în dreptul celor ce aşteptau la poalele colinei. Le porunci să se

îndrepte spre nerturile lor, dar nimeni nu se urni. Mirat, se opri în faţa Am-aralatei.

— Generalul soseşte îndată. Oamenii să se ascundă în nerturi. Plarta crede că toţi au fost ucişi.

— Oamenii de lumină... spuse încet Am-aralata.

Părea de astă dată mult mai bătrână, până şi glasul ei îşi pierduse prospeţimea.

— Oamenii de lumină, interveni Sal-du. Floarea de foc a nimicit trupuri, flacăra a fost pângărită... Oamenii de lumină nu mai sunt.

De asta nu reacţionase nimeni! Lipsa de mirare cu care asistaseră la tot ce se petrecuse era de fapt consternare, deznădejde. Clanul Am-aralatei era împietrit de durere.

— Oamenii de lumină se vor întoarce, făgădui Cril, schimbând o privire cu Mela. Le-am cerut să se ascundă ca să nu-i răpească Generalul.

— Ar fi al treilea semn, spuse simplu Am-aralata.

Apoi îşi desfăcu braţele într-o tăcută poruncă şi, şuşotind, bărbaţii şi femeile începură să se răspândească. Subţire şi dreaptă, Gat-ara se apropie.

— Stăpânul nertului tău a câştigat bătălia, zise Cril. Soseşte.

— L-am văzut coborând.

Ochii Gat-arei erau din nou uscaţi, dar Cril înţelesese întrebarea mută a privirilor ei albastre şi se hotărî pe loc.

— Da, soră. Acum se poate întoarce la nertul lui.

Femeia închise ochii şi-şi dădu capul pe spate, ca şi cum ar fi lepădat o povară. Demnă, se plecă în faţa lui Cril.

— Iartă-mi, soră, cuvintele nedrepte, şopti apoi, înclinându-se şi înaintea Melei, care răspunse din inimă:

— Îţi doresc multă fericire Gat-ara.

Şi o urmări cu privirile, în vreme ce femeia se repezea în întâmpinarea perechii ce cobora costişa.

— Schimbă-ne hainele, îi şopti Cril, nădăjduind că dublura lui va înţelege rostul schimbării,

Mela închise ochii şi Am-aralata privi îndelung hainele

mânjite şi atinse de muşcătura flăcărilor, care luaseră locul hainelor purtate de ciudata pereche. Schimbul se făcuse sub ochii ei, fără să prindă de veste, dar nu puse nici o întrebare. *Mai mult decât oricând,* îşi spuse Mela, *seamănă cu un mic idol înţelept, şlefuit de curgerea vremii.*

Acum rămăseseră pe pajişte doar ei trei. Descălecară, Cril priponi caii şi se aşezară pe iarbă într-o tăcere pe care trosnetul marilor flăcări de pe colină n-o tulbura. Cele două Lune le dăruiau umbre duble, una lungă şi bine conturată, a doua mai scurtă şi palidă, părând umbra celei dintâi. *Încă o paranteză,* îşi spuse Mela, *un alt timp în timp. M-am obişnuit să nu dispreţuiesc nici un răgaz...* Şi, împăcată, se uită spre Cril, care se lăsase pe spate, privind stelele. Atunci când pasărea cu glas de privighetoare începu să-şi desfăşoare salba trilurilor, mâna lui căută în iarbă mâna Melei şi ea îşi aminti că o privighetoare cântase la fel în clipa când amândoi se aflaseră pentru întâia dată faţă-n faţă, lângă podul de pe Mureş. *Şi-a amintit şi el*... Şi ştiu din nou că, pentru ea, fericirea era Cril.

— Atenţie, spuse el, îndreptându-şi trupul.

Drept, cu picioarele lipite, Generalul cobora din văzduh. Se apropia de ei şi, pe măsură ce străbătea cerul, stelele piereau pentru a se ivi în urma lui, parcă şi mai strălucitoare. *Un vârcolac,* îşi aminti Mela când trupul Generalului pătă aurul Aralatei, înaintând tăcut ca o înspăimântătoare prevestire. Acum îi vedea bine neagra uniformă de paradă, pe care focurile oţelite scăpărau în răstimpuri, ca nişte semnale.

Mela şi Cril îl întâmpinară în picioare, dar Am-aralata rămase în iarbă, aceeaşi pe care tălpile Generalului o striveau acum. El stătu o clipă nemişcat, iar cele dintâi cuvinte pe care le rosti fură:

— Într-adevăr, aerul e mai curat...

— Daţi-mi voie să raportez, începu Cril, dar celălalt îşi ridică mâna înmănuşată şi râse:

— Inutil! V-am urmărit în tot timpul acţiunii, ştiu tot.

Discul de general e la mine, voi fi fericit să ţi-l prind pe umăr de îndată ce-ţi pui uniforma. Încă o dată, generale Cril, Părintele Infailibil te felicită. Nici secretara dumitale nu ne-a dezamăgit.

— La ordin, domnule general.

Am-aralata nu se clintise şi părea cufundată în gânduri, ca şi cum vorbele schimbate lângă ea n-ar fi privit-o, iar Mela îşi dădu seama deodată că prezenţa bătrânei se integra în peisajul paşnic, la fel de firesc ca garpurile sau trunchiurile albastre ale copacilor.

— Conducătoarea nerturilor, spuse Cril, prezentând-o Generalului care se oprise în faţa Am-aralatei şi o privea acum cu un fel de batjocoritoare îngăduinţă.

— Mă bucur că ai rămas în viaţă, dar nu te întreb dacă te bucuri şi tu. Ştiu că te miri...

— Sunt prea bătrână pentru mirare, răspunse Am-aralata fără să se mişte, ca şi cum nu s-ar fi adresat nimănui.

Mela îşi aminti că mai rostise aceleaşi cuvinte.

— Şacalii tăi, ucişi, urmă Generalul. Oamenii de lumină, în mâinile noastre. Semnele au minţit.

S-ar fi zis că o compătimeşte, dar zâmbetul lui sigur şi crud spulbera orice îndoială.

— E un timp pentru toate, zise bătrâna, iar o lumină neaşteptată puse atunci pete roşii pe feţele tuturor.

Se auzi un zgomot uscat, ca pârâitul unui trunchi ce se frânge, în vârful colinei flăcările crescură împroşcând scântei şi umbrele fură deodată nete, ca-n strălucirea prelungită a unui fulger. Flăcările scăzură apoi pe neaşteptate, iar limbile focului unduiră tăcut.

— ...chiar pentru floarea de foc, urmă bătrâna şi Mela nu înţelese îndată că vorbele i le întregeau pe cele abia rostite.

Sus, pe colină, totul se sfârşise.

— Poate, răspunse nepăsător Generalul. Cine are vreme pentru cuvinte-n doi peri n-are decât să se îmbete cu ele... Apoi, întorcându-se către Cril: Aş vrea să văd un om de lumină.

— Mela?

— Îndată.

Se depărtă şi trecu pe după trunchiul albastru al unuia dintre copacii presăraţi pe pajişte, unde închise ochii. Un om de lumină se ivi în cutiuţa de cleştar pe care o purta la gât, dar nu era Til. Demult, când începuse să-şi cunoască Puterea, încercase zadarnic s-o gândească pe Cristiana, fata arsă pe rug în cea mai înspăimântătoare dintre nopţile copilăriei. Mai apoi nădăjduise să-şi poată aduce la viaţă părinţii, dar moartea se dovedise mai puternică decât gândurile ei. Iar Til murise o dată cu oamenii de lumină, în pângărita îmbrăţişare a florii de foc care ar fi trebuit să-i împrospăteze puterile.

Întristată, Mela îşi desprinse lănţugul de aur de la gât, luă în mână cutiuţa şi privi omul de lumină. *Nici Am-aralata n-ar crede că nu-i unul dintre cei pe care-i ştie şi care simbolizează tot ce oamenii nerturilor au mai de preţ!* Omul de lumină strălucea. Şi deodată, ca şi cum ar fi vrut să răspundă şi ultimelor ei îndoieli, omuleţul îşi duse palmele la urechi.

— Înţelegi? se bucură Mela.

— M-ai gândit să înţeleg.

— Dar nu eşti Til, mai spuse ea cu nemărturisită speranţă că o va contrazice.

— Nu. Ştii bine că nu. Şi nu am nume.

— Am să-ţi spun Til.

— Abil, fertil, mobil, subtil, fertil, infantil...

— Da, Til, da! strigă Mela, înduioşându-se ca şi cum s-ar fi reîntâlnit, într-adevăr, cu omuleţul de jar descoperit în lumea trudalilor. Ştiu că pe toate astea le-ai citit în mine, dar îţi mulţumesc. Să mergem.

Şi se îndreptă către Generalul care umbla de colo colo, vorbind cu Cril.

— ...pentru totdeauna, îl auzi Mela încheindu-şi fraza, pe care o sublinie izbind cu pumnul într-unul dintre trunchiurile albastre.

— Iată un om de lumină, zise ea, întinzându-şi palma pe care cutiuţa de cleştar strălucea ca o candelă.

Am-aralata îşi îndreptă în iarbă trupul mărunt. S-ar fi zis că toate zbârciturile s-au întins, netezindu-i pielea roşcată a feţei şi ochii i se măriseră.

— Ah! făcu Generalul, apucând cutiuţa.

Dar lumina se stinse de îndată ce cleştarul trecu în mâna lui. Uluit, Generalul nu-şi putea desprinde privirile de pe insecta negricioasă care luase locul omului de lumină. Faţa aspră i se fleşcăi, deveni o mască stupidă, de carne moale. Buza de jos atârna. *Aşa arată când doarme, se* înfioră Mela. *E întuneric în el...*

— Oamenii de lumină au fost cu toţii nişte biete gâze, rosti atunci încet şi rar Am-aralata, ca şi cum ar fi vorbit cu un bolnav. Dar glasu-i era din nou tânăr şi melodios, iar ochii-i străluceau ca algele smulse din adâncurile mării, sau ca pelinul, după ploaie. Scânteia din noi a avut nevoie de veacuri pentru a le auri trupurile, de veacuri pentru ca aurul să învie şi să se facă jar. Şi ne-am schimbat o dată cu oamenii noştri de lumină şi, dăruindu-le strălucirea Aralatei, am strălucit şi noi... Iar tu, întuneric al Plartei, ai crezut că-i de ajuns să furi lumină...

— Taci! strigă Generalul, zvârlind în iarbă cutiuţa.

Îşi regăsise trăsăturile aspre, şi le aplicase pe faţă şi-n neagra lui uniformă părea o statuie a beznei, opacă şi încăpăţânată. Am-aralata întinse mâna şi luă din iarbă cutiuţa de cleştar, în care omul de lumină se aprinse. Cântecul privighetorii izbucni neaşteptat, la fel de tânăr ca glasul măruntului idol viu.

— De ce? întrebă Am-aralata. S-ar zice că aveţi de toate.

Atunci, ca un semnal, gândul lui Til răsună între tâmplele Melei:

— Pentru bucurie.

— Pentru bucurie, spuse Mela. Plarta are de toate, dar nimeni nu se mai bucură în marele oraş.

Şi-şi aminti haosul cenuşiu al pereţilor, scrâşnetele

fierului, mişcările rătăcite ale oamenilor peste care flăcările verzi unduiau, otrăvind aerul.

— Taci! scrâşni iarăşi Generalul.

Privighetoarea tăcu. Şi trilurile i se risipiră din nou în văzduh când Am-aralata rosti cu blândeţe:

— Bucuria de a fi, de a te mişca, de a gândi. Bucuria dragostei. A faptei. Bucuria omenească, pe care aţi lepădat-o la picioarele maşinilor... Dar e singurul lucru pe care maşina nu vi-l poate da. Cei Vechi au înţeles. Au încercat să vă deschidă ochii şi Părintele Infailibil v-a poruncit să-i ucideţi. O parte au izbutit să fugă.

— Şi s-au ascuns, ca şacalii, în pustiu!

Rotindu-şi braţele, Am-aralata arătă pajiştea şi dumbrava, apoi îşi duse braţele la piept ca şi cum ar fi strâns la inimă fermecătoarea imagine a lumii ei.

— Nici când vezi adevărul nu-l mai poţi crede... S-au întors la viaţă, orbule din Plarta! Şi au înălţat garpurile, căci nu-şi pierduseră minţile şi n-au osândit maşinile, ci moartea vie la care v-au silit. Nu mai aveţi de mult nume în capcana Plartei, pentru că nu mai sunteţi decât nişte semne. Maşinile vă dau hrană şi îmbrăcăminte şi cântece, vă spun când şi cu cine să vă împreunaţi, când să vă culcaţi şi când să vă treziţi. Ştiu totul şi fac totul pentru fericirea voastră... Sunteţi fericiţi?

— Urăsc întâmplarea, spuse Generalul. Urăsc greşeala.

— E, totuşi, un timp pentru toate. Pentru întâmplare, ca pentru greşeală. Încă n-ai înţeles?

— Toţi ai tăi ucişi... *Tu* vorbeşti de greşeală?

Şi râdea fără veselie şi nu simţea mireasma florilor violete.

— Mi-e milă de el, mărturisi Am-aralata înălţându-şi spre Mela privirile, cu verdele deodată îndoliat.

Dar trimisul Plartei se scutură, ca şi cum ar fi alungat o muscă.

— Destul! Generale, cheamă auxiliarii.

Cril şovăi. Atunci Am-aralata duse la buze un fluier şi,

când suflă în lemnul albastru, se auziră sunetele prelungi care vestiseră începutul nopţii oamenilor de lumină, iar, când depărtă fluierul de la buze, sunetele se repetară, din ce în ce mai stins, ca nişte ecouri.

— Ce-i asta?

Nerăbdător, Generalul se întoarse către Cril.

— Aşteaptă, răspunse în locul lui bătrâna, iar porunca ei răsună atât de ciudat, încât Generalul se mulţumi să ridice din umeri, fără să protesteze.

Privighetoarea tăcu din nou. Absenţa cântecului păru deodată dureroasă şi Mela oftă. Luna cea mare se depărta, făcuse loc discului mărunt al lunii argintii, pe a cărui suprafaţă se fugăreau, leneş, umbre verzui. *Încă o lume? Cineva aşteaptă poate acum acolo şi priveşte spre discul pe care ne aflăm, întrebându-se dacă aici nu aşteaptă nimeni, cu ochii la lumea lui argintie... Un nesfârşit joc de oglinzi, ca în marea sală a palatului din Laga în care m-am văzut multiplicată la infinit, alături de cel ce nu era Cril. Dar era. În lumea trudalilor el era Cril, aşa cum stăpânul nertului Gat-arei va fi Cril-din-lumea-asta, după ce vom pleca. Un joc de oglinzi...*

Atunci inima începu să-i bată, întâi ca o părere, apoi tot mai tare. Zvâcnetele înfiorară pajiştea, răsunau în trunchiurile albastre, în sticloasele petale ale florilor, iar văzduhul tremură de parcă baghetele unei grindini ar fi prins să răpăie pe pielea unei tobe nevăzute.

Soseau arvanii. În fruntea călăreţilor, flancat de Mela şi Gat-ara, Cril făcu un semn şi mulţimea înconjură într-o clipă micul grup din jurul Generalului.

— Cine?... întrebă el, dar privirile-i alergară de la Cril şi Mela la perechea lor călare, şi vorbele i se opriră în gât.

Mâna-i lunecă spre ţeava glorului. Mela închise ochii. Şi degetele Generalului bâjbâiră zadarnic, pipăind locul de la şold, unde ştia că-şi agăţase arma. Iar, înainte de a-i îngădui să se dezmeticească şi să înţeleagă ce se petrece, Mela mai închise o dată ochii şi sute de focuri se aprinseră

pe piepturile noilor veniţi când oamenii de lumină îşi reluară locurile în cutiuţele de sticlă, din care zburaseră pentru a se pierde între petalele florii de foc. Rumoarea bucuroasă acoperi strigătul Generalului, dar glasul Am-aralatei se înălţă, limpede şi tânăr:

— „Atunci oamenii de lumină vor muri şi vor învia, mai puternici decât fuseseră, şi sub aurul Aralatei va fi al treilea semn. Şi nu veţi mai avea nevoie de semne pentru a şti că-i timpul să daţi întunericului lumină...”

— Auxiliarii! gemu Generalul, apucând braţul lui Cril.

Dar îi dădu drumul, de parcă s-ar fi ars atingându-l, şi privirile-i alergară din nou de la un Cril la altul, în vreme ce picături de sudoare îi brobonau fruntea.

— Auxiliarii nu mai sunt, spuse Am-aralata.

Urma să şadă în iarbă, idol mărunt cu faţa luminată de candela omului de lumină Til. Într-o tăcere impresionantă, nemişcaţi pe caii lor, bărbaţii şi femeile nerturilor se uitau la General. El îşi îndreptă atunci trupul şi glasul lui izbucni neaşteptat:

— Auxilia-a-ari, drepţi! Asupra şacalilor pustiului roşu... foc!

Apoi duse mâna la ureche. Păru că ascultă salvele, un zâmbet mulţumit i se aşternu pe faţă şi dădu din cap, încuviinţând.

— E un timp pentru toate, repetă Am-aralata, dar Generalul îşi duse degetul la buze, făcându-i semn să tacă.

Şi în şoaptă, ca unui complice, îi spuse:

— Toţi auxiliarii au oameni de lumină şi s-au aliniat în front. Cu Cril am terminat. Ştiai că sunt doi? Să strigi şi tu ura. Te rog... Dacă strigi frumos, îţi dau discul de general şi doi oameni de lumină...

— Nu, strigă Mela, nu pot să-l văd aşa!

Şi, închizând ochii, îl trimise în încăperea argintie din Plarta, aşezându-l în faţa mesei lui tăiată într-un bloc de oţel, unde Generalul îşi frecă palmele, rostind încântat:

— Aşa e bine. Acum putem începe.

Apoi, la fel de încântat, apăsă alandala pe câteva butoane, scurtcircuitându-l şi scoţându-l definitiv din funcţie pe Părintele Infailibil, marele creier electronic ce reglementa activitatea casei-oraş. După care se prăbuşi cu pieptul peste oţelul mesei şi rămase nemişcat, cu aceeaşi încântare zugrăvită pe faţa redevenită o mască stupidă, în vreme ce sirenele se dezlănţuiau sunând alarma şi oamenii năvăleau pe canalele reglate, fără ca vreunul din nenumăratele dispozitive de îndrumare să le spună ce au de făcut şi fără ca dispozitivele de semnalizare să le trimită mesajele stimulatoare, în absenţa cărora până şi mişcarea încetă.

— Ora oamenilor de lumină a sunat pentru Plarta, vesti Am-aralata ridicându-se din iarbă şi Mela se întrebă dacă ştie că oamenii de lumină, acum telepaţi, aveau să schimbe rânduielile marelui oraş.

Pe asta se bizuia, pornind spre Plarta? Era încă una dintre ciudat de exactele preziceri ale Celor Vechi? Arvanii se puneau în mişcare. Sal-du aduse un cal şi bătrâna se ridică în şa, iar privighetoarea se auzi din nou în noaptea albastră. Mela se apropie de Cril.

O pleoapă neagră se lăsă atunci despărţindu-i de ceilalţi, bătu de câteva ori scăldându-i în lumini ce se înlocuiau repede, verde, galben, roşu, apoi, când se ridică pentru ultima dată, Mela şi Cril se pomeniră instalaţi pe doi butuci sidefii, în faţa unei mese de aceeaşi culoare. De cealaltă parte, un bătrân le întindea cu amândouă mâinile două pocale, în vreme ce-şi freca alte două mâini în dreptul pieptului, de parcă nişte şerpi i s-ar fi răsucit la sân.

6

— Bun sosit la hanul bătrânului Vl! Nu vă întreb nimic, o să-mi spuneţi totul după ce daţi de duşcă sarbul ăsta. Şi nu-mi mulţumiţi, bătrânul Vl ştie să-şi întâmpine oaspeţii, mai

ales când vin de dincolo de Marile Coline... că de acolo veniţi, orice aţi vrea sau n-aţi vrea să-mi spuneţi! Şi bătrânul râse, dezvelindu-şi dinţii verzi.

Mela privi cele două perechi de braţe sfârşite în mâini cu câte trei degete şi o imensă oboseală o năpădi la gândul că jocul (care nu era joc) urma s-o târască alături de Cril. *Cam repede,* îşi spuse. *Lasă-ne măcar răgazul de a ne trage sufletul...* Dar răgazurile erau rare, ştia, şi gândul nu se adresa nimănui. Am-aralata, Plarta, oamenii de lumină nu mai însemnau nimic în hanul acestei alte lumi, unde trebuia să încerce să le alunge imaginile pentru a face loc bătrânului Vl, care-i îmbia cu pocalele lui negre, înfăţişând pe pereţi desenele argintii ale unor încrustaţii ce puteau fi, la fel de bine, litere sau simple podoabe.

Cril părea să-şi fi revenit cel dintâi, acum întindea mâna spre unul dintre pocale, dar podeaua se clătină deodată şi, încercând să-şi păstreze echilibrul, bătrânul vărsă pe masă lichidul negru.

— Glo!

Se schimbase oare la faţă? Nu era uşor să-ţi dai seama, barba de un lat de palmă îi creştea până sub ochii cu tăietură verticală şi din ariciul perilor albi răsărea doar pliscul roşu al nasului; până şi buzele erau ascunse de mustaţa groasă şi dinţii verzi i se vedeau numai când vorbea sau râdea. Poate felul în care-şi îngustase privirile, strângând din pleoape până ce ochii nu-i mai fură decât două înguste crăpături paralele, să fi avut un înţeles...

Totul se liniştise şi Vl întindea acum spre Mela cel de al doilea pocal, când duşumeaua zvâcni din nou şi lichidul negru se răspândi iarăşi pe sideful mesei. Fără o vorbă, Vl se propti cu mâinile libere pe tăblia pătată, în vreme ce aşeza cu cealaltă pereche pocalele într-unul dintre rafturile aflate în spatele lui.

— Glo nu doreşte să beţi sarb. Nu-mi rămâne decât să vă dau câte o gură de htel.

Duşumeaua nu se mai clătina.

— De ce crezi că nu vrea să-ţi gustăm sarbul? întrebă Cril.

— Bănuiesc că o să-mi spuneţi voi, i-o întoarse Vl, privindu-l chiorâş.

Se răsuci şi luă o sticlă din raft, în vreme ce, cu una dintre mâini, ştergea sarbul vărsat pe masă, iar Mela îşi dădu seama abia atunci că vorbeau tustrei o limbă pe care n-o auzise niciodată. Dar faptul n-o mai miră; ştia acum că, la nevoie, putea vorbi oricare dintre limbile folosite pe nenumăratele lumi ce se rotesc în jurul unei puzderii de sori de toate culorile.

Htelul părea să fie un amestec, bătrânul deşerta licori de mai multe culori în alte două pocale şi, cum treaba se arăta migăloasă, Mela îşi îngădui să privească în jur. Se aflau într-o încăpere înaltă, cu bolţi răsturnate ca nişte cupe. Mesele lungi rânduite pe lângă pereţi erau sidefii, ca butucii pe care şedeau, şi un singur muşteriu se mai afla în han, dar dormea la o altă masă, cu capul pe cele patru braţe şi faţa la perete. Uşa sidefie era închisă, ca şi cele două ferestre mari, prin care nu se zărea nimic. Singur copacul luminos crescut în mijlocul hanului şi ale cărui crengi lipsite de frunze se întindeau până pe sub bolţile inversate putea sugera că afară era noapte. Copacul (*parcă ar fi un os uriaş sau, mai degrabă, scheletul bizar ramificat pentru a susţine anatomia unei fiinţe neobişnuite*) părea din specia ce furniza lemnul sidefiu. Acum, înălţat dintr-un puţ cu ghizduri negre, în marginile cărora se opreau ornamentele geometrice ale podelei, avea trunchiul şi ramurile învăluite într-un fel de manşoane, teci translucide emanând o lumină albă.

— Ia să-mi spuneţi ce părere aveţi de htelul meu, spuse bătrânul, aşezând două pocale în faţa Melei şi a lui Cril.

Nu le mai întindea ca data trecută, nu mai aştepta să-i fie luate din mâini.

— Am un prieten care a fost otrăvit cu nişte htel, zise Cril, cu ochii în ochii lui Vl.

— Se mai întâmplă...

Nu se mira şi nu protesta. Ridicase din umeri, aşteptând liniştit, ca şi cum otrăvirea muşteriilor de către hangii ar fi intrat în ordinea firească a lucrurilor. *Dar rosteşte cuvinte puţine, alese cu băgare de seamă. Nu mai pălăvrăgeşte.*

— Ce-ar fi să bei cu noi? propuse Cril.

— Htel?

Acum părea sincer mirat. Sprâncenele-i desenau două albe accente circonflexe peste ambrazurile ochilor.

— Nu-ţi place? mai întrebă Cril.

— Sunt bătrân, răspunse Vl, pentru a adăuga îndată, niţel arţăgos: Ce, nu se vede?

Destul de nesigur, Cril nu se dădu totuşi bătut:

— La noi bătrânii beau şi nu păţesc nimic.

— Care noi? rânji Vl. Şi unde?

— Dincolo de Marile Coline.

Atunci, înainte ca bătrânul să poată răspunde, cel adormit cu capul pe masă se trezi şi porni să cânte cu glas răguşit:

Dincolo de Marile Coline
Totul e bine
Orele au trei picioare
Cuvântătoare,
Cerul face ouă de mătase...

— Tacă-ţi fleoanca, Bra! strigă hangiul. Dumnealor vin de dincolo de Marile Coline.

Dar se ostenea degeaba, celălalt adormise din nou şi răsuflarea i se auzea acum, şuierând la răstimpuri egale.

— Te pomeneşti că a băut tot htel, zise Cril, drept care Vl se înecă de mirare:

— Dar ce ai fi vrut să bea?

— Ştiu eu? Poate sarb…

Se făcu tăcere. Numai răsuflarea lui Bra se auzea, vuind ca o geamandură.

— Eşti tare glumeţ, rosti în cele din urmă Vl, după ce se uitase lung la Cril, sarb, hai?

Şi râse scurt, fără veselie. *Vorbesc ca doi surzi*, îşi spuse Mela, hotărându-se să ia taurul de coarne:

— Nu vrei să ne spui cine e Glo?

Întrebarea avu un efect neaşteptat asupra bătrânului, care începu să-şi rotească cele patru braţe, descriind semne prin aer şi bolborosind cuvinte nedesluşite. Apoi se opri, răsuflă adânc şi veşti:

— S-a făcut târziu. Eu mă duc la culcare.

— Nu ne găzduieşti?

— N-am unde. La vremea asta hanu-i întotdeauna plin.

Şi se îndreptă grăbit spre uşă, pe care o deschise către bezna de afară.

— Ticălosule, rosti cam împiedicat Bra.

Se trezise din nou şi auzise pesemne ultimele cuvinte ale hangiului, care se răsti posomorât:

— Gura!

— „La vremea asta hanu-i întotdeauna plin”, îl maimuţări însă Bra, vorbind anevoie, încet şi rar. Ticălosule!

— Vezi-ţi de visele tale, dacă nu vrei să-ţi vii în fire afară, îl repezi Vl din nou, întorcându-se apoi spre Cril: Aşa cum vă spun, hanu-i plin. Şi, chiar de n-ar fi, n-am de dat socoteală nimănui!

— Nu? întrebă Bra. Ei bine, ai să-mi dai mie… Socoteala!

— Şase colpe. Şi repede!

Bra se scotoci cu toate patru mâinile prin găurile halatului multicolor, destul de soios, care-i acoperea trupul. Mormăia într-una:

— Ticălos şi pungaş. Şase colpe... aţi auzit?... şase, pentru nişte vise de mâna a şaisprezecea, pe care nici nu te lasă să le guşti până la capăt...

— Mai repede, zise din nou Vl, dar celălalt se prăbuşise iar peste masă şi mugetul geamandurii umplu hanul.

Braţele-i atârnau moi, de parcă ar fi aparţinut unei marionete cu sforile retezate.

— Şi acum? întrebă Cril.
— Vă duceţi încotro ştiţi.
Mela avusese însă vremea să-şi iasă din fire, aşa că închise ochii, iar hangiul se pomeni călare pe una dintre crengile luminoase ale copacului, chiar sub bolta răsturnată, unde-şi bălăbăni mâinile şi picioarele înecându-se de furie şi spaimă.
— Jos... jos! Am să vă... jos!
— Ce cauţi acolo, Vl? întrebă cu bun simţ Bra, care părea să aibă darul de a se trezi ori de câte ori avea ceva de văzut.
— Dă-mă jos, auzi?... Imediat!
— De ce? întrebă Bra, adăugând după o clipă de gândire: N-am nici un motiv. Absolut nici unul. Şi nici şase colpe...
— Să mergem, spuse atunci Cril, fără a ţine seama de blestemele hangiului şi toţi trei ieşiră, trăgând uşa după ei.
— Şase colpe, mormăi Bra. O să le aştepte mult şi bine... Dar cum de a ajuns pe craca aia?
— Dintr-un salt, răspunse Mela.
— Aşa... Şi nu l-aţi sfătuit să se înscrie la întrecerile de sărituri de la Glonad?
— Nu ştiam de întreceri. De altfel, poate că nu mi-ar fi ascultat sfatul...
— Nu l-ar fi ascultat, cu siguranţă! E încăpăţânat ca un *leb.* Iertaţi-mă, vin îndată...
Şi lunecă, întinzându-se cât era de lung. Se aflau pe un drum îngust, luminat de un singur copac crescut într-o latură. De jur împrejur era întuneric şi, deşi străluceau mai tare ca pe cerul Pământului, stelele nu izbuteau să biruie bezna, pe care nici o Lună n-o împrăştia. Întorcând capul, Mela nu mai văzu nici clădirea hanului.
— Gata, vesti Bra, ridicându-se. Un vis păcătos, pe care n-ai da nici trei colpe... Judecaţi şi voi: două-trei privelişti destul de tulburi şi care se schimbă înainte de a le putea vedea într-adevăr, un zbor printr-un cer înnorat, o odaie mai sărăcăcioasă chiar decât odaia mea şi în care dai de o

capistă uscată ca o scândură, nu-ţi cântă barem un cântec până la capăt, te strânge în braţe cu o mutră de parcă ar voi să te dea pe uşă afară şi, când ţi-e lumea mai dragă, te pomeneşti zburând din nou în sunetele unei *danga* de acum cincizeci de ani, pusă atât de des că n-au mai rămas din ea decât hârâituri şi ţipete răguşite…

— Într-adevăr, spuse Mela, silindu-se să nu râdă.

— Mda, făcu Bra. Şi încotro, mă rog?

Limba nu i se mai împleticea şi părea acum sigur pe picioare.

— Iată ce am vrea să ştim şi noi, mărturisi Cril, ceea ce îl înveseli pe visătorul dezamăgit, făcându-l să-l bată pe umeri cu toate patru mâinile.

— Nu ştiu cine v-a pocit în halul ăsta, retezându-vă câte o pereche de braţe şi sucindu-vă ochii în cap, dar martor mi-e Ziz că-mi plăceţi şi aşa!... Să mergem.

Nu părea stânjenit de întuneric şi înainta cu o siguranţă pe care Mela şi Cril o invidiau.

— Drumul e drept, măcar? întrebă Cril.

— Toate drumurile sunt drepte.

— Nu văd totuşi de ce ne-am chinui, zise Mela şi, închizând ochii, făcu să i se ivească în mână un felinar, la lumina căruia se simţi îndată acasă.

Noaptea căpătase dimensiuni familiare, în ciuda straniilor constelaţii care o împodobeau, până şi drumul, panglică dură pe suprafaţa căreia lanterna punea sclipiri de smalţ (aplecându-se Mela pipăi şi descoperi că era, într-adevăr, neted că peretele unei oale), îşi pierdea ciudăţenia şi nu mai era decât o potecă largă şi mai îngrijită decât cele din jurul cetăţii de pe malul Mureşului.

— Unde ai ascuns-o? întrebă Bra, arătând spre lanternă. În mânecă? Şi, fără a aştepta răspunsul, începu să râdă. V-am spus cumva că-mi plăceţi?

— Ne-ai spus.

— Atunci o mai spun o dată, că de-alde voi nu se văd pe toate drumurile! De unde veniţi?

— De pe o stea.

Bra se opri şi cele patru braţe i se rotiră, făcându-l să semene cu o moară.

— Bineînţeles... Şi toţi sunteţi ciungi pe steaua voastră, aşa-i?

— Şi cu ochii suciţi, zise Cril.

— Şi neîntrecuţi în salturi şi gata să scoată felinare din mânecă... Ştiţi ceva? Visul ăsta-i mai grozav decât toate cele din htelul lui Vl.

— Unde mai pui că nu costă nimic, râse Mela.

— Oare? Cine dă, fără să ceară ceva în schimb?

— Cei ce nu se văd pe toate drumurile...

— Ai răspunsuri la toate, constată Bra, posomorându-se. Vezi, asta-mi place mai puţin.

— De ce?

— Fiindcă mă simt prost când nu sunt eu cel mai deştept.

Apoi, socotind că lămurise lucrurile, porni din nou. De o parte şi de alta a drumului nu se desluşea mai nimic. Mela înălţă zadarnic felinarul, străbăteau probabil un şes ale cărui singure amănunte vizibile erau nişte tufe de un negru mat, purtând ciucuri argintii. Dar era greu de spus ce se afla la doi paşi dincolo de ele.

— Vl ne îmbia cu nişte sarb, zise Cril pentru a sparge tăcerea.

— E hangiu, nu?

Bra răspunsese plictisit, fără a întoarce capul.

— Ce-i sarbul ăsta? nu se lăsă Cril, iar celălalt se învioră, ca prin minune.

— Vreţi să cred că veniţi într-adevăr de pe steaua aia?... Păi, pentru numele lui Ziz, orice hangiu începe prin a da sarb unor necunoscuţi. Cum ar şti altminteri cu cine are de-a face şi cum şi-ar mai da raportul?

— A zis că o să-i spunem totul după ce bem... Asta era!

— Cine înghite câteva guri de sarb nu se mai poate împotrivi, explică răbdător Bra, şi răspunde la orice întrebare. Sarbul spulberă minciuna, te înfăţişează fără

apărare, gol şi adevărat.

— E o otravă?

— Numai pentru unii. Au cică prea multe de ascuns şi minciuna sau prefăcătoria le e atât de puternică, încât se împotriveşte sarbului într-o încrâncenare pe care trupul n-o poate răbda şi care-l ucide. Cel puţin aşa zic hangiii...

— Htelul poate fi şi el ucigător? mai întrebă Cril, dar Bra se opri şi exclamă uluit:

— Nu ştiu ce păziţi pe steaua voastră!... Cum să te ucidă htelul, ciungule? Poţi să nu te mai trezeşti, asta da, dar numai dacă-ţi rupi gâtul în vis sau te omoară careva acolo... Pricepi, nu htelul e de vină. El îţi dă vise adevărate, iar ce ţi se întâmplă în vis te priveşte.

— Dar visele nu sunt poruncite de băutură? se încăpăţână Cril. Credeam că, după tăria sau însuşirile htelului, visele pot fi straşnice sau... sau păcătoase, aşa cum era cel pe care Vl ţi-a cerut şase colpe. Dacă se întâmpla să fii ucis în vis nu înseamnă că amestecul a fost greşit, sau potrivit cu bună ştiinţă ca să nu te mai trezeşti?

Bra rămase cu gura căscată. Era limpede că vorbele lui Cril îi arătau într-o nouă lumină eventualele accidente pricinuite de htel şi faptul că nu se gândise niciodată să le atribuie neîndemânării sau relei intenţii a unui hangiu i se păru deodată ciudat.

— Ochii tăi strâmbi şi neînstare să străpungă întunericul văd totuşi departe, rosti el, dus pe gânduri. Cum de ţi-a dat prin minte una ca asta?... Marea nu-i de vină că un biet peşte de treabă nimereşte între dinţii cine ştie cărei dihănii de pradă, nici talpa încălţării că striveşte o gânganie pitită în iarbă... Şi, cu toate astea, cu începere de azi am să mă gândesc de două ori înainte de a mai bea în hanuri necunoscute. Să-ţi mulţumesc?

— Spunându-mi cine-i Glo, zise Cril, dar Bra începu atunci să-şi rotească braţele, bolborosind aşa cum făcuse şi bătrânul Vl.

— Cred că-i o întrebare nepotrivită, se amestecă Mela în

vorbă. Să zicem că n-ai auzit-o...

— Se poate? întrebă Bra.

Aruncă priviri înspăimântate în jur şi făcea într-una roate prin aer cu ambele lui perechi de braţe, de parcă ar fi vrut să zboare.

— Cu siguranţă, îl linişti Cril.

— Atunci n-am auzit nimic, strigă Bra. N-am fost întrebat, n-am auzit... Apoi, strâmbându-se, începu să turuie: Cum vă spun, nu mă mai îndoiesc de faptul că veniţi de pe steaua ciungilor şi că habar n-aveţi ce se petrece aici, pe Rewz. Dacă mă gândesc bine, cred că nici nu ştiţi că vă aflaţi pe Rewz şi că ne îndreptăm spre Glonad-cea-bătută-de-valuri... Mint?

— De fel.

De mirare, Bra uită până şi să-şi rotească braţele,

— Aţi mâncat *barte*? Nu?... Pentru numele lui Ziz, nu cumva vreţi să spuneţi că am nimerit-o şi că veniţi într-adevăr de nu ştiu unde?

— E adevărul adevărat, spuse liniştit Cril, iar Bra avu nevoie de câteva clipe pentru a se obişnui cu gândul ăsta năstruşnic.

— Dincolo de Marile Coline, explică el apoi, sunt surghiuniţi cei pe care mipul de Glonad îi pedepseşte şi cărora, pentru a fi însemnaţi, li se retează două braţe. E drept, încă n-am auzit să li se sucească şi ochii, dar în vremea noastră nu te mai miri de nimic... Am glumit cu voi şi când colo...

— Dacă eram surghiuniţi, puteam trece de Marile Coline?

— O dată pe an. Toţi surghiuniţii se pot întoarce în Glonad o dată pe an, la serbarea lui Ts... Însemnaţi, cum sunt, nu mai reprezintă o primejdie.

— Hangiul ne-a luat şi el drept surghiuniţi...

— Că nu era să-şi închipuie... Şi mâine e serbarea lui Ts.

— Am potrivit-o bine, zise Cril, dar Bra strigă deodată:

— Staţi! Htelul... De fapt nu m-am trezit, iar visul lui Vl făcea într-adevăr şase colpe!

Cril se pregătea, poate, să-i răpească şi ultima iluzie, când Mela i-o luă înainte. Închise ochii şi, când îi deschise, se aflau cu toţii în caleaşca străvezie în care, alături de Cril, străbătuse (cu secole în urmă, parcă) auritul peisaj gândit anume pentru el şi pentru dragostea lor. Abia când copitele cailor sunară pe smalţul negru al drumului *auzi* tăcerea ce-i înconjurase din clipa părăsirii hanului. *Ca şi cum mi s-ar fi destupat urechile... Fără să-mi dau seama, am gândit caleaşca în care am fost fericită în mijlocul tăcerii*. Şi, deşi vechea tăcere fusese vie, străbătut de foşnete, de ţârâitul cosaşilor şi cântecul păsărilor, se simţi împăcată atunci când Cril îi cuprinse mâna, arătându-i că-şi aminteşte.

— Ce-aţi făcut? întrebă însă înspăimântat Bra, cu ochii la cele două felinare ale caleştii, care scoteau din beznă crupele cailor, vizibili prin pereţii străvezii.

— Am obosit, răspunse Mela. Nu se călătoreşte mai plăcut aşa?

Îşi dăduse pe faţă Puterea. Dar legile de pe Pământ erau uitate, totul se schimbase şi păstrarea tainei nu mai avea rost, aşa cum nu avusese rost nici în lumea Am-aralatei.

— Saltul lui Vl, bolborosi Bra, felinarul scos din mânecă, şi acum... Nu e htelul! Bătrânul cărpănos n-ar fi putut născoci un vis că ăsta... Oricum, nu i l-ar fi dat unui prăpădit de *als.* E un vis de o sută de colpe, pe puţin, şi mă îndoiesc că până şi mipul de Glonad să fi trăit vreodată unul asemeni...

Vorbea cu el însuşi şi se făcuse mic pe banchetă, frângându-şi în neştire cele patru mâini sfârşite în câte trei degete. Acum, în lumina felinarului pe care-l agăţase de un cârlig, Mela îi vedea faţa uscăţivă, schimonosită de ticuri şi ochii vioi, ca de arici.

— Linişteşte-te, spuse Cril punându-şi mâna pe genunchiul lui. Eşti un als, nu? Ce face un als pe Rewz?

— Giumbuşlucuri...

Bietul Bra clănţănea din dinţii lui verzi.

— De asta te duci la Glonad?

— Mipul Avcal a vestit serbarea lui Ts. Dacă mă grăbesc,

ajung la vreme.

— O să ajungem, îl încredinţă Cril, iar Bra oftă:

— Sunteţi siguri că nu faceţi parte dintr-un vis?

Apoi, cum Cril se mulţumi să zâmbească, oftă încă o dată şi sfârşi prin a arbora şi el un zâmbet chinuit.

— Bine, am priceput. Dacă nu mi-aţi făcut nimic rău până acum, n-o să-mi faceţi nimic nici de aici înainte... Ştiţi povestea mipului din Pret? N-aveţi de unde, sunt sigur că pe steaua voastră nici n-aţi auzit de mipi. Lăsaţi-mă dar să-mi fac meseria şi ascultaţi povestea mipului din Pret:

Mipul ăsta, începu Bra, din nou sigur de el şi nestânjenit de faptul că stătea pe loc în timp ce caleaşca gonea pe drumul întunecat, era bătrân, gras şi urât. Într-un rând s-a uitat în oglindă, i s-a rupt inima de bătrânul gras şi urât pe care-l vedea şi a început să-i vorbească: „Ce să fac pentru tine? Te iubesc aşa cum eşti şi nu te-aş schimba pe o mie de tineri viguroşi”... Dar bătrânul avea şi el averi cu care-şi putea cumpăra toate visele de pe lume, avea un palat în care ziua ţinea cât îi poruncea şi mai avea şi pălăria cu pană roşie, care le arăta tuturor că el e mipul, stăpânul pe inimi şi pe putere. Ce să poată face pentru el?

L-a chemat mipul din Pret pe Marele Hangiu, i l-a arătat pe bătrânul gras şi urât din oglindă şi i-a zis: „Uite, mi se rupe inima de dragoste când dau cu ochii de înţeleptul ăsta. Ce să fac pentru el?” Marele Hangiu a chibzuit, şi-a supt cuviincios degetul mic de la a doua mână stângă spre a se arăta cât mai neajutorat şi nevrednic să deschidă gura în faţa mipului său, apoi a rostit: „Fă schimb cu el”. „Cum aşa?” „Bine, a zis Marele Hangiu. Treci în oglindă în locul lui şi numeşte-l pe el mip peste Pret”. „Aşa? a răcnit mipul. Te-ai săturat de mine şi vrei să-ţi schimbi stăpânul?” Îndată l-a chemat pe Marele Măcelar, i-a poruncit să reteze trei dintre braţele Marelui Hangiu şi l-a surghiunit pentru totdeauna...

— Frumoasă poveste, spuse Cril.

— A mipului din Pret, da. Acum, că mi-am plătit călătoria, îngăduiţi-mi să dorm pentru a prinde puteri. Altminteri n-aş

avea ce face la Glonad.

Şi se ghemui în colţul lui, închise ochii şi adormi, cu cele patru mâini în poală. Copitele cailor ropoteau. Întunericul părea să se destrame, din când în când răsărea şi se pierdea în urma caleştii câte unul dintre copacii luminoşi, dar Mela şi Cril nu izbutiră să vadă altceva şi, legănaţi pe banchetă, aţipiră şi ei curând.

*

— Treziţi-vă, striga Bra zgâlţâindu-i, ne apropiem!

Prin pereţii transparenţi pătrundea lumina tulbure a zorilor, descoperind o lume de culori mohorâte. Drumul era negru şi lucios ca o cizmă lustruită, arbuştii de un negru mat arborau mortuari ciorchini argintii şi nu se vedeau alţi copaci decât cei cu crengile înfăşurate în luminoase manşoane albe. Chiar şi solul era de culoare vânătă.

— Mai e mult până răsare soarele? întrebă Cril.

— A răsărit.

Dar îl căutară zadarnic pe cerul lipsit de nori, care începea să fie pătat de lumini cafenii.

— E mai bine să continuăm drumul pe jos, fu de părere Mela. Caleaşca e prea bătătoare la ochi.

— Mă mir că suntem singuri pe drum, spuse Cril.

— Cine aţi vrea să rătăcească prin beznă, în afara unui als izgonit din han şi a celor veniţi de pe cine ştie ce stea pe care nimeni n-a văzut-o vreodată?... În curând nu vom mai fi singuri, îi încredinţă Bra.

— La asta m-am şi gândit, răspunse Mela.

Şi închise ochii, iar toţi trei se regăsiră pe smalţul drumului. Caleaşca şi caii pieriseră.

— I-ai vârât în mânecă? întrebă Bra.

Dar se vedea că se sileşte să-şi păstreze cumpătul şi tot trăgea cu coada ochiului spre ciudaţii tovarăşi pe care întâmplarea-i adusese în hanul lui Vl. Cerul devenise cafeniu. Nu peste mult timp se încrucişară cu doi tineri

cărând ceva ce semăna cu nişte legături de vreascuri (Bra le spuse că erau un soi de peşte, foarte răspândit în marea ce înconjura Glonadul), apoi cu o pereche mai vârstnică, oprită la marginea drumului unde-şi lua gustarea şi care începu să şoptească de îndată ce o depăşiră. În depărtare se vedea acum Glonadul, o mare formă albind pe cerul cafeniu. În aer începea să se simtă mirosul mării.

— Glonadul, explică Bra, se înalţă pe o fâşie din trei părţi înconjurată de mare. Era de fapt o spinare, spinarea monstrului căruia nu se cuvenea să-i rosteşti numele (Bra îşi roti repede braţele şi bolborosi conştiincios), pe care viteazul Ts îl răpusese, devenind astfel cel dintâi mip al cetăţii viitoare. Monstrul nu murise totuşi de-a binelea, şopti Bra, adăugând însă, îndată, că despre asta nu-i bine să se vorbească. Dacă se mişcă, tremură tot Rewzul... Cel dintâi mip avusese câţiva soţi, cu care împărţea răul şi binele. După cum urmaşii lui Ts au rămas mipi din tată în fiu, urmaşii soţilor şi-au păstrat îndeletnicirile. Aşa s-a alcătuit cu vremea tagma hangiilor, a zidarilor, măcelarilor, pescarilor, croitorilor şi toate celelalte, maimarii lor rămânând până în ziua de azi sfetnicii mipului de Glonad.

— Şi alsii? întrebă Cril. N-ai să-mi spui că printre soţii lui Ts s-a aflat şi un als?

— Nu un als, răspunse Bra, ci Als însuşi. Un flăcău bun de gură, în stare să facă să râdă şi un bolovan, iar urmaşii lui i-au moştenit darul.

Atunci când ajunseră la Glonad cerul părea o imensă ceaşcă răsturnată, plină cu cafea cu lapte. Drumul smălţuit îi duse până în dreptul primelor case, care aveau toate forma unor cuburi sidefii. Până şi solul era acum argintiu, orice urmă de vegetaţie pierise, iar printre case foiau locuitori în halate colorate, împodobite cu desene geometrice.

— De ce atâta geometrie? întrebă Mela.

Nedumerit, Bra nu ştiu să răspundă, totul făcea parte din ceea ce cunoscuse de când se afla pe lume şi nimic nu i se

părea ciudat.

— Desenele sunt întotdeauna la fel? întrebă Cril.

De astă dată Bra se simţi la largul lui, aşa că răspunsul nu se lăsă aşteptat.

— Cum să fie la fel! Ne aflăm în cartierul dulgherilor şi-i firesc ca desenele halatelor să arate că toţi cei pe care-i vedeţi sunt dulgheri. Fiecare tagmă are desenele ei, ar fi cazul să ştiţi măcar atât.

Hotărât lucru, veneticii de pe steaua ciungilor i se păreau cam slabi la minte! Dulgherii se uitau la bărbatul şi femeia cu câte două braţe, dar ce-i mira mai ales erau hainele purtate de Mela şi Cril, că surghiuniţi mai văzuseră.

— Ce tagmă-i asta, alsule? întrebă în cele din urmă un bărbat gras, care ţinea în mâini un ciocan, o rindea şi o daltă.

— Tagma celor din stele, răspunse Bra, stârnind hohotele tuturor câţi îi auziră vorbele.

— Degeaba râdeţi, zise Cril, are dreptate, iar dulgherii începură să bată din palme, râzând cu lacrimi.

— Cât v-a luat hangiul care v-a vândut htelul ăsta? se bucură grăsunul, vânturându-şi braţele la capătul cărora ţinea cele trei scule şi mişcându-şi caraghios cele trei degete ale mâinii libere.

— Şase colpe, îl informă Bra. Ce, nu face?... Dar n-a vrut să primească nici atât şi s-a căţărat tocmai în vârful *kpanului,* ca nu cumva să-i punem banii-n palmă!

Veseli, dulgherii le făcură semne prietenoase şi rămaseră în urmă. Casele erau acum boltite, desenele de pe halatele celor de pe stradă formau un alt model, iar Bra vesti că pătrunseseră în cartierul zidarilor. De cum dădeau cu ochii de noii veniţi, trecătorii începeau să râdă.

— Nu se află minciună mai bună decât adevărul, constată Bra. Tot oraşul ştie acum că veniţi din stele, că hangiul ne-a cerut şase colpe pentru htelul lui şi că s-a căţărat în kpan, dar nimeni nu crede...

— Aşa cum ai înfăţişat lucrurile... începu Cril zâmbind,

dar Bra îi tăie vorba:

— Sunt un als. Iar prima învăţătură pe care mi-a dat-o tata a fost: „Nu *ce* spui are însemnătate, ci *cum* spui”. E o lege a alsilor.

Sporovăind, depăşiră zona caselor boltite, trecură de cele sferice ca nişte mari bile sidefii aşteptând să fie repezite în alte case în formă de popice, lăsară în urmă clădiri trapezoidale şi pentaedrice, iar pretutindeni îi întâmpinau râsete şi glume dovedind că vestea sosirii lor îi precedase.

Ajunseră aşa într-o piaţă în care se înălţa palatul mipului, alcătuit din cuburi, bolţi, sfere, trunchiuri de piramidă şi pentaedre peste care, într-o sinteză a tuturor modelelor de locuinţă din Glonad, se înălţau popicele turnurilor. Nici un parc nu înconjura palatul răsărit din solul argintiu, iar mugetul mării răsuna fără încetare, temeliile celei de a doua faţade fiind bătute de valuri. Mărunt şi palid, soarele se ivise, în fine, deschizând o fereastră portocalie în cerul cafeniu.

Atunci piaţa se umplu de lume şi porţile palatului se deschiseră, descoperind pe prag doi măcelari care duseră la gură nişte trâmbiţe sidefii şi sunară din ele de cinci ori. Cu strigăte bucuroase mulţimea năvăli în curtea argintie, târându-i cu ea pe Mela, pe Cril şi pe Bra, care izbuti să le numească flamurile purtate de fiecare tagmă. Pe turnul cel mai înalt flutura flamura mipului, o fâşie argintie pe care Ts, învingătorul monstrului, era înfăţişat în picioare, cu cele patru braţe întinse înainte, ca pentru îmbrăţişare.

— Mipul Avcal pofteşte tagma alsilor, vesti de la o fereastră un zidar, iar mulţimea făcu loc celor ce purtau halate multicolore, de felul halatului lui Bra.

Mela şi Cril se ţineau de noul lor prieten şi, străbătând mulţimea, văzură câţiva surghiuniţi, care, ca şi ei, aveau doar câte două braţe. Ştiind acum că a doua pereche le fusese retezată şi că erau astfel însemnaţi îi priviră cu milă, dar surghiuniţii nu păreau amărâţi. Păstrau halatele tagmei căreia-i aparţineau şi, ca şi ceilalţi, râdeau şi glumeau.

Alsii suiau treptele şi dispăreau pe uşa larg deschisă, străjuită de cei doi măcelari cu şorţuri negre.

— De pe steaua ciungilor, hai? râse unul dintre ei atunci când Mela şi Cril ajunseră în dreptul pragului. Fireşte, azi puteţi purta şi straiele astea, dar, dacă vă răzgândiţi, să ştiţi că două halate de als se mai găsesc!

— Deocamdată rămânem aşa, spuse Cril, şi râzând iar, ca de o glumă bună, măcelarul le făcu semn să intre.

— Ei bine, şopti Bra când pătrunseră în sala din care porneau cele două mari aripi ale unei scări cu trepte negre şi lucioase ca suprafaţa drumului ce-i adusese la Glonad, n-am avut dreptate? Nu-i adevărul cea mai bună minciună?

— Ba da. Şi noutăţile se află repede. La drept vorbind, cum de a aflat tot Glonadul?

— Veştile sunt purtate din gură în gură, răspunse Bra, privindu-l mirat. Nu-i asta datoria fiecăruia?

Dar îi părăsi îndată, căci împărţea atâtea saluturi încât avea nevoie de toată atenţia şi de cele patru mâini pentru a-i putea trage de nas pe numeroşii prieteni pe care-i regăsea printre alsi. Nici Mela şi Cril nu se putură sustrage de la demonstraţia de elementară politeţe a colegilor de tagmă şi nasurile li se înroşiră simţitor în vreme ce urcau scara de onoare. *Iată-ne şi alsi,* îşi spuse Mela. *Dacă mai stăm mult aici, unde cu cât ai nasul mai roşu dovedeşti că ai mai mulţi prieteni, căpătăm adevărate nasuri de beţivi, ca Vl...* Iar alsii sporovăiau lângă ea:

— Am găsit o încheiere nemaipomenită. Când o auziţi...

— Ştiţi gluma cu croitorul şi *jirpa*?

— ...pe urmă te întorci, ridici un cot...

— De cinci ori câte trei. Dacă-ţi spun!

— ...şi nu mai ai nici o grijă.

Dar, pe măsură ce se apropiau de capătul scării, alsii coborau glasul şi, trăgând cu coada ochilor spre Bra, Mela îl văzu netezindu-şi halatul. În marea sală în care intrară pereţii argintii erau acoperiţi pe trei sferturi cu semnele geometrice ale tuturor tagmelor. Lumina cafenie

pătrunzând prin bolta transparentă aşternea o tentă mohorâtă peste argintul ce părea suferind, peste culori şi peste feţele alsilor. Totul era posac, bătrânicios, dar tânărul care le venea în întâmpinare zâmbea larg, acum când înainta încet, împreunându-şi cu două mâini halatul argintiu, ale cărui poale măturau pardoseala. Purta pălăria cu pană roşie, era voinic şi se vedea că, o dată cu vârsta, avea să devină obez. Spre deosebire de toţi locuitorii de pe Rewz pe care-i întâlniseră, Avcal, mipul de Glonad, purta plete în care scăpărau mărunte podoabe.

— Alsii îmi bucură întotdeauna privirile, spuse el cu un glas de femeie, plăcut şi învăluitor, în vreme ce toţi se trăgeau de nasuri, plecându-şi frunţile (Mela şi Cril îi imitară, nasul mipului fiind, pesemne, prea respectabil pentru a putea fi atins. *Cum ar arăta, de altfel, dacă toţi alsii s-ar apuca să tragă de el?* se întrebă Mela, silindu-se să nu pufnească). Trz din Kla, urmă mipul, ai născocit ceva vrednic de tine? Îmi spun mereu că, dacă tagma alsilor s-ar hotărî şi ea să-şi aleagă un maimare, numai la tine s-ar putea opri...

Un bătrân cu ochi portocalii ca soarele Rewzului se plecă până atinse, cu vârfurile degetelor, dalele sidefii ale pardoselii. Mipul găsi cuvinte măgulitoare pentru aproape fiecare dintre alsi, amintind împrejurările în care strălucise la felurite serbări, ceru să i se spună numele tinerilor pentru care sărbătoarea lui Ts însemna începutul activităţii şi se opri, în sfârşit, în faţa lui Bra.

— Aflu că ai băut, cu prietenii tăi, un htel fără seamăn.

— Prietenii sunt aici, răspunse Bra, arătând spre Mela şi Cril.

Peste faţa zâmbitoare a mipului trecu o umbră, dar glasul lui sună la fel de plăcut când spuse:

— Rămâneţi să-mi povestiţi visul. Ceilalţi alsi pot trece în încăperea cu *telmi,* pregătindu-se. Apoi, când rămaseră singuri, rosti întrebător: Aşadar, steaua ciungilor?...

Mela văzu că ochii i se îngustaseră ca ochii lui Vl, atunci

când i se vărsaseră pocalele de sarb, dar zâmbetul stăruia pe buzele mipului Avcal.

— Nu-i un vis, spuse Bra.

— Aşa.

— Pe cerul lui Zis se află, într-adevăr, o stea a ciungilor.

— Ştiu, zise mipul.

Şi, pregătit să povestească tot ce văzuse în tovărăşia străinilor, Bra rămase cu gura căscată. Mipul reteza dintr-un cuvânt toate efectele veselei demonstraţii cu ajutorul căreia sperase să-l convingă, făcea inutil discursul ce trebuia să consacre participarea alsului la sărbătoarea lui Ts. Neobişnuit cu asemenea neplăcută surpriză, Bra se pomeni fără grai, supremă umilinţă a unui als.

— Steaua... există, bâigui el jalnic.

— Ştiu, repetă Avcal. Cerul lui Zis are multe stele. Unele au gânduri bune... şi privi întrebător spre Cril, care răspunse calm:

— Gândurile noastre sunt bune.

— Fireşte (zâmbetul mipului era parcă şi mai radios), dar nici un *ghel* flămând nu-şi vesteşte saltul... Cum se face că aţi venit tocmai aici, la Glonad?

— Cu totul întâmplător, îl încredinţă Cril. Lumea voastră ne e necunoscută.

— Nu cred, zise mipul, la fel de prietenos şi urmând să zâmbească. Şi unde v-aţi lăsat *tazul?*

Nedumerit, Cril repetă:

— Tazul?

— N-o să-mi spuneţi că aţi alergat prin văzduh...

— Ah! Nu, de ce să alergăm?... Se poate călători repede şi fără a alerga.

— Nu cred, zise mipul, mereu prietenos, dar Mela închise atunci ochii şi Avcal se pomeni în colţul cel mai îndepărtat al sălii, pentru a reveni îndată lângă ei.

Deşi zâmbetul i se ştersese de pe faţă, nu părea supărat. Lepădase doar masca jovială pe care o purta de la începutul întâlnirii şi chipul lui, devenit grav, strălucea de

sudoare. Evitând să-l privească, Bra se lipise de un perete şi cercetă stăruitor desenele geometrice ale cine ştie cărei tagme binecunoscute.

Un zgomot ciudat se auzi atunci, un uruit metalic care încetă pentru a se porni din nou, şi duşumeaua sidefie tresări ca o ființă. Strigătele celor din curtea palatului răsunară înspăimântate până în marea sală:

— Glo! Glo!

Era cuvântul pe care şi Vl îl şoptise, cuvântul care-l îngrozise pe Bra. Mela nu se miră de aceea văzând că-şi roteşte braţele şi bolboroseşte, dar marea nelinişte pe care o citi pe faţa mipului o tulbură. Părea totodată nehotărât, privirile-i alergau de la Mela la Cril, ca şi cum ar fi aşteptat din partea lor un semn pe care nu cuteza să-l ceară.

Uruitul ce părea că vine din străfundurile planetei încetase. *Cutremur?* se întrebă Mela, apucând mâna lui Cril. O putere uriaşă se răzvrăti sub tălpile lor şi trebuiră să se sprijine pentru a rămâne în picioare. În mohorâta lumină cafenie mipul părea împietrit, Bra îşi rotea într-una braţele. Podeaua tresărea. Ceva se prăbuşi afară şi strigătele crescură ca o pală de foc înteţită de vânt, se prefăcură în vaiete.

— Veniţi, izbucni Avcal cu un glas aspru şi răguşit, nepăstrând nimic din unduirile feminine cu care-i întâmpinase. Tu, Bra, rămâi!

Şi, fără a întoarce capul, se repezi neaşteptat de sprinten către fundul sălii, în vreme ce palatul trosnea. Apoi, ajuns în dreptul peretelui, deschise o uşă mascată în ţesătura desenelor geometrice, dincolo de care începea o scară coborând în spirale. Rampa răsucită ca un şarpe pornit spre adâncuri era făcută din lemn de kpan şi, printr-un procedeu pe care Mela şi Cril nu-l mai văzuseră, manşoanele luminoase putuseră fi păstrate, aşa că împrăştiau o slabă lumină albă, ce le îngăduia să coboare treptele înguste. Mipul avu grijă să închidă uşa. Scara vibra, dar strigătele celor de afară nu se mai auzeau.

Treptele se opriră în faţa unei alte uşi, pe care Avcal o descuie scoţând din buzunar o cheie înnegrită. Şi, în clipa când intrară în încăperea mică, luminată de un singur ochi de sticlă croit în podeaua argintie, cutremurul încetă.

— Străini, spuse solemn mipul în liniştea lăsată brusc, nimeni în afară de mine n-a văzut ce veţi vedea acum.

Şi, apropiindu-se de ochiul luminos, îi invită să se aplece şi să privească.

Ochiul rotund era o fereastră. Dincolo se afla o altă încăpere şi Mela scoase un ţipăt, regăsind vechiul laborator alchimic al tatălui ei. Şerpii de sticlă prin care se târau vopseli felurite erau acolo, dar lumini colorate clipeau fără astâmpăr şi, pe cadrane de toate mărimile, câte o singură limbă încremenise, arătând de fiecare dată o imposibilă oră.

Nu, nu era vechiul laborator prăfuit, şi Mela nu ştiu dacă se bucură sau dacă-i pare rău. Privirile i se opriră pe un fel de ladă străvezie, în care cineva zăcea pe o rână. Şi, deşi iluzia pricinuită de revederea unor obiecte pe care nu le mai întâlnise din copilărie se spulberase în faţa complexităţii instalaţiei pe care bătrânul alchimist nici n-ar fi îndrăznit să o viseze, i se năzări acum că omul din cada transparentă putea fi tatăl ei. Îngrozită, se trase îndărăt.

— Un om, şopti Cril, iar Mela îşi dădu seama abia atunci că făptura pe care o vedea dintr-o parte arăta doar un singur braţ.

— Înţelegeţi de ce ştiu că steaua ciungilor există? întrebă Avcal. E şi o poartă...

Apoi, fără a le da timp să mai spună ceva, se aplecă şi-şi vârî mâna într-o adâncitură scobită lângă fereastră. O poartă se căscă într-adevăr în argintia suprafaţă a podelei, dar părea un chepeng, o trecere croită în tavanul încăperii de dedesubt.

— Taina s-a păstrat din tată-n fiu, mai spuse Avcal. Fiecare mip i-a încredinţat urmaşului său abia pe patul de moarte cheia care deschide încăperea în care ne aflăm. Şi asta, de la gloriosul Ts.

Dar Cril se şi lăsase să lunece prin golul porţii şi Mela auzi zgomotul metalic făcut de tălpile lui când dădură de fund.

— Aşa cum mi-am închipuit, totu-i răsturnat, răsună glasul lui Cril. Vino, Mela.

— Nu coborî cu noi? îl întrebă ea pe Avcal.

— N-am coborât niciodată, mărturisi mipul, făcând un pas îndărăt.

— Coboară acum!

— Mi-e teamă... Cu dinţii verzi îşi muşca buzele şi privirile-i fugeau în lături. Am să aştept aici.

Ridicând din umeri, Mela se strecură prin deschidere şi nimeri în braţele lui Cril. Îndată auzi, deasupra capului, zgomotul porţii care se închidea.

— Avcal!

— Lasă-l în pace, mormăi Cril. De cum s-a prefăcut înspăimântat, am înţeles că speră să scape de noi.

— N-are să scape, se încruntă Mela, iar Cril râse:

— Nici eu nu cred. Dar acum să-l căutăm pe omul din cadă.

Se aflau într-un culoar cu mai multe uşi, toate croite fie în podea, fie în tavan. O lumină venită de nicăieri făcea să strălucească metalul argintiu.

— Asta trebuie să fie, zise Mela arătând în sus, spre cea mai apropiată uşă.

— Da. Totu-i răsturnat. Am să te ridic în braţe.

Din fericire, culoarul era destul de îngust. Cril o ridică până în dreptul uşii, iar Mela izbuti să tragă de clanţă, ferindu-se la vreme. Deschizându-se în afară, uşa căzu legănându-se în ţâţâni şi eliberând un val de aer îngheţat.

— Putea să-mi spargă capul!

— Dar, după cum vezi, Avcal n-are de ce să se bucure. Încearcă să te caţeri în mâini.

Nu era uşor. Cril o împinse de picioare şi, după câteva încercări, Mela se strecură în încăperea pe care o văzuseră pe fereastră. *De ce e atât de frig?* Fereastra se afla acum deasupra, iar capul mipului se înscria în cercul ei, dar Avcal

o neliniştea mai puţin decât omul nemişcat din cada transparentă, spre care nu cuteza să privească. Afară, pe culoar, Cril sări de mai multe ori, încercând să se prindă de tocul uşii. Mela îi văzu în cele din urmă mâinile şi, apucându-l de umeri, îl ajută să se ridice lângă ea.

— Uite-l! şopti apoi, arătând faţa mipului.

Avcal spunea ceva, îi vedeau mişcările buzelor şi, deşi cuvintele nu-i ajungeau până la ei, expresia batjocoritoare a feţei rotunde era edificatoare. Cril găsi oblonul şi-l trânti plictisit, acoperind fereastra. Apoi se-apucă să cerceteze încăperea, scăldată într-o lumină mult mai scăzută decât cea din culoar.

De parcă ar fi făcut parte dintr-o casă răsturnată de un cutremur, dar rămasă întreagă, încăperea zăcea pe o rână. O seamă de obiecte căzuseră, obiecte necunoscute, întregi, pe care Mela le privi încercând zadarnic să înţeleagă la ce slujise ciocanul gol pe dinăuntru şi atât de uşor, încât nu s-ar fi putut bate cu el nici un ac, sau cutiuţa roşie ciuruită de găuri pe toate laturile, sau discul greu care se încălzea repede, dacă-l ţinea în mână. Altele, de sticlă sau din materiale la fel de friabile, se prefăcuseră în cioburi. Un întreg perete era acoperit de cadranele ornicelor cu o singură limbă (oricât căută, nu descoperi limbile lipsă) printre care clipeau luminile colorate închise în bile de sticlă, iar ţevile pline cu substanţe felurit vopsite ieşeau din perete pentru a se pierde în cada adăpostind trupul nemişcat. Bine fixată în podea, cada se răsturnase o dată cu încăperea, dar nu se clintise. Era perfect închisă cu nişte mari ivăre strălucitoare.

Cril, care se deplasase şi el prin încăpere, înaintă atunci pentru a vedea chipul celui din cadă, de care Mela se ferea să se apropie, deşi ştia bine că nu putea fi căutătorul de aur alchimic şi se certa singură pentru ciudata ei năzărire. Dar nu găsea în ea curajul de a se convinge şi urmărea expresia feţei lui Cril.

— E el? strigă de aceea, văzându-l tresărind şi uitând că

nu-i împărtăşise nălucirea.

Privirile lui se ridicară, parcă anevoie.

— El?... Vino să vezi.

— Nu, strigă Mela din nou. Am ştiut!

— Nu cred că ştii...

— Ba da! Mi-e frică...

Umerii-i zvâcneau, dar îşi dădu seama că frigul o pătrunsese. Era, într-adevăr, neobişnuit de frig.

— Mela, spuse Cril, întinzându-i mâna.

Atunci, cu ochii în ochii lui, se apropie. Fără a-şi întoarce capul, privi. Şi-şi duse palmă la gură, în vreme ce Cril rostea în şoaptă:

— Încă unul!

Omul din cada transparentă era Cril.

7

Primele clipe de uluire trecură greu. În faţa raclei noii sosii a lui Cril gândurile se împleticeau, decorul ciudat făcea ca totul să pară când un coşmar şi când o glumă crudă. *Şi dacă cineva se joacă totuşi cu noi?* Ochii de sticlă colorată clipeau rar.

— Avcal! şopti Mela. Ştia că trupul se află aici şi s-a temut, văzându-te viu...

Descendentul unui lung şir de mipi coborâtori din Ts, cel care a răpus monstrul pe spinarea căruia s-a înălţat Glonadul. Glonad... Glo... numele înspăimântător rostit de Vl şi de Bra, numele strigat de locuitorii adunaţi la serbare, atunci când palatul începuse să se clatine. Glo părea deci numele monstrului (nu e mort de tot, şoptise Bra) ale cărui mişcări provocau adevărate cutremure. Dar, oricât de greu de crezut ar fi fost, monstrul legendar nu era decât o corabie menită să străbată cerul, nesfârşitele întinderi despărţind Pământul de Rewz, iar mipul se temuse de răzbunarea celor pe care-i credea veniţi să ceară socoteală

pentru crima petrecută cu amar de vreme în urmă. Dar cine să fi încercat asemenea călătorie? Nimic din tot ce se afla în încăperea rece nu putea veni de pe Pământ. Atunci? O altă lume? Chiar dacă Mela ştia acum că stelele sunt locuite, prezenţa lui Cril în racla pe care o avea sub ochi rămânea fără răspuns. De câtă vreme se păstra acolo trupul neînsufleţit? Dacă legenda întemeierii Glonadului avea un sâmbure de adevăr, omul (nu cuteza să spună: Cril) murise de multe sute de ani. Şi, totuşi, părea că doarme. Senin... mai slab, poate, mai tras la faţă.

Mela nu putuse privi decât pentru o clipă replica iubitului ucis, dar Cril părea fascinat de propria sa imagine răsărită dintr-un timp străin. Se obişnuise să se întâlnească pe sine în lumea Am-aralatei, dar atunci se mişca, vorbea şi acţiona, în vreme ce gândul că aşa avea să arate şi el, că aşa i se vor lăsa pleoapele peste ochi, în somnul fără capăt, îi strecură în suflet o spaimă mirată, tulbure ca o suferinţă, în care totuşi nu putea crede. Tresărind, auzi cuvintele rostite cu glas tremurător:

— Atunci... atunci trebuie să fiu şi eu aici...

Şi, desluşindu-le temătoarea fărâmă de speranţă, se smulse din contemplarea propriului său viitor.

— Am fost împreună pe Pământ, printre trudali, în lumea Am-aralatei şi aici, pe Rewz. Nu-mi pot închipui o lume unde să nu fim alături.

— Nici eu.

Căutându-se parcă, se priveau acum lângă racla străvezie şi, vegheaţi de clipirile ochilor de sticlă, se îmbrăţişară deodată, împinşi de nevoia de a se atinge, de a se convinge de prezenţa lor, de viaţa care le încălzea trupurile, în ciuda risipei pe care ei - şi alţii - o făceau cu aceste biete trupuri, supuse morţii.

— Dacă ar putea vorbi, spuse Cril, întorcându-şi privirile spre Cel-cu-ochii-închişi.

— Mi-e frig, spuse Mela.

Atunci se lăsară să lunece pe rând prin golul uşii, silindu-

se s-o închidă peste capetele lor şi se strecurară în cea de a doua încăpere, unde totul era identic, în afara ferestrei rotunde, de astă dată astupată de afară. O femeie neînsufleţită părea că doarme în racla transparentă, dar nu era cea aşteptată şi, uitându-se la trăsăturile ei, energice până şi în pacea somnului veşnic, Mela încercă amărăciunea unei mari nedreptăţi. Nu spuse totuşi nimic atunci când Cril îşi feri privirile şi cercetă, alături de el, încăpere după încăpere, deşi ştia acum că nu se va întâlni cu ea însăşi pe marea corabie cerească, locul ei fiind lângă Cril sau nicăieri.

Descoperiră astfel trupurile ţepene ale câtorva zeci de femei şi bărbaţi, chiar trupuri de copii, fiecare în racla adăpostită în câte o încăpere având unul dintre pereţi acoperiţi de cadrane, printre care ieşeau ţevile colorate ce pătrundeau în cadele perfect închise. Doar capacul şi una dintre laturile acestora erau transparente. Nici una dintre neobişnuitele racle nu se desprinsese, în ciuda răsturnării corăbiei, toţi cei adormiţi pentru totdeauna erau tineri şi, aşa cum se aşteptase, Mela nu se găsea printre ei. Trei încăperi, în sfârşit, erau goale, mai bine zis raclele din mijlocul fiecăreia rămăseseră neocupate. Şerpii de sticlă nu ieşiseră din peretele plin de ornice cu o singură limbă, ochii de sticlă colorată nu clipeau în nici una dintre ele şi frigul care-i silise să se oprească din când în când, pentru a se încălzi în lungul culoar pe care-l străbăteau, nu se făcea simţit acolo.

— E greu de crezut, spuse Mela atunci când ajunseră la capătul şirului de cavouri şi se aflară din nou în culoar, şi totuşi...

Îşi frecau palmele şi suflau peste ele, se băteau pe umeri şi tropăiau, silindu-se să alunge frigul care le intrase în oase.

— De ce au rămas trei racle goale? De ce nu-i tot atât de frig în încăperile lor?... Asta vrei să spui?

— E greu de crezut, repetă Mela.

Faptul că nu se afla pe corabie o descumpănise, ca unul ce modifica singura certitudine pe care o deprinsese în cursul peregrinărilor printre stele, când totul gravita în jurul perechii lor privilegiate. O lume din care era exclusă şi unde Cril se afla i se părea nedreaptă şi, deşi înţelegea absurditatea unei asemenea reacţii, Cril nu-şi putea stăpâni simţământul de culpabilitate, ca şi cum vina de a fi trăit pe o lume din care Mela era absentă, de a nu o fi cunoscut, deci, şi de a fi constituit un cuplu cu o altă femeie, eventual cu tânăra ce-şi dormea somnul de veci alături de încăperea în care el însuşi zăcea neînsufleţit, i-ar fi putut fi pusă în seamă. Ştia că Mela nu era departe de a judeca la fel. Şi evitau să vorbească despre împrejurarea care-i nelinişte a deopotrivă numai pentru că erau conştienţi de inutilitatea amărăciunii, de caracterul ireversibil al împrejurării.

Deschiseseră acum cea dintâi uşă de pe celălalt perete al culoarului, care devenise podeaua pe care păşeau şi, în lumina scăzută, văzură imense rezervoare legate cu ţevi atât de groase, încât ar fi putut circula în interiorul lor, roţi şi pârghii şi, din nou, cadrane pe care o singură limbă se oprise. Dincolo de alte două uşi li se arătară săli mari, în care se înălţau coloşii unor maşini şi mecanisme (ceva urui deodată, dar zgomotul încetă tot atât de fără veste cum pornise şi înţeleseră că în măruntaiele uriaşelor maşini se frământa o putere înfricoşătoare, aceeaşi care pricinuise spaima celor ce răcniseră: Glo! şi se împrăştiaseră în piaţa palatului), dădură apoi de ateliere şi de un nesfârşit depozit cuprinzând lăzi, şi saci, şi cuiere, şi baloturi uriaşe. Dacă unele lunecaseră probabil şi se adunaseră în fundul magaziei, ca într-o groapă, nenumărate altele rămăseseră pe loc, într-un fel de despărţituri dintre care destule fuseseră prevăzute cu uşi, încă închise. De mirare era faptul că aerul nu părea otrăvit, deşi, printre mărfurile îngrămădite acolo, nu puţine se vor fi alterat de-a lungul secolelor scurse din clipa când fuseseră înmagazinate. Şi, iar de mirare, împrejurarea că, fără să se vadă de unde

izvorăşte, o lumină albă răsărea de îndată ce uşa se deschidea într-un anume unghi.

Nu mai simţeau frigul. O temperatură egală şi plăcută îi întâmpina pretutindeni, totul era curat ca şi cum corabia şi-ar fi continuat călătoria şi echipele de cart s-ar fi îngrijit de întreţinerea ei. Doar tălpile lor răsunau pe metalul podelelor, încolo tăcerea le aminti că străbat un nemărginit mormânt.

O uşă mai mare decât celelalte le descoperi o prăpastie fără fund. Cel puţin aşa li se păru în prima clipă, dar curând (*nu se poate!* strigă Mela, agăţându-se de braţul lui Cril) soarele răsări departe, sub tălpile lor, scoţând din beznă munţii albăstrui. Toată priveliştea era răsturnată pe o rână, soarele venea către ei urcând din adâncuri ca ochiul de aur al unei găleţi scoasă dintr-un puţ fermecat, cerul părea un perete albastru, vertical, paralel cu câmpia, cu petecul de pădure şi casele. Trunchiurile creşteau orizontal, casele semănau cu nişte poliţe uriaşe bătute într-un zid de pământ, era vară şi linişte. Aplecaţi peste golul uşii, Mela şi Cril regăseau amănuntele unei lumi familiare, de parcă ar fi privit pe fereastră într-una dintre obişnuitele zile ale vremii din care fuseseră smulşi. Nici faptul că lumea era răsturnată nu-i stânjenea, se aşezaseră pe latura potrivită a uşii, iar priveliştea semăna cu ceea ce ar fi putut vedea pe coasta abruptă a unui munte, dacă s-ar fi aflat în pisc.

— Totul e cu putinţă, exclamă Mela. Îţi dai seama?

— Da, răspunse Cril. Totul e cu putinţă.

Şi zâmbi, închizând uşa. După care aruncară o privire într-o încăpere mare, cu fotolii şi mese agăţate pe un perete, într-alta cu podeaua acoperită de dulapuri cu uşi de metal, descoperiră săli cărora nu le ghiciră destinaţia şi altele care erau săli de gimnastică (în mijlocul uneia dintre ele se afla un mare bazin fără apă), biblioteci, încăperi rezervate copiilor, cu scaune şi mese croite pentru pitici. O uşă dădea peste o scară metalică ce se întindea acum orizontal, dar care dovedea că, deasupra tuturor încăperilor

pe care le văzuseră, sau dincolo de ele, ţinând seama de noua poziţie a uriaşei corăbii cereşti, se mai afla cel puţin un etaj, adăpostind dormitoarele. Amânară explorarea acestuia şi se îndreptară spre cea din urmă uşă de la capătul culoarului.

Trei fotolii se aflau acolo, în faţa unor pupitre acoperite de butoane şi de inevitabilele cadrane, dar privirile amândoura trecură peste ele, trecură peste spărtura întunecată din perete şi se aţintiră asupra celor trei cranii răsărind din mormanul de oase, adunat la baza a ceea ce fusese un perete şi devenise podeaua încăperii. Văzură îndată că unul era mai mic, mai fragil şi mai alb, iar Mela se simţi cuprinsă de o bucurie dureroasă când, ridicându-şi privirile către Cril, înţelese că se gândea la acelaşi lucru.

— Nu se putea altfel, rosti ea cu un fel de triumf înciudat.

— Şi totuşi am rămas singur...

Da. *Bietul Cril!* Dar confirmarea speranţei că perechea lor era într-adevăr privilegiată, identica sieşi în toate lumile, repetată sub multiplele baldachine ale cerurilor luminate de sori tineri sau bătrâni, o îndemna să amâne considerarea cumplitei semnificaţii a ţestei albe. Dacă se înfiora acum, pricina nu era faptul că murise cu multe veacuri în urmă (moartea aceea, a unui alt timp, era depărtată de ea ca moartea dintr-un vechi basm, în tristeţea căruia nu poţi crede decât cu preţul unui efort, şi încă nu voia să facă efortul de a crede), dacă se înfiora era fiindcă pentru întâia oară înţelegea că o clipă a despărţirii putea suna oricând, că ea sau Cril puteau fi siliţi să destrame cuplul privilegiat, părăsindu-l pentru totdeauna. În lumea aceea plecase ea. Într-alta, el putea fi nevoit să plece.

— Au murit aici, în fotoliile lor, spuse Cril. Vremea le-a măcinat hainele, trupurile, oasele li s-au risipit... Conduceau corabia. Au avut un accident (mâna lui arătă spărtura de deasupra pupitrelor), iar Ts s-a folosit de împrejurare, lăudându-se cu răpunerea monstrului Glo.

— Şi Glonadul e înălţat pe corabia cerească!

Trei schelete, trei încăperi cu trei racle goale..

Dar ceilalţi?

— Aşteaptă, strigă Cril.

Îşi vârî picioarele prin golul uşii, apoi se lăsă să lunece în încăpere. Mela îl văzu apropiindu-se de osemintele îngrămădite în neorânduială, aplecându-se, întinzând mâna spre una dintre cele trei colivii ale coastelor în care bătuse cândva o inimă, a ei, poate, şi culegând ceva. Din nou o înfioră un simţământ tulbure, de groază şi duioşie, la gândul că mâna lui Cril... Dar el se apleca pentru a doua oară, muta cu băgare de seamă un craniu, nişte oase lungi, scotea de sub ele o carte.

— Ţine, spuse, întinzându-i-o.

Apoi se propti în mâini şi se înălţă, revenind alături de ea, în culoar. Iar glasul îi răsună aspru când spuse:

— Viitorul mip s-a folosit, într-adevăr, de împrejurare. Uite!

Şi, întinzându-şi palma, îi arătă obiectul pe care-l culesese. Un vârf de săgeată.

— De afară, prin spărtură, şopti Mela. Atunci, şi ceilalţi doi...

— Poate. Sau poate că n-a fost nevoie.

Vorbeau în şoaptă, cu ochii la osemintele albite.

Aşadar, o crimă. Era cu putinţă ca Avcal să ştie? Ts nu se lăudase de pomană, ucisese conducătorii corăbiei cereşti şi imobilizase ceea ce i se păruse a fi un monstru... Degetele Melei se strânseră peste cartea găsită de Cril. O întoarse fără să-şi dea seama şi literele se adunară în cuvinte.

— Dar e scrisă în galactică!

— Am văzut, răspunse Cril. Acum o să aflăm.

Şi se aşezară alături, cu picioarele spânzurând în gol. Coperţile şi filele erau alcătuite dintr-un material care nu suferise de pe urma trecerii timpului. Între scoarţele aurii, groase dar uşoare, cartea părea alcătuită din foi metalice, albe şi neînchipuit de subţiri. Mela încercă să îndoaie o pagină, izbuti, îndată însă pagina se destinse, fără a păstra

măcar urma unei cute.

— „Cosmodromul 4-A, 15 aprilie 2512”, citi Cril în capul primei pagini. Se opri, schimbă o privire cu Mela. Ochii ei cenuşii se măriseră şi faţa-i păru deodată la fel de albă ca strălucitoarea pagină acoperită de semnele simplificate ale scrierii galactice. „În sfârşit, plecăm. Pe Xala e linişte, nu se aud în difuzoare decât ultimele comenzi. Toată lumea priveşte prin hublouri cu gândul că doar strănepoţii copiilor noştri vor mai vedea, poate, Pământul. Dar totul va fi altfel atunci, cât despre toţi cei ce ne-au însoţit şi ne-au urat drum bun..

— Xala, şopti Mela. Numele corăbiei... Veneau din viitor. Din viitorul nostru, al Pământului. Va fi o vreme când cerul va fi străbătut de corăbii.

— Ascultă ultima însemnare, zise Cril. „6 iunie 2521. Am verificat din nou sistemul de hibernare, totul funcţionează normal. Accidentul are urmări mai puţin primejdioase decât ne-am temut. Andor e sigur că poate repara şi singur spărtura, ceea ce ne bucură pentru că nu va trebui să reanimăm pe nimeni. Dar nu ştiu cum vom ridica nava. Cutremurul nu ne-a accidentat doar pe noi, a modificat cu totul relie...”

— De ce te-ai oprit? întrebă Mela.

— Asta e tot. Apoi a venit săgeata.

Tăcuţi, îşi coborâră privirile. Care va fi fost Andor? Şi al treilea? Trei săgeţi trase pe neaşteptate de un tânăr care nu ştia ce face, care s-a lăudat cu fapta lui şi a fost cinstit pentru ea. Trei?

— Da, trei! Au fost omorâţi toţi trei, zise Mela.

— Poate...

Răspunsese mecanic. Se mai uita la osemintele răvăşite, dar gândul i se oprise la cuvintele textului abia citit şi doar unda de reproş din glasul Melei îl făcu s-o privească vinovat.

— Iartă-mă, au fost ucişi, ştiu, dar pentru ei nu mai putem face nimic...

— Vrei să spui...?

— Nu te-ai întrebat de ce ne aflăm aici?

— Bine, răspunse Mela. Aruncă o ultimă privire ţestei albe şi i se păru că, în găvanele goale, doi ochi cenuşii se închideau încet. Bine, repetă, ridicându-se.

*

Totul s-a petrecut mai simplu decât şi-ar fi închipuit. A fost de ajuns să se reîntoarcă în încăperea în care Cril-cel-adormit fusese imobilizat de veacuri, de ajuns să-i cerceteze racla transparentă, fără uimirea şi spaima care-i covârşiseră atunci când o descoperiseră, pentru a găsi pe peretele alb, acoperit de cadrane şi ochi de sticlă clipind colorat, foaia albă cu textul instrucţiunilor pentru reanimare. O dată întoarse roţile indicate, trebuiau să apese pe câteva butoane şi întreaga operaţie se desfăşura de la sine. Unii ochi se stinseră, alţii începură să pâlpâie rar. De unde fuseseră încremenite pe mulţimea cadranelor, limbile fremătară şi se deplasară, unele mai repede, altele abia perceptibil. Un ceas nevăzut prinse să ţăcăne.

— Nimic, spuse Mela. Nici o mişcare.

Adormitul zăcea, cu ochii parcă pentru totdeauna acoperiţi de pecetea pleoapelor. *Şi dacă era prea târziu? Cât timp te poţi bizui pe mecanismele unui ceasornic? E de ajuns să slăbească un şurub, să ruginească o sârmuliţă şi să se fărâme*... Îşi aminti, că, în cetatea de pe malul Mureşului, nişte săpători care adânceau temeliile unei case dăduseră peste un sarcofag de piatră, în care-şi dormea somnul de veci o femeie. Au desfăcut anevoie capacul prins cu plumb şi, când l-au ridicat, au văzut cu toţii că moarta era tânără, cu faţa albă ca rochia ei, pe care fuseseră cusuţi mărunţi îngeri de aur. „O mireasă!” a strigat careva, s-a strâns lumea şi femeile au început să plângă. „Parcă a murit ieri...” Faţa moartei s-a încreţit atunci mărunt ca o foiţă mototolită şi, sub privirile îngrozite ale celor din alt veac,

mireasa s-a risipit în pulbere. Când au venit şi ei, mai marii cetăţii n-au mai găsit pe fundul sarcofagului decât o grămăjoară de cenuşă.

— Să aşteptăm, spuse Cril. Până şi un degerat trebuie încălzit cu încetul...

Dar nu ştia nici el dacă-i va fi dat să se vadă înviind şi biruind veacurile. Aşteptarea se vestea chinuitoare, ar fi fost straşnic ca totul să se petreacă fulgerător, asemenea unei scene de basm, zâna atinge câinele cu nuieluşa fermecată şi câinele se scutură, se dă de trei ori peste cap şi se face om, dar nu trăiau un basm. O putere pe care nu se pricepea s-o controleze fusese pusă în mişcare, îl înspăimânta faptul că el o descătuşase învârtind roţile şi apăsând butoanele colorate, aşa cum cereau instrucţiunile, îl covârşea răspunderea pe care şi-o asumase. Şi dacă greşise? Un singur buton apăsat prea devreme sau prea târziu... Reciti febril instrucţiunile. Până şi un copil s-ar fi descurcat în ele, totul era limpede şi tocmai simplitatea manevrelor îl făcu deodată neîncrezător.

— Să fie cu putinţă? întrebă atunci Mela. Vorbea în şoaptă, ca şi cum ar fi gândit cu glas tare. Şi ursul hibernează, da, dar preţ de câteva luni. Cel-din-raclă se afla aici de secole. Nu vede, nu aude... Şi numai pentru că l-au străjuit nişte clipiri colorate şi pentru că limbile s-au urnit pe cadranele ceasurilor o să-l vedem ridicându-se, vorbind?...

— Mela! Cril era alb ca dublul lui din raclă şi degetul pe care îl întindea tremura. Pleoapa... a tresărit!

Privi şi ea. Faţa adormită părea cioplită într-o marmură albă. Nu descoperi nici un semn de viaţă şi rosti dezamăgită:

— Ţi s-a părut.

— Dacă-ţi spun... a tresărit! A zvâcnit scurt... ca-n somn.

Umăr lângă umăr se uitau acum la faţa calmă, despovărată de gânduri şi amintiri. *Dar, dacă doarme într-adevăr, visează*... Şi, deodată, Mela simţi că nu se mai teme. Cril nu se înşelase. Minunea se va petrece, se

obişnuise cu minunile, nu făcea ea însăşi minuni? Nimeni nu înţelegea cum nici măcar ea, şi totuşi Puterea sălăşluia în trupul ei. Dacă n-ar fi fost vorba de somnul atât de lung şi de toate aparatele cărora nu le cunoştea rostul, ar fi încercat să-l gândească viu şi, fără doar şi poate, l-ar fi văzut deşteptându-se. Dar ştia că n-are şanse împotriva morţii şi Cril-cel-din-racla-transparentă era încă mai aproape de moarte decât de somn.

— Ai văzut?

Pleoapa, din nou. De astă dată nu mai era o părere, o zărise şi ea tresărind. Auzi răsuflarea lui Cril şi ştiu că adormitul se întoarce la viaţă, îşi închipui destrămarea viselor seculare, inima bătând mai repede, noile vise provocate de senzaţii aproape uitate, greutatea, căldura şi voi să spună toate astea când întrebă:

— Parcă-i mai puţin frig, nu?

Încuviinţând din cap, Cril rămăsese cu ochii la cel ce se trezea şi Mela-i intui simţămintele. Singurul om căruia i-a fost dat să se vadă înviind... Nici atunci când trudalul luase sub privirile ei înfăţişarea unei femei, în care se recunoscuse până în cele mai infime amănunte, nu trăise ce trăia Cril acum. Şi, dincolo de bucuroasa mirare cu care asista la lenta desfăşurare a minunii, o apăsă conştiinţa a tot ce nu putea pricepe şi respectul faţă de oamenii care, nu numai că prevăzuseră amănuntele întoarcerii la viaţă, dar izbutiseră să gândească în aşa fel potrivirea mecanismelor de ceasornic, din care ştia că nu vede decât o mică parte, încât să funcţioneze fără greş în ciuda veacurilor, în ciuda cutremurului care răsturnase corabia, spărgându-i învelişul. Oare Cril îşi dădea seama că, în faţa celui pe nesimţite scos din noaptea nefiinţei, avea să se simtă mărunt şi neajutorat? Nu mai avea de-a face cu un dublu, căruia îi cunoştea gândurile şi reacţiile, ci cu un alt Cril... superior. *Superior*, îşi repetă, deşi totul în ea se răzvrătea împotriva gândului că omul pe care-l iubea putea fi micşorat, fie şi prin alăturarea cu el însuşi, cu replica lui

venită dintr-o lume a viitorului.

— Înţelegi că pentru el suntem aproape nişte sălbatici? În cel mai bun caz, nişte copii? întrebă în şoaptă, simţind nevoia să-l pregătească pentru înfruntarea de care se temea.

Dar Cril se mulţumi să ridice din umeri.

— Ei şi?

Simţindu-i mândria rănită, îi puse mâna pe umăr şi, încercând să-i abată gândurile, dădu glas unei nedumeriri pe care atunci izbuti s-o formuleze, deşi o purta în ea din clipa când pentru întâia dată văzuse chipul celui pe care-l socotise mort:

— Nu-i ciudat că pare de vârsta ta?... Cei pe care i-am gândit eu erau imaginile tale, dar pe el nu eu l-am gândit după chipul şi asemănarea ta. Vine din viitor... şi a aşteptat câteva veacuri ca să ţi se înfăţişeze la vârsta pe care o ai azi!

— Înţelegem destul de puţin, nu?... Poate-i o simplă coincidenţă.

Dar Mela clătină din cap. Nu insistă, bănuind că dinadins se străduieşte Cril să înlăture amintirea a tot ce era tulburător în prezenţa lor pe bătrâna corabie cerească, pornită de pe Pământ într-o vreme când nici ea, nici Cril încă nu se născuseră. Are *dreptate,* încercă să se convingă singură. *La timpul potrivit* (*potrivit de cine?* se întrebă totuşi) o *să înţelegem*.

Orele treceau încet, dar fiecare aducea câte un semn vădind că viaţa se întorcea în trupul adormitului. Urmăriseră împreună tresărirea buzelor, imperceptibila ridicare a pieptului în ritmul încă nesigur al răsuflării. Ceasul nevăzut ţăcănea monoton, ochii de sticlă clipeau. Faţa albă pierdea duritatea pietrei, degetele mâinii drepte se mişcară zvâcnit, rigide ca degetele unei armuri. O sonerie ţârâi neaşteptat şi ţăcănitul încetă, ochii de sticlă se stinseră, ţevile ieşiră din peretele opac al raclei şi se retraseră în perete, ca nişte şerpi intraţi în bârlog.

— A murit? strigă Mela, în liniştea lăsată deodată.
— Cred că a înviat...
Cu mâini tremurătoare, Cril desfăcea închizătorile de pe cele patru laturi şi înălţă capacul de sticlă. Adormitul nu se clinti. Atunci, strângând din dinţi, se plecă şi, luând în braţe trupul care atârna fără putere, îl scoase din raclă.
— Mela, e cald!
Adormitul gemu şi deschise ochii. Era o privire albă, incapabilă să înregistreze ceva, dar ceţurile în care plutea se limpeziră. Un zâmbet înflori pe buzele uscate când Mela se plecă spre el.
— Al... ma...
— Ce spune?
— Nu ştiu... O pătură!
Mela închise ochii. Îl înveliră, Cril începu să-i frece mâinile.
— Vin... de... departe... nu?
Galactica! Cuvintele abia se auzeau. *Are limba uscată, gâtlejul încleştat. Dar m-a recunoscut,* cântau gândurile Melei, *nu s-a mirat, i s-a părut firesc să mă vadă. Am avut dreptate, eram aici şi am murit pe unul dintre fotolii, străpunsă de săgeata lui Ts...*
— Apă, şoptiră buzele uscate.
Fără să-şi dea seama, Mela închise ochii. Îi duse la gură paharul cu apă şi înviatul bău anevoie, cu opriri între înghiţituri. Jumătate din conţinutul paharului i se vărsă pe bărbie.
— Am... dormit... mult...
Era o întrebare, deşi glasul nu se mlădia încă şi nu-l asculta. „Dormeai tu mult şi bine, dacă nu eram eu”, sunară în mintea Melei cuvintele basmului din copilărie. Zâmbi încântată:
— Mult.
Şi îndată simţi un fior îngheţat şi privi speriată spre Cril. O lua drept cealaltă... Nu se gândise nici o clipă la asta, şi vor fi nevoiţi să-i spună că, în lumea lui, perechea fusese

despărţită. *Mela lui nu mai era. A chemat-o Mela?*

— Eşti încă slăbit, spuse repede Cril. Dormi.

O mare mirare se zugrăvi pe faţa înviatului. Vedea abia acum trăsăturile celui ce-l ţinea în braţe şi privi ţintă la Cril, apoi se destinse.

— Mai dorm, şopti. Mă visez...

Şi închise ochii, cazând îndată într-un somn adânc. Dar era somnul unui om viu, răsufla liniştit, egal.

— Toate încăperile sunt răsturnate, aminti Cril.

Mela gândi o saltea şi-i încropiră culcuşul acolo, pe peretele devenit podea. Racla în care aşteptase învierea părea acum o mare vitrină goală, prinsă în perete; capacul de sticlă spânzura.

— Să trecem la ceilalţi, spuse Cril. Am impresia că ne descurcăm destul de bine, pentru nişte sălbatici, nu crezi?

*

O nouă coincidenţă? Îl chema Clir. Şedeau toţi trei în fotolii în jurul unei mese, dar Mela nu se putea obişnui cu priveliştea mobilelor rămase la locul lor şi evită să se uite spre perete, ca şi cum ar fi aşteptat să le vadă căzând.

— Nu cred în coincidenţe.

Cel trezit din lunga noapte a hibernării aflase totul. Mela n-avea să uite niciodată glasul lui Cril, rostind sfâşietor de blând, atunci când Clir se repezise la ea, cu braţele deschise:

— Iartă-mă. Am să te fac să suferi...

După cum n-avea să uite privirile lui Clir. A alungat atunci gândul aşa ar fi privit şi Cril, dacă... Suferinţa ipotetică devenea impietate în faţa celei reale. A altuia. Dar era un altul? Cril şi Clir. Se încordă pentru a stăpâni hohotul de plâns care-i suia în gât.

În faţa osemintelor amestecate, din care răsăreau cele trei ţeste, n-a mai fost nevoie de cuvinte. Pentru o clipă Clir păru din nou de gheaţă, încremenit ca în decursul

veacurilor petrecute în racla lui străvezie, pe urmă, în tăcerea neomenească, îi auziră scrâşnetul dinţilor şi, îndată, gâfâitul. *N-are să poată îndura*, se înspăimântă Mela, ştiind cât era încă de slăbit. Nu-şi dădu seama că-i pusese mâna pe umăr decât atunci când bărbatul se smuci ca ars, ferindu-se de atingerea ei.

— Orice ne stă în putere... spuse Cril. Nimeni nu poate înţelege mai bine decât mine...

Celălalt îl privi, întoarse spre Mela imaginea imensei lui suferinţe. Răsufla încă precipitat, ca după o goană, şi ea se înfioră la gândul că alergase prin vreme pentru a ajunge acolo, în faţa osemintelor albe.

— Da, şuieră Clir. VOI DOI! Strânse din pleoape. Când deschise ochii strălucea în ei o durere mai presus de tăcere şi, deşi nu scoase o vorbă, Mela tresări de parcă l-ar fi auzit strigând. Înspăimântată, se trase îndărăt. Iartă-mă, şopti repede Cril, nu te teme, o clipă am simţit gheara nebuniei... aici, şi-şi duse mâinile la tâmple, apăsându-le într-un tremur convulsiv. Într-adevăr, voi doi... tocmai voi... dintre miliardele de oameni... Pentru a face totul şi mai cumplit!

Smulgându-se din loc, le întoarse spatele şi rămase tăcut, cu trupul aplecat înainte. Umerii-i zvâcneau. *Şi încă nu ştie de săgeată,* îşi spune Mela. *Deplânge fatalitatea, un accident. De ce oare, într-adevăr, dintre toţi oamenii Pământului*?... Şi era acum cea care murise şi era Mela, suferea pentru Clir cu suferinţa celei ce-l părăsise şi-şi simţea inima sfâşiată de neputinţă.

Au vrut să-l ajute să adune osemintele, dar nu i-a lăsat. A plecat şi s-a întors cu o mare cutie de argint şi a aşezat cu mâna lui toate oasele în cutie, apoi a privit-o lung. Ce amintiri îl legau de cutia pe capacul căreia fusese cizelat un mare A? Alma. Primul cuvânt pe care-l rostise deschizând ochii şi pe care Mela şi Cril nu-l înţeleseseră. În lumea lui Clir, Mela era Alma.

Acum şedeau în fotoliile desprinse de la locul lor şi Clir rostise:

— Nu cred în coincidenţe.

— Nu-i o coincidenţă, răspunse Cril.

Nu fuseseră nevoiţi să-i vorbească despre crima lui Ts, viitorul mip al Glonadului, Clir găsise două vârfuri de săgeată şi Cril i-l înmânase pe al treilea, care răpise viaţa Almei. Oroarea suplimentară a noului amănunt nu mărise chinul celui ce nu putea suferi mai mult. Şi suferinţa are limite.

— Clir şi Cril, Mela şi... Alma (glasul lui Clir tremurase, dar izbuti să rostească numele). Asemănarea. Şi prezenţa voastră, aici. Nu poate fi o coincidenţă.

— Dacă nu eram aici nu te-ai mai fi trezit niciodată, aminti Mela. Ca şi ceilalţi.

— Vrei să spui că de asta aţi fost trimişi? Bine. Dar celelalte coincidenţe?... Şi mai e ceva. Expediţia noastră vine din viitorul vostru. Mai exact spus, Xala e prima navă cosmică trimisă să exploreze trecutul galaxiei, după descoperirea principiului călătoriei în timp. Aici, pe Rewz, ca să folosim termenul pe care autohtonii îl dau planetei, era prevăzut doar un popas, prelungit datorită accidentului. Nimeni pe Pământ nu ne cunoaşte coordonatele spaţiotemporale, jurnalul de bord e categoric în privinţa asta... Pe de altă parte, veniţi din trecut. Şi ne întâlnim în acest prezent, care nu-i al nici unuia dintre noi... Cum? De ce? Şi cine v-a trimis din secolul vostru, care nu bănuieşte nici posibilitatea călătoriilor în spaţiul extraterestru, cu atât mai puţin al celor în timp?

— Am început prin a crede că-i un joc, spuse Mela. Nu-i un joc.

Nu înţelegea toate cuvintele celuilalt, dar sensul lor era limpede şi întrebările, cele pe care nu le putea evita.

— Vezi tu, Alma...

Clir îşi muşcă buzele. Privirile-i ardeau şi Mela nu le răbdă strălucirea febrilă.

— Iartă-mă, Clir...

Îi cerea iertare pentru că trăia. Ea, şi nu cealaltă. Cril se

foi în fotoliu, îşi drese glasul, dar nu putu scoate o vorbă.

— Îngrozitor, şopti Clir, uitându-l în mod deliberat pe bărbatul de lângă el. În afara asemănării, glasul, gesturile, totul...

Broboane de sudoare i se iviseră pe frunte.

— Dacă te-ai mulţumit cu atât!

Dumnezeule, dar pentru asta suntem aici... eu şi Cril, tocmai noi, dintre miliardele de oameni!

— Mela! strigă Cril.

Reproş? Teamă? Fotoliile şi mesele ieşeau din perete ca pentru a sublinia tot ce era neobişnuit în vorbele şi mâhnirea lor, simpla lor prezenţă anapoda mărea parcă tensiunea dintre pereţii metalici.

— De ce nu?

Îl înfrunta şi, neclintit, Clir îşi plimba privirile de la unul la altul.

— Ce este? Ce vreţi să spuneţi?

— Va trebui s-o înveţi totul, de la început, vorbi Mela, încă mirată de propria ei descoperire. Să-i redai amintirile...

— Mai limpede! Nu înţeleg.

Îngrozitor de palid, îşi încleştase mâinile pe braţele fotoliului. Acum Cril tăcea privind în jos, iar Mela speră că renunţase să se împotrivească. De ce s-ar fi împotrivit?

— Clir, ceru ea ridicându-se, arată-mi dormitorul Almei. Îndată, văzându-l crispat, surprins de cele ce spusese, adăugă cu o neaşteptată sfială: Ştii, eu... am o Putere...

Şi gândi uşurată: *Bine că nu-i nevoie s-o mai ascund!*

— Nu înţeleg, nu înţeleg nimic...

Întors spre Cril îi aşteptă din nou reacţia, dar el nu făcu nici o mişcare şi Clir se ridică atunci dintr-un salt. Se înălţă pe uşa deschisă deasupra capului şi se strecură în culoar, de unde o trase după el pe Mela. Apoi, tăcut, aşteptă. I se părea că e tot o rană.

— Dacă n-ar fi ceilalţi (şi arătă spre uşile dincolo de care zecile de trupuri începeau să se întoarcă la viaţă), dacă n-aş fi comandantul navei...

— Dormitorul ei, spuse Mela. Întoarce-te pe urmă la Cril.

Bărbatul dădu să mai spună ceva, să întrebe, dar ea îşi duse degetul la buze, zâmbind vinovat.

— Vino, se hotărî Clir, pornind printre cele două rânduri de uşi dispuse anapoda.

Purta tălpi de pâslă şi paşii nu i se auzeau, dar tocurile Melei răsunau pe metalul ce strălucea stins. Amândoi ocoleau uşile din podea, dincolo de care mecanismele pregăteau învierea trupurilor din raclele transparente, şi Mela îşi dădu din nou seama că praful nu se adunase nicăieri. Totul părea nou, curat, ca şi cum uriaşa corabie abia ar fi ieşit de pe şantier. Vru să-i atragă atenţia lui Clir întrebându-l cum era cu putinţă, dar nu mai avu vreme. Se oprise în faţa scării, acum impracticabile, ce ducea la etaj.

— Nu ştiu... Începu el.

— O clipă.

Închise ochii şi amândoi se pomeniră la capătul scării, într-un culoar identic celui de jos.

— Mela!

— Mai târziu, îl rugă ea. Care e dormitorul?

Clir înghiţi în sec şi ridică din umeri.

— La urma urmei... După câţiva paşi se opri sub una dintre uşile asemănătoare şi spuse mecanic: Aici. Dar o imensă oboseală i se citi pe faţă când adăugă în şoaptă: Sute de ani, n-am mai intrat în odaia Almei de sute de ani... Îţi dai seama?

— Întoarce-te la Cril.

Şi, închizând ochii, îl instală în fotoliul pe care abia îl părăsise.

Apoi intră.

Alma dormise în patul ridicat acum pe perete, se privise în oglinda prinsă pe uşa dulapului, ajuns deasupra capului ei. Metalul pereţilor era capitonat cu un material alb şi neted. *E într-adevăr altcineva,* îşi spuse, neputându-şi închipui că s-ar fi putut afla vreodată în încăperea neîncălzită de nici o podoabă. La căpătâiul patului,

noptiera, albă ca tot ce vedea în jur. În sertarul închis, nici o cheie şi nici loc pentru broască. Doar o adâncitură, de parcă cineva şi-ar fi apăsat degetul şi urma s-ar fi întipărit, ca în lutul moale al unei oale, înainte de a fi ars. Atinse semnul cu vârful arătătorului, sertarul ieşi până la jumătate şi Mela scoase un ţipăt.

Nu se aştepta să dea acolo de ea şi de Cril (*de Alma şi de Clir, bineînţeles,* se corectă) şi apucă tabloul cu o emoţie ce nu provenea numai din ciudăţenia obiectului. Căci nu era un tablou. Pe dreptunghiul mare cât o carte cei doi păreau vii, se mişcau la fiecare mişcare a Melei, o privea grav sau zâmbeau. În spatele lor frunzişul tremură şi nişte flori roşii se leagănă sub cerul pe care norii aleargă. Pletele Almei flutură. Ca vrăjită, Mela întinde un deget, dar degetul se opreşte pe o suprafaţă nevăzută, dincolo de care Alma şi Clir continuă să zâmbească. De sute de ani.

Lăsă din mâna imaginea şi încercă să se concentreze. Nici o amintire. Doar Clir, Clir şi Xala, corabia pornită să exploreze trecutul cerului. Răsuflând adânc, închise ochii.

8

În fotoliul din marea încăpere, pe care echipajul o botezase cămin, Cril îşi ferea privirile.

— Te-ai uitat la cei adormiţi?

— E în dormitorul Almei... Nu, răspunse absent Clir. E prea devreme.

— Mă gândeam...

Dar amândoi se gândeau la absenţa Melei.

— Taci! izbucni Clir.

Nu putea sta locului şi, umblând de colo colo, încerca să-şi silească gândurile să nu se învârtă în jurul dormitorului alb. O Putere. Spusese o Putere... De sute de ani, nici nu ştia câte. Plecaseră fără iluzia întoarcerii, dar pierduseră atâta vreme... Expediţia lor mai avea vreun rost? Alte nave

porniseră cu siguranţă după lansarea Xalei, cercetaseră trecutul galaxiei şi aduseseră pe Pământ informaţiile stocate de sute de ani în memoriile maşinilor. *Inutil, am ratat tot, Alma*... Şi din nou durerea urcă la suprafaţă, se desprinde din durerea legată de eşecul misiunii şi-l întoarce în dormitorul alb, unde se afla acum cea care semăna în chip atroce cu Alma. *De ce?*

Nu-şi dădu seama că rostise cu glas tare întrebarea şi Cril îşi înălţă privirile, pentru a le feri îndată. *De ce nu mă priveşte în ochi?* Atunci tresăriră auzind deasupra capetelor zgomotul pricinuit de tocurile Melei şi se repeziră amândoi s-o prindă, când o văzură plecată peste golul uşii.

— Clir!

Îmbujorată la faţă, stătea înaintea lui şi trebui să închidă ochii pentru a nu se dă cu capul de pereţi sau a n-o cuprinde în braţe. Când îi deschise, o privi aproape cu ură.

— Ei bine?

— Clir, nu mă privi aşa, te rog... Eu... mai e cineva sus...

— Vino, Alma! chemă Cril, sărindu-i în ajutor.

Ca înjunghiat, Clir scoase un geamăt şi se clătină. Dar Mela şi Cril o şi ajutaseră să coboare şi Alma îi trecea acum braţele în jurul gâtului, lipindu-se de el. Dacă îşi putuse stăpâni durerea, de astă dată, învins, Clir plângea ca un copil. Incapabil să înţeleagă şi nevrând să înţeleagă, temându-se de tot ce ar fi putut risipi dulcea nălucire, se clătina în braţele Almei încleştându-se de fiinţa regăsită şi furtuna din el nu se putea domoli. Se temea că trupul firav se va destrăma în braţele lui, îl depărta pentru o clipă şi privea cu ochi nebuni faţa înlăcrămată a Almei, îndată o strângea la piept, îngropându-şi buzele în pletele de culoarea mierii. Apoi începu să râdă. Şiroaie de lacrimi îi luceau pe faţă şi râdea tremurând atât de sălbatic, încât Cril trebui să-l împingă spre unul dintre fotolii. Îngenuncheată, cu capul pe genunchii lui, Alma plângea neauzit. Iar Mela şi Cril, umăr lângă umăr, se simţeau răscoliţi de dragoste şi milă.

Într-un târziu, pentru a opri cascada întrebărilor lui Clir, în sfârşit convins de realitatea Almei, Mela se hotărî să-i împărtăşească taina Puterii. O cunoscuse de altfel Cril din lumea trudalilor şi cel rămas în nertul Gat-arei, aşa că nu făcea decât s-o repete celui care, în mintea ei, rămânea acelaşi. Dar socoti că Alma nu trebuia să ştie nimic. Îl luă de aceea de o parte, în vreme ce Cril vorbea cu Alma şi, văzându-i împreună, nu putu opri amintirea clipelor în care, în Trudalia, asistase la îmbrăţişarea unui Cril şi a unei Mela pentru care nu mai exista, care alcătuiau perechea privilegiată.

— Alma nu mai are trecut, Clir, e preţul celor ce se întorc de pe celălalt mal al apei negre. Va trebui să-i redai amintirile. Nu ştie că a murit şi nici unul dintre cei ce vor învia şi au cunoscut-o nu trebuie să afle.

Nu-i pot spune că nu e Alma, că, dincolo de asemănare, nu are nimic comun cu femeia pe care a *iubit-o. Poate nici nu-i adevărat. Dacă firea, reacţiile...*

— Nu pot crede, încă nu pot crede, murmură el întorcându-şi privirile către Alma, care zâmbea acum. În dormitorul alb Mela-i găsise hainele, până şi o pereche de pantofi cu talpă de pâslă, aşa cum purtau toţi membrii echipajului. Şi, totuşi, e ea. La ieşirea din hibernare s-a petrecut ceva, nu ştiu, o defecţiune care i-a provocat amnezia... Din fericire, dragostea noastră a supravieţuit.

Aşa ne trudim cu toţii să ne minţim?

— Da, Clir dragostea supravieţuieşte... câte odată. Dar doi dintre cei de pe corabie au pieri pentru totdeauna, deşi iubeau, poate, şi ei.

— Andor şi Per. Nu aveau pe nimeni.

— Mai bine. Pentru ei nu pot face nimic, aşa cum nimic n-am putut face pentru părinţii mei, când au fost ucişi. Puterea mea, Clir, încetează în faţa morţii.

— Dar ea... Ea?

Mela tăcu. *Nu trebuia să-i spun. Cuvintele mi-au scăpat, împinse de durerea veche*.

— Ea? şuieră Clir, apucând-o de umeri. Răspunde!

— Ea sunt eu, spune Mela în şoaptă, convinsă de inutilitatea minciunii. *Mai devreme sau mai târziu, tot va afla...* Tăcu o clipă, apoi urmă! Fără amintirile mele, fără nici un fel de amintiri... Acum totul atârnă de tine. Ajut-o.

— Să fie Alma? Sunt un ticălos. Ţeasta albă nu va dispărea niciodată... şi un muşchi i se zbătu pe faţă.

— Mult o să mai şuşotiţi? întrebă Alma, iar Clir se apropie de ea, păşind ca în transă.

Obrazul stâng continua să-i zvâcnească, dar Alma îl apucă de mână şi el încercă să-i răspundă printr-un zâmbet. Mela îşi spuse că nu mai văzuse zâmbet atât de chinuit, de vinovat şi de trist. Cril o privi întrebător.

— Nu vă e foame? întrebă ea ca să spargă tăcerea, pe care o simţea plină de tensiune. Ne aşteaptă o muncă destul de serioasă.

Intuiţia o ajutase, pesemne, să rostească vorbele potrivite. Cril redeveni şeful expediţiei.

— Da, trebuie să stăm de vorbă. Reanimarea celorlalţi va lua curând sfârşit.

— Şi nu le-ar strica să-şi refacă puterile, stărui Mela. Mă uit la tine şi la Alma şi-mi vine să vă plâng de milă... O foame de câteva sute de ani!

Clir îi aruncă o privire scurtă, neliniştită.

— Dacă mă iau după mine, se însufleţi Alma, trebuie să pregătim o masă... o masă...

Aştepta ca unul dintre ceilalţi să continue. Încercarea ei de a preciza natura mesei se soldă printr-un efort inutil şi toţi rămaseră o clipă stânjeniţi.

— Laboratorul! strigă Clir, cu mai multă vioiciune decât era nevoie. S-ar putea să funcţioneze, aşa cum aproape totul continuă să funcţioneze pe navă, dar Tedda era laboranta noastră alimentară. Habar n-am să fac un *balt* de proteine...

— Nu ştiu ce-i un balt şi nici ce vă dădea Tedda de mâncare, râse Mela, dar azi vă invit la un prânz de pe

vremea noastră, a mea şi a lui Cril.

— Servobufetul e în sala de mese. Ce-ar fi să mergem acolo? propuse Clir.

Mela preciză că se învoieşte mai mult din curiozitate, aşa că se îndreptară spre sala în care, fireşte, mesele şi scaunele se aflau distribuite pe un perete. Dar Mela îi opri pe cei doi bărbaţi să caute, într-unul din ateliere, sculele cu care le-ar fi putut desprinde.

— În curând vom fi mulţi. Iertaţi-mă, tot ce se întâmplă e atât de neaşteptat, încât mă prostesc şi uit până şi eu... Treceţi, vă rog, în colţul ăsta.

Atunci când se strânseră cu toţii în colţul indicat, închise ochii şi toate mesele, toate scaunele se mutară pe noua podea a sălii.

— Pe inelul lui Saturn! strigă Clir, în vreme ce Alma îl prinse de braţ.

— Luaţi loc, spuse Cril cât se poate de calm. Eu m-am obişnuit de mult.

Şi, dându-le exemplul, se aşeză. Cei doi îl imitară cu fereală, ca şi cum s-ar fi aşteptat ca scaunele să se topească sub ei.

— Teletransport... Când am plecat se vorbea de teletransport, dar experienţele erau încă neconcludente. Îţi aminteşti, Alma?... Iartă-mă, şopti el, şi tot sângele îi fugi din obraji, nu-ţi poţi aminti, fireşte. Se înfiinţase un institut, urmă îndată, vorbind repede şi împiedicat, se făceau cercetări, dar nu mi-aş fi închipuit că în secolul vostru...

— Nu cred că secolul nostru... pentru că veni vorba, al şaptesprezecelea... cunoştea mare lucru, răspunse Mela. Ştiu doar că-i o Putere... şi n-am înţeles niciodată de ce o stăpânesc tocmai eu.

— N-aţi vrea să trecem la obiectul prezenţei noastre în sala asta? întrebă Cril, şi Mela începu să râdă.

— Are dreptate! Omule din viitor, i se adresă apoi lui Clir, arată-ne minunile servobufetului din secolul XXVI!

— Din păcate, dulapul a nimerit deasupra capetelor

noastre şi nu te sfătuiesc să-l muţi, că distrugi toată instalaţia din pereţi şi-ţi găseşti beleaua cu Tedda. Să văd ce pot face.

Sus, lângă uşă, se afla într-adevăr un dulap în perete, cu uşi de un castaniu strălucitor. Pe cele două tăblii se vedeau o mulţime de butoane, dar Mela regretă bătrânul bufet din casa în care copilărise, bufetul care trosnea noaptea de parcă gâturile purtând cele două capete bărboase iţite din lemnul uşilor s-ar fi întins şi mai tare în încăpere sau ar fi încercat să se dezmorţească. Îl văzu pe Clir urcându-se pe un fotoliu şi vestind:

— Patru tacâmuri! când apăsă de patru ori pe unul dintre butoane.

Uşa se deschise făcând loc unei tăvi de pe care tacâmurile comandate lunecară şi Clir trebui să se ferească de avalanşa lor, ridicând braţele.

— Am înţeles, râse Mela. Dă-te jos şi aşează-te la masă.

— Servobufetul funcţionează, se apără Clir, şi tacâmurile de fibroplast sunt intacte. Numai poziţia asta stupidă...

— Nu-i vorba de poziţie! Mela ridicase tacâmurile şi le rotea în mâini cu neplăcere vizibilă, examinându-le formele extrem de stilizate şi suprafeţele. Uşoare ca nişte pene şi mai urâte decât toate câte mi-a fost dat să văd, sună verdictul. Cril, uite şi tu.

— Adevărul e că am văzut şi tacâmuri mai frumoase...

— Păcat, urmă Mela. Aţi uitat că masa-i şi sărbătoare. Tacâmurile nu-s făcute numai ca să nu te mânjeşti pe mâini...

— Preferaţi să vă mânjiţi? întrebă, destul de prosteşte, Clir.

— Uite ce preferăm!

Închise ochii şi pe masă se iviră patru rânduri de tacâmuri de argint, cizelate şi graţioase ca nişte obiecte de podoabă. Mânerele de fildeş închipuiau trupurile unor păsări măiestre, cu capetele întoarse.

— Ei bine? zâmbi Cril.

— Vreţi să faceţi o demonstraţie? Clir ridică din umeri. Astea sunt piese de muzeu şi fiecare valorează o avere.

— În vremea voastră, poate. Sunt tacâmurile noastre de acasă. E drept, cele bune, folosite în zilele de sărbătoare.

Faţa de masă strălucitoare, farfuriile de porţelan pictat şi tăvile de argint o făcură pe Alma să bată din palme. Iar când văzu paharele de cleştar începu să le ciocnească pe rând, încercându-le zurgălăii glasurilor.

— Auzi, Clir? Auzi?

— Servobufetul, repet, nu oferă piese de muzeu. Vesela e strict funcţională, drept care se şi zvârle la crematoriu, după întrebuinţare.

— Că aşa stau lucrurile aici, pe corabie, înţeleg. Dar pe Pământ?

— La fel, răspunse Clir, enervat. Şi nu ne aflăm pe o corabie, ci pe prima navă cosmică trimisă în explorarea trecutului!

Ridicase glasul şi Mela se bucură că izbutise să-l scoată din fire, abătându-i gândurile. De aceea rosti acum, cu politeţea unei doamne din alt veac:

— De vreme ce exploraţi trecutul, îngăduiţi-mi să vă poftesc la prima masă din secolul al XVII-lea, servită la bordul Xalei.

Şi, închizând ochii, gândi gustările. Paharele se umplură cu ţuică.

*

Clir privea a doua zi pe rând feţele slăbite ale membrilor echipajului. Se adunaseră din nou cu toţii în sala consfătuirilor, unde doar scaunele lui Andor şi Per rămăseseră neocupate, dar prezenţa Melei şi a lui Cril restabilise efectivul. Copiii dormeau în odăile lor.

— Nu pot începe decât aducând mulţumiri celor fără de care nici unul dintre noi nu s-ar afla azi aici (ca un singur om, femeile şi bărbaţii se ridicară, spre marea stingheereală

a Melei şi a lui Cril). Le datorăm vieţile noastre, mai mult, le datorăm salvarea navei şi a misiunii ei. Le mulţumesc deci nu numai în numele fiecăruia dintre noi, ci şi în numele Federaţiei, pe care o reprezint în calitate de comandant. Iar acum, urmă Clir când toţi îşi reluară locurile, avem de discutat două probleme, starea navei şi posibilităţile de a o repune în funcţiune, apoi noua perspectivă din care trebuie să considerăm misiunea Xalei.

Rapoartele confirmară starea neaşteptat de bună a mecanismelor cu autoprogramare. De la curăţenie şi până la complexa aparatură a instalaţiilor de hibernare totul funcţionase aproape ireproşabil, sistemul de propulsare nu părea afectat şi numai spărtura din peretele camerei de comandă necesita o reparaţie, practic necomplicată. De asemenea, unele elemente ale tablourilor de comandă şi conexiunile întrerupte, care împiedicaseră repararea automată a peretelui deteriorat. Totul putea fi pus la punct în câteva zile, singura dificultate reală consta în ridicarea navei în poziţie de lansare, dificultate sporită de faptul că o întreagă aşezare a localnicilor se instalase pe învelişul exterior al Xalei.

— Vă amintiţi de străvechile poveşti cu sate aşezate pe spinarea unei balene? întrebă Roder, etnologul expediţiei, întrerupând expunerea mecanicului-şef. Mă tem că nu ne va fi uşor să pornim. Demontarea unei aşezări implică rezolvarea prealabilă a nenumărate probleme de suprastructură, pe care nici nu le putem bănui.

— Va trebui, totuşi, să le rezolvăm, spuse Cril.

— Şi mai e un lucru neplăcut, încheie mecanicul-şef, un bărbat cu bărbia pătrată şi faţa plină de pistrui, pe care nici secolele de hibernare nu izbutiseră să-i facă să pălească, detectoarele au semnalat o scurgere de radiaţii *epsilon,* care a provocat probabil, la intervale neregulate, funcţionarea rotorului astoretic. Fisura a fost lichidată, dar faptul rămâne grav. Bineînţeles, nu pentru că zgomotul va fi zguduit uneori destul de zdravăn aşezarea localnicilor...

Deşi nu ştiu nimic despre formele de viaţă de pe planeta asta, e totuşi posibil să fi încălcat legea fundamentală a ecologiei.

— Marza?

Tensiunea din glasul lui Clir o făcu pe Mela să tresară. Nu înţelegea mare lucru din cele ce se spuseseră, dar deveni brusc atentă când biologul-şef al expediţiei luă cuvântul. Era femeia cu trăsături energice, pe care o descoperiseră dormind în încăperea de lângă cea adăpostind racla lui Clir.

— Radiaţiile *epsilon* lucrează la nivelul genelor. Supusă unei asemenea influenţe, orice formă de viaţă dă naştere la mutaţii, fără să le putem preciza dinainte caracterul favorabil sau generator de malformaţii. Faptul că fiinţele au fost iradiate timp de câteva secole constituie un factor agravant şi mi se pare că n-avem dreptul să plecăm fără să ştim cum stau lucrurile.

În tăcerea aşternută, Clir se întoarse către Mela şi Cril.

— V-a izbit ceva la formele de viaţă de pe Rewz?

— Vegetaţia e săracă. N-am văzut animale, deşi le-am dedus existenţa din referirile celor cu care am stat de vorbă. Oamenii au câte patru braţe şi ochi cu tăietură verticală, răspunse Cril.

— Numai analizele pot arăta dacă efectul e imputabil radiaţiilor, preciză supărată Marza. Deşi, dacă unele caracteristici somatice diferite de cele cu care Terra ne-a obişnuit sunt probabil determinate de condiţiile locale, în împrejurările date nu putem elimina ipoteza factorului *epsilon.*

— Vom face analizele, hotărî Clir. Pentru repunerea navei în poziţie verticală vom crea un grup de studiu (şi numi specialiştii care aveau să se ocupe de rezolvarea problemei sub conducerea lui). Aş vrea însă să considerăm acum noua perspectivă a misiunii noastre. Ne aflăm în întârziere cu câteva secole, şi e foarte neplăcut că nu le putem cunoaşte numărul. După cum ştiţi, singurul aparat complet scos din funcţiune pe Xala e calendarul automat, marcând timpul

subiectiv al navei şi cel obiectiv al Pământului. Şocul izbiturii l-a sfărâmat, de vreme ce se afla chiar în faţa pupitrelor de comandă, pe peretele spart. Iar cele individuale trebuiesc toate remontate după un an pământesc... A ne continua misiunea presupune asumarea riscului de a repeta ceea ce s-a făcut ulterior plecării noastre, fiind mai mult decât probabil că alte nave au fost lansate între timp şi au cercetat porţiunea galaxiei ce ne-a fost repartizată. Pe de altă parte, ţinând seama de imensul interval de timp iremediabil pierdut şi de faptul că ne-am afundat în trecut, e posibil să ne întoarcem pe Pământ, în cazul în care am opta pentru această soluţie, înainte de lansarea Xalei sau la câţiva ani după lansare, ceea ce ne-ar pune într-o lumină absolut ridicolă şi ar anula toate imensele eforturi depuse în vederea succesului misiunii noastre. Aştept să vă spuneţi cuvântul.

Dacă se temea că membrii expediţiei aveau să discute îndelung cele două alternative, Clir constată cu bucurie că nimeni nu se pronunţă pentru soluţia întoarcerii. Mecanicul pistruiat rosti cuvântul hotărâtor.

— Vom continua. Dar vom trimite pe Pământ o sondă cu datele acumulate până în clipa accidentului, cu relatarea acestuia şi cu itinerarul pe care ni-l propunem. Mai mult, vom expedia sonda atunci când vom putea indica şi coordonatele spaţio-temporale ale unui asteroid pe care-l vom utiliza drept cutie poştală, aşa încât să primim noi instrucţiuni. Navigatorul-şef se poate ocupa de toate astea.

Toate privirile se îndreptară către Alma, care-şi plecă fruntea. Toţi luară gestul drept unul de încuviinţare şi consfătuirea era pe punctul de a se sfârşi în rumoarea veselă a glasurilor, când Clir se ridică. Era alb la faţă şi se vedea că face eforturi pentru a vorbi calm.

— Alma nu-şi mai poate asuma sarcina de navigator-şef. Singurul compartiment de hibernare funcţionând defectuos e cel în care s-a aflat. Ca urmare, e amnezică. Rog pe toţi membrii echipajului să ţină seama de situaţia creată şi s-o

ajute să recupereze, mai ales pe membrii echipei de naviganţi.

Şi, ignorând privirea mirată a mecanicului-şef, Clir încheie dezbaterile.

*

Mela o căuta pe Marza. Cineva o îndrumă spre laboratorul în care o găsi verificând conţinutul unor borcane, pe care le extrăgea din dulapurile răsturnate.

— Nu-mi văd capul de treabă, se răsti biologul. Ce doreşti?

— Iartă-mă, Marza. Am înţeles că vrei să cercetezi un om de pe Rewz.

— Da, şi? De unde să-l iau?... Te consideri cumva rewziană?

— Am să vin altădată, spuse Mela, uitându-se în sus, la uşă.

Biologul-şef zâmbi atunci şi laboratorul păru că se luminează.

— Te-am speriat? Hai, spune ce ai de gând.

— Ai treabă. Şi păreai supărată... (Mela se depărta de-a-ndărătelea). Am să vin mai târziu.

— Uf! izbucni Marza. Dacă te codeşti mult am să-mi ies într-adevăr din sărite... Oare sunteţi cu toţii atât de susceptibili? Vreau să zic, aţi fost... În sfârşit, în secolul tău, înţelegi... Prin urmare?

— E greu să părăseşti corabia... nava, se corectă Mela, rostind apoi dintr-o suflare: Voiam să te ajut. Cunosc un om de afară. Ţi-l pot aduce.

— Zi aşa, femeia lui... femeia cui? Aveaţi o vorbă... o referire la un personaj mitic...

— Femeia lui Dumnezeu?

— Aşa! Marza râdea acum şi Mela se linişti, deşi nu-i înţelegea veselia. Dar erau acum atâtea pe care nu le înţelegea...

— Adu-l aici. Nu ştiu ce ne-am face fără tine.

— Nici eu, spuse Mela. Viitorul creşte din trecut, nu? Noi putem alege ce vom fi, dar voi nu sunteţi decât urmarea alegerii noastre.

Vorbise firesc, ca şi cum ar fi afirmat un lucru îndeobşte cunoscut, iar Marza o privi uluită.

— Ai dreptate, recunoscu, deşi ştii probabil că nu există un singur viitor, ci o mulţime de posibilităţi din care... Zâmbi şi întrebă brusc: Şi crezi că aţi ales bine?

— Sper. Sunt atâtea lucruri pe care nu le pot înţelege...

— Nici eu, mărturisi Marza. Şi, totuşi, nu-mi rămâne decât să sper...

Rămase cu ochii în gol, iar Mela uită că femeia, repezită, cu trăsături aspre, o făcuse să se sfiască. În laboratorul răsturnat nu totul îi era străin. *Tata s-ar fi înţeles cu ea,* îi trecu prin minte, amintindu-şi chipurile austere ale celor cu care bătrânul se sfătuia, vorbind ore în şir la lumina palidă a feştilei. Şi evocarea alchimistului o apropie de Marza, de parcă biologul l-ar fi cunoscut.

— Întoarce-te cu spatele la uşă, zise Mela. Vreau să-ţi arăt ceva... Iar când Marza se supuse, cu un zâmbet îngăduitor care-i îndulci trăsăturile, înfrumuseţându-le şi făcând-o să semene cu o străveche înţeleaptă, închise ochii şi rosti: Bine ai venit.

— Ce-i aici? exclamă Bra. Lumea pe dos?

Dar numai gura era de el, îşi rotea privirile neliniştite şi rămăsese cu ochii la uşa căscată deasupra capului. Marza se răsuci ca arsă.

— Cum a nimerit aici?

— Ce zice? întrebă Bra.

— Întreabă cum ai nimerit aici, traduse Mela, iar Bra îşi roti cele patru braţe şi mormăi:

— Deşteaptă, ciunga... Asta aş vrea să aflu şi eu!

Dar Marza nu mai putea sta locului.

— O clipă! strigă ea. Ţine-l de vorbă. Spune-i ce vrei, ce-ţi trăsneşte prin minte, numai să nu dispară... Mă întorc

îndată.

Neaşteptat de uşoară, se repezi în sus şi se apucă de tocul uşii, strecurându-se afară, în vreme ce Bra comentă cu o filozofică înţelepciune:

— Mda. La urma urmei, puteam să mă pomenesc agăţat de una dintre turlele palatului, nu?

— Cum a ieşit serbarea? întrebă Mela, trecând peste vorbele lui.

— Nici o scofală! Cutremurul i-a speriat pe toţi şi până şi alsii au dat bir cu fugiţii. Eu am rămas unde mi-a poruncit Avcal. Nu ştiu ce i-aţi mai făcut şi lui, dar când s-a întors singur bolborosea şi, când a dat cu ochii de mine, s-a schimbat la faţă. N-am aşteptat să cheme vreun măcelar ca să-i poruncească să mă lase ciung, am tulit-o şi m-am rostogolit pe scări şi tot într-o fugă am ţinut-o până am ieşit din Glonad. Am intrat într-un han, am luat un htel la fel de păcătos ca htelul lui Vl, dacă nu l-ai uitat, şi...

— Şi?

— Şi iată-mă, încheie Bra. De la o vreme nu-mi mai prieşte htelul, că visez numai ciungi.

Mela începu să râdă, şi râdea încă atunci când Marza se lăsă să cadă lângă ei, urmată de Roder.

Etnologul ţinea în mână o cutie şi era atât de încântat, încât strigă încă de pe culoar:

— Chiar are patru braţe?

— Dacă-ţi spun, repetă Bra holbându-se la noul venit, numai ciungi. Că încep să mă şi întreb de ce nu m-am lăsat ciungit, ca să nu-mi mai fie ruşine că sunt întreg...

Dar Roder şi scosese din cutie nişte mărunte aparate strălucitoare, prinse pe un fel de diademă flexibilă, începând să le împartă. Şi el şi Marza îşi puseră câte o astfel de diademă în jurul frunţii, a treia era pentru Bra.

— Ca să ne putem înţelege, explică Roder, îndemnându-l să se împodobească şi el.

— Sunt prieteni, îl linişti Mela.

— Atunci să-mi dea şi ei o gură de htel, nu Ziz ştie ce fel

de blestemăţie...

Dar, deşi continua să bombăne, îşi prinse diadema pe frunte.

— Mă cheamă Roder, spuse etnologul, iar ea e prietena mea Marza. Vrei să stăm de vorbă?

— Că n-o să ne uităm unii la alţii ca nişte *pavi!* Uluit, Bra se întoarse către Mela şi strigă: Înţeleg... înţeleg tot ce spun!

Nu mai puţin uluită, Mela se sili să pară nepăsătoare.

— Atunci nu mai aveţi nevoie de mine. Vă las împreună.

Şi, fără a-i da răgazul de a răspunde, se agăţă de tocul uşii şi se ridică în culoar, nu mai înainte de a o auzi pe Marza întrebând:

— Pavi? Ce înseamnă pavi?

Clătinând din cap, porni în căutarea lui Clir.

*

Spărtura din peretele cabinei de comandă fusese reparată. În afara lui Clir, toţi membrii echipajului se instalaseră şi se legaseră în fotolii. Alături de Mela şi Cril, doar şeful expediţiei se afla în mica încăpere în care mipul Avcal îi îndemnase să privească, prin ferestruica rotundă, cada străvezie adăpostind trupul lui Clir.

Mela luase asupră-şi rezolvarea insolubilei probleme a pregătirii navei pentru decolare. După ce stătuse de vorbă cu Clir, se sfătuise cu Bra şi-l expediase la Glonad.

— Ştii cine iese cel mai prost din toată povestea asta? Mipul Avcal, îi spuse alsul înainte de executarea misiunii pe care i-o încredinţase. La început nimeni n-are să creadă, apoi vor fi nevoiţi să-şi dea seama că Ts n-a răpus nici un monstru, că a ucis nişte fiinţe venite din cer şi că minciuna iese la lumină chiar şi după atât amar de vreme. M-aş mira să-l rabde mai departe...

— Ţineţi minte ce v-am spus despre implicaţiile în suprastructură? se bucură Roder.

El şi Bra erau nedespărţiţi. Nu-şi mai scoteau diademele de pe frunte şi sporovăiau într-una, iar Bra părea să fi trăit de când lumea numai printre ciungi. Întotdeauna îi plăcuse să se ştie mai deştept decât ceilalţi. Acum, mulţimea cunoştinţelor căpătate pe Xala îi dădea certitudinea că nimeni pe Rewz nu-i va putea ţine piept şi începuse să joace şi pe navă rolul celui pe care nimic nu-l mai poate mira.

Analizele Marzei dovediseră că aspectul localnicilor nu trebuia pus pe seama radiaţiilor *epsilon,* ceea ce ridicase o piatră de pe inima tuturor. Mela nu pricepea de ce îşi fac atâta sânge rău din pricina a două perechi de braţe suplimentare, cu care rewzienii, de altfel, se mândreau.

— Fiecare specie are a se dezvolta în mod liber, încerca să-i explice Marza. Ţi-ar fi plăcut să te naşti cu două capete numai pentru că echipajul unei nave pornită din constelaţia Lebedei ar fi considerat că pământenii trebuie să-i semene?

— Bănuiesc că am fi fost mai înţelepţi, cu două capete.

— Poate. Dar n-am mai fi fost noi. Civilizaţia Federaţiei nu-i nici ea de lepădat, nu crezi?

Discuţiile erau însă de prisos. Deşi Mela n-o putea urmări, Marza demonstra cum evoluaseră formele de viaţă pe Rewz pentru a da naştere fiinţelor înzestrate cu patru mâini şi ochi cu tăietură verticală, aşa că radiaţiile fură scoase din cauză. Mai mult, unul dintre fizicienii expediţiei izbutise să explice pricina pentru care razele *epsilon* nu afectaseră în mică măsură decât vegetaţia, dar Mela bănuia că nici Clir nu înţelesese mare lucru atunci când fizicianul îi arătă un teanc de pagini acoperite cu litere şi cifre, printre care răsăreau nişte desene ce păreau făcute de un copil.

Acum, în mica încăpere din subsolul palatului, Mela închise ochii şi Bra se ivi lângă ei.

— E bine? întrebă Clir, atât de nerăbdător, încât uită să-şi prindă pe frunte diademă.

— S-a făcut! Bra îşi freca satisfăcut cele patru mâini. Le-am vestit un cutremur de pomină, până şi bătrânii care au

uitat de când n-au mai ieşit din case se află acum la adăpost.

— Bine, spuse Mela. Cril, dă-mi mâna. Îi surprinse privirea îngrijorată şi adăugă repede: Ca să am mai multă putere...

Apoi închise ochii. Auzi un vuiet scurt, ca şi cum flacăra a mii de lumânări ar fi fost suflată dintr-o dată. Învelişul strălucitor se clătină sub picioarele celor patru, dar se aflau acum în palida lumină cafenie de pe Rewz. Aerul proaspăt le izbi feţele şi văzură lunecând, departe peste capetele lor, formele contorsionate ale norilor. Se aflau cu mult deasupra mării care-şi rostogolea valurile mugind pe pietre, iar nava argintie se întindea cât vedeau cu ochii, lucitoare peninsulă metalică presărată cu mărunte impurităţi, tot ce mai rămăsese din sidefiile case ale cetăţii Glonad. Aşa arătase priveliştea atunci când Ts...

Incapabili să-şi exprime emoţia, tăceau cu toţii. Lăsându-şi capul pe pieptul lui Cril, Mela răsufla rar, ca în somn; Clir era încă palid, iar Bra înghiţea în sec, umezindu-şi zadarnic buzele pe care le simţea deodată uscate, ca şi cum toată sarea mării s-ar fi depus pe ele. Neliniştit, Cril nu-şi desprindea privirile de pe faţa Melei.

— Am izbutit, şopti ea, zâmbindu-i stins.

Şi, ca şi cum şoapta ar fi pus capăt unei vrăji, Bra începu să ţopăie şi Clir simţi că i se descleştează fălcile. Glasul îi sună răguşit, de parcă sunetele n-ar fi avut putere să se înfiripe:

— Trebuia să văd una ca asta pentru a putea crede... şi, redescoperind fără să-şi dea seama un vechi şi uitat gest de respect, se plecă şi atinse mâna Melei cu buzele.

— Sper că n-am stricat nimic, Bra. Glonadul era o cetate frumoasă.

— Sunt sigur că-i la fel de frumoasă şi acum, acolo unde ai mutat-o, răspunse alsul. Voi, ciungii, sunteţi destul de îndemânatici.

— Nu eşti prea obosită? întrebă Cril. Te simţi în stare?

Şi inima i se strânse văzând-o cum încuviinţează tăcut,

plecându-şi fruntea. Se lăsară cu toţii să lunece pe învelişul bombat, pentru a nu o istovi şi mai mult, recurgând la incredibila ei Putere. Contactul cu solul fu brutal şi se rostogoliră pe nisipul plajei, unde rămaseră întinşi până îşi veniră în fire. Atunci se ridicară şi se depărtară cu câţiva paşi, iar Mela închise ochii.

Atent la ea, Cril pierdu clipa în care botul navei uriaşe începu să se desprindă, ieşind din nisip. Ca atrasă de un fantastic magnet nevăzut, întreaga alcătuire metalică a Xalei descria un unghi tot mai larg cu solul, înălţându-se lin sub privirile celor ce-i urmăreau uluitoarea ascensiune. Ochii Melei zvâcneau sub pleoapele lăsate. Şi nava ajunse la verticală, oscilă uşor şi încremeni pe picioarele robuste care-i asigurau stabilitatea. Brusc, totul păru că se micşorează în jur.

O uşă se deschise în trupul strălucitor, zvelt, în ciuda giganticei dimensiuni pe lângă care cei trei păreau nişte accidente ale terenului, şi o scară prinse a coborî. Atunci Mela şi Cril se cufundară în întuneric şi pleoapa care mai bătuse cândva, în lumea Am-aralatei, îi scăldă în alternanţe de lumină roşie şi galbenă. Când se ridică, Bra dispăruse. Dar era acolo scara, şi nava pregătită de plecare, şi Clir, care se răsuci spre ei, strigând furios:

— Îndărăt! De unde aţi mai ieşit?... Lansarea are loc în câteva minute!

Amuţi brusc, izbit de strania asemănare.

— Clir...

— Alma! Dar Alma...

Mirat. Şi cerul albastru, şi soarele ăsta... Marea a dispărut. Dumnezeule...

— Cril, suntem pe Pământ în 2512 şi Xala e gata de plecare!

Dar Cril nici nu tresări. Apropiindu-se de Clir, care pusese mâna pe rampa scării, rosti apăsat:

— Aviz prioritar. În nici un caz nu faceţi escală pe planeta C 135 din sistemul Aldebaran. Alma, Andor şi Per ar fi

accidentaţi mortal.

— Omule, strigă Clir, eşti nebun?

— Venim de acolo. Priveşte-mă. Sunt tu. Escala poate fi evitată, cu distorsiuni minime în spaţiul-timp.

Şi pleoapa neagră îi învălui din nou, apoi fură scăldaţi în aur şi argint.

9

O lume calmă, de aur şi argint, ca într-o carte cu poze. Şi bărbatul care şade pe bancă, la soare, zâmbeşte când îi întinde amândouă mâinile, vestind:

— Jocul a luat sfârşit, Mela!

— N-a fost un joc...

— Nu, n-a fost un joc, recunoaşte el, schimbând o privire cu Cril. Şi, totuşi, ai câştigat!

E desculţ, picioarele-i ating lespezile albe printre care cresc flori de portulacă şi poartă o togă mai albă decât tot ce-i alb în amintire.

— Cril, spune Mela, ai ştiut de la început...

— Nu i-o lua în nume de rău, intervine celălalt, răspunzând în numele lui Cril.

Dar Mela nu se uită la el.

— Şi asta e lumea *ta.*

— A noastră, Mela.

Fântâna susură în mijlocul pieţii, femeile şi bărbaţii care se plimbă sunt cu toţii frumoşi, *e o altfel de frumuseţe, lăuntrică, parcă n-ar fi oameni, deşi zâmbesc atât de cald când trec pe lângă noi, şi unii schimbă semne prieteneşti cu Cril...*

— Lumea mea e Pământul, spune Mela.

— Suntem pe Pământ.

— Aici?

— În anul 3450.

— Staţi de vorbă, îi îndeamnă bărbatul cu togă albă, aveţi

să vă spuneţi atâtea... şi închide ochii, lăsând capul pe spate.

Toată piaţa e o insulă de aur verde. Punţi argintii pornesc din marginile ei, se arcuiesc peste apa în care peşti violeţi înoată deşteptând sunete ce se leagă în melodii naive, ca vechile cântece picurând din cutiile în care întorci o cheie pentru a porunci o muzică simplă, mereu aceeaşi, de care nu te saturi.

— Vorbeşte, Cril...

Mai purtăm hainele luate din magaziile Xalei şi tălpile noastre de pâslă, de acum aproape un secol, păşesc pe argintul podului ca pe învelişul corăbiei lui Clir; ce departe e totul... Şi eu sunt departe de mine, Cril, şi poate că tot împreună ne plimbăm prin piaţa palatului din Laga sau călărim pe pajiştile cu copaci albaştri din lumea Amaralatei. Care dintre cele patru Mela sunt eu?

— Cea de acum, răspunde Cril. Da, îţi citesc gândurile, ca micul Til. Ai să înveţi şi tu.

— De asta-ţi fereai gândurile de el. Aveai atâtea de ascuns...

— Nu mai am nimic de ascuns, Mela. Nici măcar teama.

— Tu? Te-ai temut vreodată?

— Pentru tine, Mela. Pentru noi.

Şi podul se opreşte pe nisipul plajei, la marginea mării, şi nu se vede ţipenie de om. *Noi doi, singuri, aşa cum mi-am dorit...* Valurile se dau peste cap, croiesc suluri de sticlă moale, sfărâmate în cioburi de spumă, curg înainte şi se retrag pe nisipul bătătorit. Pescăruşul îşi adună aripile şi cade ca o piatră.

— Trecutul e unul, dar nu şi viitorul, spune Cril, când se lungesc amândoi pe nisip. Din fiecare prezent se desface câte un snop de posibilităţi, dintre care una singură e aleasă, sau e impusă. Fireşte, nu o întâmplare declanşa un război în epocile barbare, chiar dacă oamenii îşi închipuiau că războiul atârna de capriciile unui rege, dar când alunecai pe stradă şi-ţi spărgeai capul, să zicem, se putea vorbi de

întâmplare... Atunci când călătoriile în timp au devenit cu putinţă, s-a pus şi problema cercetării trecutului, a determinării celei mai bune variante, care nu fusese aleasă în momentul dat. Evident, în funcţie de interesele majore ale speciei... Dar s-a văzut curând că lucrurile sunt destul de încurcate. Dacă era uşor să-l fereşti de accident pe omul care alunecase pe stradă, trebuia verificat mai întâi dacă, trăind mai departe, el n-ar fi avut un copil, de pildă, a cărui principală realizare să se rezume la un şir de crime. Mai mult, trebuia ţinut seamă de faptul că fiul criminal, la rândul lui, putea da naştere unui mare savant. Meritau oare să moară nişte nevinovaţi pentru a îngădui savantului să descopere o lege a fizicii, de care avea să profite întreaga omenire? Răspunsul nu se putea da decât după cercetarea vieţii fiecăreia din victimele tatălui, ba chiar a eventualilor descendenţi pe care le-ar fi avut, dacă n-ar fi fost ucise. Implicaţiile de felul ăsta au întârziat considerabil acţiunea de corectare a trecutului, au dat naştere la interminabile discuţii, suprimarea pripită a unui amănunt în biografia unui om riscând să aibă efecte nedorite abia peste o sută, sau peste o mie de ani. Apoi s-a constatat că, aşa cum observase un vechi înţelept, „necesitatea îşi croieşte drum printr-un noian de întâmplări”... Totul e să i se lase timpul necesar. În anumite limite rezonabile, corectările trecutului nu constituie nici un pericol pentru că oamenii impun liniile mari ale istoriei, în ciuda corectărilor. Atunci au luat naştere echipele de intervenţie...

Cril tace, cu ochii la valurile pe care soarele joacă bănuţi de aur.

— Nu mă mai mir de nimic, spune Mela - şi se sileşte să nu gândească.

Zâmbind, Cril vorbeşte din nou:

— Dispunem azi de mijloace pe care nimeni nu le-a visat, dar sunt lucruri pe care nici tehnica, pe care o ţinem, de altfel, la respect... de care ne folosim cu măsură, după ce am aflat că poate reprezenta cea mai cumplită primejdie…

— Bietul General din Plarta! şopteşte Mela.

— Nu el era vrednic de milă, ci clanul Am-aralatei. O ştii şi tu.

— Da, Cril...

— Nici tehnica, prin urmare, nu întrece posibilităţile creierului omenesc. Ale unui simplu individ.

— Puterea mea...

— Da, Mela. Puterea ta neobişnuită, care s-ar fi irosit în mărunte minuni timp de cinci sau şase ani, nu-mi amintesc exact, după care, în ciuda tuturor precauţiilor, ai fi fost denunţată, judecată şi arsă pe rug...

— Cristiana!

Ce departe, din nou, e totul. Ura, superstiţiile...

— Atunci am fost trimis în secolul al XVII-lea.

— La podul de pe Mureş...

Să nu gândesc, să nu gândesc, să nu gândesc.

— Te-am iubit din prima clipă, Mela (vorbele lui răspund gândului nerostit). De cum te-am văzut lângă salcia trăsnită. Stăteai în picioare, bocceaua cu care te întorseseşi de la ţară era în iarbă şi te uitai la apa Mureşului, şi plângeai. „Nu vreau să plângi, nu vreau să mai plângi niciodată”...

— „Du-te, omule”, spuse Mela acum/atunci.

— „Mă cheamă Cril. Iar lumea e mare... Şi părinţii mei au fost ucişi, Mela!”

— „Ştii cine sunt? L-ai cunoscut pe tata?”

— „Ştiu tot, multe... Nu vreau să fii prinsă. Ai încredere în mine, Mela?”...

Îl priveşte lung, acum.

— Am avut încredere...

— Ai simţit că te iubesc. Şi-ţi spun, deşi poate nu fac bine, bănuiesc că m-au trimis tocmai pentru că au ştiut...

— Mela şi Cril?

Glasul i se frânge şi-i soare, soare la malul mării, unde sunt amândoi faţă-n faţă cu valurile, singuri după ce au cutreierat lumile dăruindu-le imaginea perechii privilegiate,

imaginea lor.

— Mela şi Cril, spune Cril, de parcă rosteşte formula fermecată care deschide peştera comorilor şi abia acum timpul se aşază în jurul ei, sau Mela se instalează în noul timp distilat de nisipul cald, de mare, de cer.

— Şi mai departe? întreabă.

— Totul era pregătit. Fusesem în Trudalia unde una dintre fâşiile de ceaţă m-a copiat, unde palatul a fost ridicat aşa cum urma să-l gândeşti şi unde am adus tesalii. Fusesem în trecutul lumii bătrânei Am-aralata şi dictasem, cu secole în urmă, profeţiile Celor Vechi.

— Dar Clir? Negândit de mine, era totuşi o imagine a ta…

— Sau, invers, sunt o imagine a lui. Clir e unul dintre îndepărtaţii mei strămoşi, căci, deşi venea din viitorul tău, pentru mine sosea din trecut. Poate n-ai să înţelegi, dar dacă nu izbuteai să-i salvezi nava, dacă descendenţii lui nu s-ar fi întors odată şi odată pe Pământ, pur şi simplu n-aş fi existat. O întreagă serie de evenimente n-ar fi avut loc şi tu te-ai fi întâlnit cu altcineva la podul de pe Mureş!

— Dar erai acolo când el mai dormea, când urmaşul lui încă nu se născuse!

— Veneam din viitorul lui, unul dintre cele cu putinţă şi, din fericire, viitorul din care făceam parte, la determinarea căruia am contribuit. Fără întâlnirea cu propria lui imagine şi cu imaginea Almei, care erai tu (fireşte, Alma e descendenta uneia dintre fetele noastre, integrată încă în lumea secolului al XX-lea) nu l-am fi convins să evite escala pe Rewz. Să nu-ţi închipui, totuşi, că salvarea Xalei s-a făcut pentru mine… Apariţia mea pe Pământ e doar un efect secundar, Xala a fost ajutată să pornească din nou în cursă pentru că, spre deosebire de ceea ce şi-a închipuit Clir, omenirea nu-şi putea îngădui pierderea imensei nave şi a cunoştinţelor pe care trebuia să i le aducă. O a doua cosmonavă de asemenea proporţii a fost trimisă să exploreze trecutul galaxiei abia după vreo cinci secole… În plus, unul dintre urmaşii lui Roder, îţi aminteşti de Roder,

etnologul... urma să scrie cea mai desăvârşită operă a literaturii secolului nostru, pe care ai s-o cunoşti şi tu.

Cu ochii închişi, Mela asculta valurile şi glasul lui Cril.

— Şi acum? Am să rămân cu tine, aici?

— Cred. Sper că da... De fapt, ai fost pusă la încercare, ştii?

Dar răspunsul Melei nu se mai aude, e închis o dată cu ea sub cupola galbenă, verde, neagră, atunci când pleoapa bate fără veste şi o desparte de mare, de plajă, de Cril.

*

— Reprezentaţia s-a sfârşit, spuse omul în negru plecându-se pe mica scenă, iar cei de pe scaune se ridicară, vorbind şi râzând.

O singură fată rămăsese în baracă. Văzând că nu se mişcă, omul în negru se apropie, îi puse mâna pe umăr.

— Ştiu, spuse ea, fără a deschide ochii.

— Reprezentaţia s-a sfârşit, domnişoară. Închidem.

Tresărind, fata cuprinse cu privirea pereţii de pânză neagră pe care străluceau câteva grosolane stele de poleială, silueta întunecată.

— Dumneata? Nu trebuia... şopti, şi lacrimile începură să-i curgă pe faţă.

Omul în negru o văzu ridicându-se şi păşind împleticit către ieşire.

— Domnişoară... să fie cu putinţă? Ar fi pentru întâia dată...

Dar fata nu se întoarse, dădu în lături pânza care acoperea uşa şi ieşi în noapte. Era târziu, larma încetase şi doar câteva becuri mai luminau aleea, în dreapta şi în stânga căreia se înşirau barăcile improvizate. Cerul era spuzit de stele, dar ea nu vedea nimic şi lacrimile-i curgeau fără încetare şi-n locul inimii avea o rană cu care ştia că nu se poate trăi. Încet, cu braţele atârnând din umeri ca nişte poveri ale altuia, străbătu aleea pustie care o scoase la

malul Mureşului lângă vechiul pod. *Podul de pe Mureş*... Se prăbuşi în iarbă şi toate stelele cerului se desprinseră, căzură vuind şi-i striviră trupul sub munţi scăpărători.

— Nu vreau să plângi, nu vreau să mai plângi niciodată...

— Cril!

Munţii de diamante se înalţă ca nişte uriaşe baloane. Şi, legaţi de ei cu funii nevăzute, poartă prin cerul de aur şi argint perechea privilegiată, indestructibilă, cuplul ideal, mereu acelaşi, Mela şi Cril.

Mela şi Cril. Mela şi Cril. Mela şi Cril.

Mela...

Şi CRIL?

SUB ALTE STELE

Palide, ondulau sub soarele roşu şi, deşi nu se putea şti dacă erau minuscule sau de proporţiile unei adevărate păduri, lânceda mişcare a tijelor clorotice sugera agonia unei vieţi firave, pulsând fără speranţă. Profilate pe orizontul mâncat de neguri, le vedeau cu toţii în vârful colinei de nisip verzui, dună cât Casa Trupurilor sau undă de un lat de palmă. Şi doar câte o şuviţă de nisip se desprindea lunecând fără vlagă pentru a săpa o vale pe care tot el, cu verdea lui indiferenţă, o astupa.

Din nou un crepuscul...

Explorarea şi condensarea imaginilor lumii sleite îl silea să-şi încordeze toate puterile, dar Mirtal desluşi dezamăgirea arfilor adunaţi în semicercul tăcerii de pe Platoul Evocărilor. Erau acolo toate trupurile rămase, bipezi, făpturi cu blană sau cu pene şi, dacă gândurile li s-ar fi împrăştiat, n-ar fi izbutit să le citească. Dezolarea alcătuia însă acum o singură *vadad,* amplă şi neechivocă. Pe platoul negru, mărginit de stâncile roşii în care mâna unui mort cioplise chipurile altor morţi, uitaţi demult, neliniştea se zbătea ca o fiinţă.

Atunci, întunecând şi eliberând roiuri de stele, o pasăre de noapte se roti peste capetele acoperite cu glugile de aur moale, dar nimeni nu-i aruncă o privire. Altădată poetul i-ar fi citit zborul şi ar fi scris, poate, un adevăr. Poetul murise de mult. Un arf privea acum din el spre unduirea ierburilor palide, iar braţul drept îi atârna fără putere. Jignită, pasărea se retrase şi nimeni nu înregistră măcar prezenţa unui trup nefolosit.

...La sosirea lor pe Sitab (nu mai ştiau din ce fund al spaţiului veniseră, amintirile se înceţoşau, fireşte, nu puteau ţine minte tot şi nici nu era nevoie de vreme ce doar cei îngrădiţi se agaţă de repere presărate în timp) belşugul trupurilor disponibile dezlănţuise în rândurile arfilor o

adevărată beţie. Ocupându-le în noaptea marii roiri se lăsaseră copleşiţi de intensitatea trăirilor neaşteptate şi biciuiseră alcătuirile ce le păreau atât de robuste, silindu-le să le astâmpere foamea. Sitab era o lume armonioasă, cu tradiţii solare. Dar patimile s-au dezlănţuit atunci cu o frenezie sălbatică, desfrâu de satisfacţii, orgie de sunete şi culori, de sinucideri spectaculoase şi nebănuite acte de eroism. Poemele fulgerau în larma bătăilor, profeţi întunecaţi propovăduiau religii crude. Totul se petrecea convulsiv, trupurile stoarse de vitalitate hărăzind arfilor paroxismul unor desfătări necunoscute. Îmbătaţi, din ce în ce mai flămânzi pe măsură ce încercau noi senzaţii, migrau dintr-un trup într-altul pentru a degusta violenţa bucuriei, a urii, a dragostei. Toţi arfii au fost atunci, pe rând, bărbaţi şi femei, binefăcători şi ucigaşi, regi şi sclavi, spioni, savanţi, cărăuşi, preoţi şi artişti, aşa cum au fost hamali, căpetenii de oşti, filozofi, cămătari şi ghicitori. Ceremonioasa societate de pe Sitab era minată dinăuntru. Judecător şi inculpat, inculpat şi judecător, arful stimula pasiunile până la o limită pentru care trupurile nu fuseseră făcute. Cu invizibilele lor resorturi calcinate, se prăbuşeau îngăduind arfilor savurarea ultimei spaime, senzaţie tulburătoare în culegerea căreia atinseseră perfecţiunea.

A fost vremea aproape legendară a unei neînchipuite risipe de trupuri. Totul părea cu putinţă. Şi abia când viaţa ameninţă să se stingă înfiinţară Casa Trupurilor, unde fragilele învelişuri urmau să fie păstrate pentru a fi refolosite după moarte. Dar primele trupuri readuse astfel la viaţă îngroziră şi pricinuiră răscoale. Erau vânate şi arse în pieţe, căci înviaţii îşi pierduseră amintirile şi însemnau o simplă prezenţă, greoaie, apatică şi înspăimântătoare. Neliniştiţi, arfii încercară să se înfrâneze, dar răul fusese făcut: numărul lor depăşea acum cu mult numărul trupurilor disponibile, reproduse într-un ritm tot mai lent. Eredităţi împovărătoare, de altfel, le grăbeau sfârşitul.

Utilizară atunci învelişurile primitive care se furişau prin

păduri, spintecau apele sau văzduhul şi pe care, la sosirea lor pe Sitab, le dispreţuiseră. Deşi preveniţi, se dovediseră la fel de nesăţioşi şi în noile trupuri. Făpturile cu colţi, cu aripi sau înotătoare fură decimate şi Sitab se prefăcu într-un imens cimitir.

În cele din urmă, trupurile fură folosite prin rotaţie, ceea ce îngăduia retragerea lor periodică şi o atentă îngrijire în Casa Trupurilor; dar acum erau vechi şi întrebuinţate de prea multe cercuri. Palatele se dărăpănau. În cetăţile unde nimeni nu mai zâmbea se iviră tot mai des momâile betege ale morţilor, trupuri ce se târau anevoie, fiare fără colţi, zburătoare incapabile să se înalţe în văzduh şi peşti mulţumindu-se să plutească pe ape. Fragilele învelişuri nu mai rezistau, puteau fi purtate o singură dată înainte de a fi înapoiate pentru lungi şi migăloase operaţii de recondiţionare în Casa Trupurilor. Glugi de aur moale mascau acum ţeste pleşuve, somptuoase veşminte ascundeau membre înţepenite şi tot mai des se iviră măşti pe feţele cangrenate, cu nestemate imitând ochii pierduţi.

Salvarea nu se mai afla pe Sitab. Sosise clipa unei noi mari roiri şi nădejdea arfilor se îndreptă spre Mirtal, singurul în stare să sondeze Universul în căutarea unei lumi noi, cu trupuri viguroase. De şapte nopţi se adunau de aceea pe Platoul Evocărilor, acolo unde poeţi uitaţi zămisliseră universuri, de şapte nopţi explora Mirtal beznele înstelate şi concentra în semicercul tăcerii imaginile lumilor la care ochii lui nevăzuţi puteau ajunge. Dar nu descoperise decât lumi moarte de mult sau pe care viaţa nu se născuse, iar acum ierburile palide ale lumii sleite însemnau sfârşitul altor speranţe. Imaginile se succedau arătând stranii schelete adunate pe buza unei imense depresiuni ce fusese o mare şi, pe fundul ei, alte forme înţepenite, apoi din nou întinderi de nisip verzui din care ieşeau cioturi de stânci (una dintre ele plesni şi se pulveriză sub privirile arfilor), falii adânci, privelişti sterpe şi, mereu şi mereu, tijele clorotice ondulând fără putere sub soarele roşu.

Când Mirtal îşi smulse masca de aur, dezvelind chipul mumificat al celui căruia-i împrumutase trupul, arfii ieşiră din înţepenire. A şaptea noapte luă sfârşit fără ca vreunul să scoată o vorbă, căci nu mai vorbeau de mult. Ţepene sau definitiv roase de vreme, toate coardele vocale amuţiseră. Ca înaintea marii roiri ce-i adusese pe Sitab, când comunicau fără cuvinte, s-ar fi putut lipsi de ele şi acum, dar fiecare arf n-avea de împărtăşit decât deznădejdi. Tăcuţi, se îndreptară spre Casa Trupurilor.

Şi, singur pe Platoul Evocărilor, Mirtal privi coborârea jalnicului alai de trupuri ce şchiopătau, zvâcneau şi se târau o dată cu sclipitoarele veşminte menite să le tăgăduiască descompunerea. Nu ştia câte cercuri se încheiaseră de când sosise pe Sitab, lacom în noaptea iureşului ce sunase sfârşitul lumii ceremonioase, dar trupul decrepit îl făcea să se simtă sătul, dezgustat de el şi de semeni. Picioarele înţepenite refuzau să-l poarte, îşi ura cârjele de aur, masca de aur cu un ochi de safir, placa de argint ce-i cârpăcea pieptul, şi nu dorea să ia nimic de la capăt. Se surprinse din nou urând, altfel decât fusese obişnuit, altfel decât prin împărtăşirea sentimentelor ce animau trupul pe care-l ocupa. Se surprinse răscolit de o ură care nu era a cadavrului şi-i aparţinea doar lui. Faptul că trupul nu mai era în stare de ură nu-l miră, fireşte (moartea-l golise de toate şi numai arful ştia că alcătuirea peticită acum cu aur trăise ultima mare dragoste înflorită în ruinele de pe Sitab), dar *descoperirea* urii rămânea uimitoare. O ură cu gust deosebit, neîngăduindu-i să palpite atunci când o încerca şi (Mirtal recunoscu nedumerirea clipei ce i-o revelase) cerând luarea unei hotărâri. *Dar am luat-o*, îşi spuse, cufundându-se cu voluptate în satisfacţia pe care i-o dădea ura exercitată, ura activă înglobând ruina împodobită a trupului ce-i fusese repartizat şi realitatea arfului Mirtal, toate celelalte trupuri deteriorate şi iresponsabilii lor ocupanţi. Era o ură lucidă, asta o deosebea în primul rând de ura tuturor trupurilor pe care le folosise, era ura lui şi numai el

o putea potoli.

Atunci, pe platoul mărginit de statuile roşii, îşi aţinti din nou privirile asupra lumii sleite, abia evocate, şi o aduse din nou lângă el. Efortul era acum mai mic, pentru că nu trebuia să mintă. În locul soarelui roşu, un soare galben, dar nici nu era soarele, ci doar o lună măruntă, poleind totul. Pe dinaintea chipului de mort al lui Mirtal defilau ziduri înalte, cu turle şi porţi. Pe străzile înguste forfoteau mai multe trupuri decât ar fi avut arfii nevoie, şi văzătorul le privi cu o bucurie răutăcioasă, destinată celor ce nu mai erau nici umbre, acum când, în Casa Trupurilor, li se cercetau carcasele condamnate.

Ochii nevăzuţi se opriră apoi asupra grădinii palatului descoperit mai demult, cu prilejul unei explorări pe care o tăinuise şi care-i însufleţise ura. Din balconul de piatră o fată îşi întindea braţele către tânărul care-o privea de jos, dintre straturile florilor şi, fără a cunoaşte limba în care-şi vorbeau, Mirtal înţelese cuvintele fetei:

— Aruncă-ţi numele, Romeo! şoptea ea. Şi-n schimbul unui nume care n-are nimic cu tine a face, ia-mă toată!

— Fac tot ce-mi spui: deci spune-mi doar „iubite!” rosti gâtuit tânărul.

Cuvintele cântau, simţurile trupului înviat comunicau mirosul florilor, tăcerea nopţii şi intensitatea dragostei, dar moartea-l golise de amintiri şi chipul mumificat n-avea dreptul să tresară. Mirtal întrerupse de aceea contactul şi imaginea de pe a treia lume a soarelui galben pieri de pe platoul evocărilor. *Prostule,* gândi, *e ura mea!* Nimeni nu-l contrazise. Apoi se lungi pe lespezile negre şi, zvârlind masca şi cârjele de aur, smulgându-şi placa de argint de la piept, îngădui ultimului îndrăgostit de pe Sitab să moară pentru totdeauna, pecetluind sfârşitul arfilor.

FUNCŢIONARA TIMPULUI[4]

Fluierând plictisit, se apropie de fereastră şi, cu capul înainte, se aruncă prin geamul închis.

Când biosticla se recompuse în urma lui, plutea lin peste

[4] Această povestire se regăseşte şi în culegerea „Dinţii lui Cronos”, editura Albatros, 1975 sub titlul mult mai inspirat „*Vestala timpului*”.

apele canalului cu lebede artificiale, înregistrând temperatura reglementar difuzată de soare şi faptul că norul zilei era exasperant de reuşit. Până şi oxigenarea aerului părea fără cusur. *Ca ieri şi mâine,* îşi spuse, încercând să-şi dea totuşi seama dacă nu fusese văzut, pentru că, oricum, ştrengăriile de felul saltului prin fereastră nu mai erau de vârsta lui. Nimeni însă nu părea scandalizat - acum îl înciuda faptul că pretutindeni oamenii îşi luau cuminte zborul de pe platformele individuale, o bătrână ateriză impecabil şi se pierdu în biotrecerea apartamentului ei - aşa că nu-i rămase decât să se răsucească mai bine în văzduh, îndreptându-se către marile antene. Atunci se auzi strigat.

— Tu ai desenat modelul? întrebă, încă nevenindu-i să-şi creadă ochilor.

— Asta se poartă acum, spuse Riana, apăsând pe ultimul cuvânt.

Tunica ei de pene luminiscente părea veritabilă şi arunca focuri coclite. Pletele Rianei erau tot verzi, măcar atât cât se vedea din ele pe sub gluga de fulgi.

— Trebuia să mă aştept, spuse Hormac. La urma urmei, de ce nu?

— Vezi, spuse Riana, de asta-mi placi. Că n-ai prejudecăţi.

— Mda, spuse Hormac.

— Mâncam împreună la prânz? Am descoperit o reţetă etruscă. Iei câteva duzini de stridii, torni peste ele...

— Îmi pare rău, spuse Hormac. Azi e ziua mea de Trecut.

— Ah! Atunci mâine... Te duci departe?

— N-am nici un proiect, spuse Hormac.

— Dar norul zilei e destul de reuşit, nu? Mă întreb cum puteau suporta Cei Vechi abundenţa norilor întâmplători. Ştii, cu cât îi cunosc mai bine, cu atât îi plâng mai mult... Dar ce ziceam?

— Nu ziceai, spuse Hormac.

— Ba da, vorbeam despre Trecut. Ultima dată am asistat

la căsătoria părinţilor mei.

— La ce? întrebă Hormac.

— Tata a fost şi el un original, râse Riana. Cred că de asta-mi şi placi...

— Da?

— Sigur. Nu ştiai?

— Nu, spuse Hormac.

— Află, spuse Riana. Se pare că pe vremuri... în sfârşit, demult, bărbaţii şi femeile se căsătoreau. Era un fel de ceremonie, înţelegi, un prilej de a-şi convoca rudele, prietenii...

— Credeam că voiau să fie singuri, spuse Hormac.

— Da, în sfârşit, cred că, da. Dar numai căsătoria le dădea dreptul de a fi singuri.

— Singuri cu tot clanul?

— Uite ce-i, se supără Riana, lămuriri găseşti la bandotecă! Am vrut să-ţi spun doar că am asistat la căsătoria părinţilor mei. Chestia se petrecea într-o catacombă din oraşul... ei, un oraş mare din imperiul roman, ştii, căruia tocmai i se dădea foc din porunca unui împărat gras...

— Nero.

— Eram sigură că ştii!... Aşa, Roma. Roma ardea. Şi ardeau şi-n catacombă făcliile, care scoteau la fum... De asta asistenţa nici nu şi-a dat seama, la început, că oraşul luase foc şi ceremonia se tot lungea, oamenii cântau pe nas şi a trebuit să strig *foc*! Şi tata m-a văzut... înţelegi, până atunci mă ascunsesem pe după cei ce cântau, nu ştia că sunt acolo... şi a început să râdă... şi râzi... dar bătrânul care oficia a zis *ţine-ţi firea, fiule* sau cam aşa ceva şi, pe urmă, căzând în genunchi, a început să mulţumească nu ştiu cui pentru faptul că toţi câţi erau acolo aveau să fie trecuţi în rândurile martirilor.

— Vrei să spui că n-au încercat să se salveze? întrebă Hormac.

— Nu, asta era nostimada, spuse Riana. Mama se cam

speriase, tata încerca să le explice că trebuie să fugă, dar ei îngenuncheaseră şi cântau. *E totuşi stupid să murim, cu câteva mii de ani înainte de a ne naşte*, a zis tata, văzând că nu-i nimic de făcut... şi am plecat.

— Da, spuse Hormac. Dar ai mei nu s-au căsătorit.

— Nu vrei să ne căsătorim noi?

— Nu ştiu, spuse Hormac. Am să mă gândesc.

— Gândeşte-te până mâine la prânz. Dar să ştii că etruscii aveau o bucătărie nemaipomenită... Ai să guşti stridiile şi ai să vezi. Te aştept, da?

— Da, spuse Hormac.

Riana se depărtă şi el îşi urmă zborul spre marile antene. Se roteau, ca de obicei, în două sensuri, unele lent şi altele atât de repede, încât formele nu li se mai distingeau şi păreau nişte imense fantome. Cineva se lăsa din când în când pe câte una dintre platformele răsărind ca nişte palme întinse la fiecare etaj şi dispărea în clădirea cu nenumărate cabine din care pornea infinitul.

Acum auzea torsul egal al motoarelor, ca o invitaţie la călătorie. *De ce nu le-or fi insonorizat?* De la cele mai simple, intrând în alcătuirea aparatelor paşnice şi până la uriaşii folosiţi în dispozitivele de oxigenare, nici un motor nu mai făcea zgomot. Dar îşi răspunsese percepându-le invitaţia la călătorie. Aleşii nu lăsau nimic în seama întâmplării şi, dacă menţineau torsul motoarelor, era tocmai pentru stabilirea asociaţiei cu singura aventură îngăduită: Timpul şi călătoriile pe care domesticirea lui le făcuse cu putinţă. Torsul marilor motoare trezea excitaţia bucuroasă şi puţin neliniştită pe care sirenele vechilor vapoare o deşteptau în inimile citadinilor de odinioară. După epuizarea forţei de atracţie a călătorilor în spaţiu, doar parcurgerea Trecutului rămânea ispititoare. Mai ales de când călătoriile fuseseră raţionalizate şi nu mai puteau fi întreprinse decât pe baza săptămânalelor tichete la care numai prestarea unei munci utile dădea dreptul. Dar deplasările erau riguros controlate. Şi ele. Iar turiştii căutau

exotism şi senzaţii şi se întorceau cu câte o reţetă de bucătărie...

Oftând, ateriză pe una dintre platformele etajului albastru, etajul superior, cuprinzând birourile consilierilor şi sălile de documentare. Fiecărui etaj al imensei clădiri i se atribuise o altă culoare, aleasă pentru a marca o epocă şi a uşura astfel orientarea celor ce ştiau încotro voiau să pornească: oricare dintre cabinele etajului deschidea poarta râvnită. Etajul albastru era rezervat nehotărâţilor, dispuşi să accepte sugestii.

Afundându-se în etajul albastru se lăsă purtat de covorul mobil prin lungul coridor în care străluceau, de o parte şi de alta, porţiunile luminoase marcând birourile consilierilor. Covorul se opri în faţa primului birou liber şi Hormac intră în încăperea goală.

— Bună ziua, fiţi bun şi prezentaţi tichetul, spuse o voce prietenoasă.

Hormac înaintă şi vârî tichetul în deschizătura îngustă din perete, nu înainte de a-şi apăsa degetul pe porţiunea rezervată amprentei. Un bec albastru se aprinse.

— Mulţumesc, spuse vocea. Aveţi dreptul la o călătorie de 24 ore convenţionale. Îmi îngăduiţi să vă ajut?

— De asta am venit, spuse Hormac.

— Evident. Aţi fost în preistorie, aţi luat parte la o cruciadă şi aţi asistat la ghilotinarea lui Ludovic al XVI-lea, pentru a nu mai pomeni de călătoriile neînsemnate. Ce-aţi spune de arderea Ioanei d’Arc?

— Mulţumesc, spuse Hormac, mi-a ajuns ghilotina.

— Vă înţeleg perfect, îl încredinţă interlocutorul nevăzut. Poate plecarea primei nave spre Lună?

— Am asistat la prima plecare spre Marte.

Un bec roşu se aprinse.

— Vă rog să mă iertaţi, spuse glasul, nu observasem menţiunea. Un carnaval medieval? Carnavalurile sunt acum foarte căutate...

— Nu mă amuză. Nu mă mai amuză nimic.

— Daţi-mi voie să vă recomand atunci o orgie în palatul Mesalinei. Ştiţi, prima jumătate a secolului I, după vechea numărătoare, ceea ce corespunde...

— Ştiu, spuse Hormac. Nu.

— Cum doriţi, susură glasul. Dar plecarea lui Cristofor Columb? Apoi, deoarece Hormac tăcea, adăugă repede: întoarcerea Argonauţilor. A lui Ulisse. A fiului risipitor. Înmormântarea lui Keops. Moartea lui Alexandru Macedon. Masacrul din noaptea sfântului Bartholomeu... adică nu, uitasem... Unul dintre triumfurile lui Cezar? Încoronarea lui Napoleon?

— Ştiţi, spuse Hormac, aş fi vrut ceva mai puţin banal...

Un bec verde se aprinse.

— Vă rog să mă iertaţi, spuse glasul. Fiţi bun şi îndreptaţi-vă spre biroul 6U. La revedere.

Hormac ridică din umeri şi ieşi. Covorul se puse în mişcare. De astă dată îl purtă ceva mai mult, plăcile biotrecerilor lunecau monoton pe lângă el şi, când se opri, se pomeni în faţa unei uşi ca pe vremuri, cu ivăr de fier ciocănit, cum numai în marile muzee se mai păstrau. Intrigat, bătu în tăblia de lemn.

— Intraţi.

Încăperea nu mai semăna cu biroul consilierului de adineauri. Scaune vii pluteau în jurul mesei însufleţite, pe care se afla un vas cu flori carnivore, în cadrele somptuoase de pe pereţi defilau onirosinteze, iar lumina pornită din brâul superior al lambriurilor trandafirii avea blândeţea unui amurg.

O fată purtând toga albă a Funcţionarilor Timpului îl întâmpină zâmbitoare.

— Bună ziua. Vă rog să luaţi loc.

Era subţire, înaltă şi frumoasă.

— Bună ziua, spuse şi Hormac aşezându-se pe scaunul care se apropiase de el şi-l purta acum către masă. Am impresia că am pricinuit unele încurcături.

— Pentru că aţi refuzat propunerile consilierului?

— Pentru că mă aflu aici.

— E mai puţin plăcut? întrebă fata, potrivindu-se în scaun.

— De loc. Dar mai neobişnuit, nu?

Fata se legăna acum, zâmbind înţelegător.

— Propunerile consilierului au de obicei mai mult succes.

— Îmi pare rău, spuse Hormac.

— La drept vorbind, cam ce v-ar fi interesat?

Pe peretele din faţa lui se alcătui o onirosinteză încântătoare. Erau forme şi culori lipsite de semnificaţie, iar Hormac le urmărea întrebându-se de ce-i plăceau atât.

— Nu ştiu nici eu, răspunse absent, privind schimbătoarea onirosinteză.

— Trecutul e totuşi interesant.

— Bineînţeles, spuse el tot atât de absent. Şi parcelat cu grijă.

Fata nu întoarse capul, deşi vedea că Hormac priveşte onirosinteza aflată în spatele ei.

— Parcelat? Iată, probabil, de ce nu vă interesează.

— Nu pot spune asta, replică el distrat. Ştiu eu, poate faptul că am ajuns să distribuim şi trecutul pe bază de tichete, la zile fixe... că istoria a devenit un fel de imens luna-park...

Se opri brusc şi-şi întoarse privirile către fata pe chipul căreia nu citi decât o atenţie politicoasă.

— De ce v-aţi întrerupt?... Sunt aici pentru a vă ajuta.

— La ce? întrebă Hormac.

— Nu doreaţi o consultaţie?

Zâmbea amuzată. Bărbatul trase aer în piept, apoi zâmbi şi el, pentru întâia dată.

— Cum să nu... Onirosinteza asta mi se pare extraordinară!

— Da, zise fata, dar nu-i meritul ei. Aţi creat-o.

Hormac o privi în ochi. Erau albaştri şi absolut limpezi.

— Aşa, spuse el.

— De ce vă supăraţi? Era un test, bineînţeles, dar a

trebuit să recurg la el de vreme ce nu m-aţi ajutat de loc. Acum vă pot face o propunere.

— N-aţi întors capul, spuse Hormac.

— Nu era nevoie. Aceeaşi onirosinteză apare şi în cadrul de pe peretele opus.

Hormac verifică, răsucindu-şi gâtul.

— E simplu, într-adevăr, recunoscu. Vorbeaţi de o propunere.

— De ce nu vă destindeţi? întrebă ea. E o propunere pe care o formulăm destul de rar, şi numai atunci când devine necesară.

— Ascult, spuse Hormac.

— O călătorie în viitor.

Imaginile onirosintezei se precipitară, inefabilă curgere de forme şi culori tulburătoare.

— E cu putinţă? strigă el. Ni s-a spus dintotdeauna că numai trecutul...

— Înţeleg că sunteţi de acord, spuse fata.

Era tot atât de calmă şi de prietenoasă. Încă nevenindu-i să creadă, Hormac încuviinţă din cap. Apoi sări de pe scaunul care se repezi în colţul opus al încăperii. Fata se ridică, albă în toga ce-o făcea să semene cu o vestală.

— Pe aici.

Nu se îndreptă spre uşa ce dă în coridor. Se opri în dreptul unui perete în care pătrunse, deşi biotrecerea nu era însemnată şi se pierdea în lambriurile trandafirii. Hormac o urmă într-o cabină temporală de felul celor pe care le cunoştea, pereţi circulari metalici, pardoseală şi tavan de cronoplast, fotoliul în faţa căruia se afla pupitrul cu manetă de cristal şi multicolorul şir de butoane.

— Luaţi loc, spuse fata.

— E ceva schimbat faţă de ceea ce ştiu? întrebă Hormac, potrivindu-se în fotoliu.

— O singură schimbare esenţială, rosti ea şi bărbatul îşi ridică privirile de pe pupitrul de comandă. Direcţia călătoriei.

— Raza de acţiune?

— O mie de ani. Dar viitorul poate fi primejdios. Vă sfătuiesc să călătoriţi în etape. Mai întâi o zi, apoi un an, zece, douăzeci, cincizeci, un secol. Marile salturi cer antrenament.

— Foarte bine, spuse Hormac, manevrând butoanele. Aşadar, pentru început, 24 de ore… La revedere!

Trase maneta de cristal. Fata în togă albă îl privea cu ochi limpezi şi albaştri, dar pieri brusc. Altminteri nu se schimbase nimic, nu simţea nimic, de parcă ar fi întreprins una dintre obişnuitele călătorii în trecut. Atunci îşi aminti că Riana îl aştepta la masă şi se aplecă asupra pupitrului, pentru a regla butonul spaţial. Şi-n clipa aceea, cu riduri pe care nu şi le cunoştea, cu tâmplele albite, se văzu pătrunzând în cabină prin biotrecerea din peretele metalic. Pălind, privi fascinat spre noul Hormac

— Ce întâlnire! exclamă răguşit.

Dar cel ce venea din viitor tăcea. Părea istovit, gârbov. Înceţoşaţi, ochii prinşi în cearcăne evitau să-l întâlnească. Apoi se aţintiră deznădăjduiţi asupra lui Hormac.

— Uită-te la mine, şoptiră buzele uscate. De un an de zile, într-una, într-una... Ştii ce înseamnă într-una? Ştii ce înseamnă să nu mai poţi îndura?

— De ce? întrebă Hormac, îngrozit de tot ce-l aştepta în anii care-i despărţeau şi care se contractaseră pe neaşteptate pentru a confrunta două dintre imaginile lui în timp.

Dar nu auzi decât un hohot de plâns, pe jumătate înăbuşit. Uluit, urmări mişcarea mâinii celuilalt spre buzunar. Deşi mâna tremura, ţeava argintie fulgeră fără greş. Şi, înainte de a se prăbuşi cu aceeaşi uluire întipărită pe faţă, îşi văzu ucigaşul înnegrindu-se brusc. Pentru o frântură de clipă semănă cu negativul unei vechi fotografii, apoi se destrămă lăsând în cabină trupul neînsufleţit, pe care-l scutea de propriu-i trecut şi viitor.

În încăperea cu lambriuri, ramele onirosintezelor erau goale. Când becul verde se aprinse, fata în togă albă vorbi în dreptul microfonului ascuns în perete:

— Misiunea îndeplinită: viitorul inadaptabil Hormac s-a autolichidat.

— Deconectează-te, răspunse un glas, iar Funcţionara Timpului îşi duse o mână la fibula de pe umăr, răsucind-o.

Îndată căzu în scaunul ce lunecă pentru a-i primi trupul dezarticulat şi lumina se stinse.

ÎN CERC, TOT MAI APROAPE

Da, casele moarte stăteau în picioare. Când puţinele spărturi căscate în pereţi îngăduiau grinzilor să-şi expună capetele zdrenţuite, un pat plana imobil un fluture într-un insectar gigantic - un covor se înălţa atunci, crispat ca un cort de tablă. Statuia desprinsă de pe frontonul crăpat căzuse în picioare şi, pe jumătate înfundată în cenuşă, femeia de smoală îşi mai întindea braţele într-o zadarnică rugă adresată firmelor mototolite şi carcaselor metalice răsărind din uniformitatea cenuşie. Dacă putea trece cu vederea geamurile pulverizate în care soarele ţipase orbitor, în care se perindaseră chipuri, faţadele păreau de cele mai multe ori neatinse, deşi invariabil îndoliate de o vopsea neagră, ieftină şi tare veche, atât de veche încât crăpase pretutindeni. Dar, negre în adâncime, crăpăturile nu lăsau nici o speranţă.

Ca nişte hipertrofiate labe de curcan ridicate spre soare, lipsiţi de frunze, copaci de zgură sprijineau un cer neverosimil, derizoriu de albastru în linişte acum inutilă, din care flori şi cactuşi dispăruseră. Florile şi cactuşii erau de mult cenuşă, ca gândurile, pături sterpe, linţoliu peste cadavrul fără cadavre.

Simpla adiere stârnea pulberea stratului de deasupra. Prefăcut brusc într-o coloană rotitoare crescută până la înălţimea celui ce respiră acolo unde răsuflările fuseseră curmate, vârtejul mort începea să alerge cu iuţeală dementă. Dar, oprită curând în faţa unui obstacol inexistent, sfârleaza verticală intra în panică şi ţopăia pe loc, şovăia o clipă, se repezea buimacă la dreapta, la stânga, înapoi, febrilă de parcă s-ar fi potrivit de pe un picior pe altul în vederea unui ultim şi deznădăjduit asalt. Se răzgândea însă tot atât de fără veste cum pornise şi gonea la fel de absurd îndărăt, jucând sacadat în jurul lui de parcă s-ar fi străduit să-i transmită un mesaj ce nu mai putea fi exprimat decât prin totala incoerenţă a mişcării.

Ca gândul unui copil, îşi spunea atunci, iar privirile-i

lunecau descurajate de-a lungul străzii ucise. Vârtejul se înşuruba în stratul de cenuşă. Totul încremenea din nou sub cerul albastru şi el mergea mai departe printre şirurile atât de familiare ale pereţilor calcinaţi, în care se răsuceau cercevele negre şi porţi umflate ca trupurile unor înecaţi. Lemnul părea muncit dinăuntru sub puterea unei drojdii malefice, dar drojdia întunecată venise din afară. Lemnul era nevinovat, s-ar fi putut face din el orice.

Aici fusese piaţa. Haosul din mijlocul ei, un călăreţ de galopul încremenit al căruia se tociseră veacurile. *O treabă de rutină,* îşi spuse, o făcuse de nenumărate ori în săptămânile de practică şi singura noutate constă în faptul că-şi sfârşise studiile, primind cea dintâi misiune. De ce se simţea neliniştit? Ca pentru a căuta răspunsul privi, pe rând, clădirile monumentale ce închideau piaţa.

Dominând-o de la înălţimea frontoanelor într-o nobilă succesiune de alegorii, femei şi bărbaţi de piatră îşi păstrau cu încăpăţinare iluziile, iluziile celor ce născoceau alegorii într-o epocă ce mai păstra iluzii. Epoca şi iluziile dispăruseră, dar piatra era tenace. Până la urmă, nici nu greşea, poate.

Urcă scară largă, ocolind umbra frântă a omului aşternută, ca un preş, peste trepte. Porţile deschise atârnau strâmb în balamale, praful şi cenuşa pătrunseseră între pereţii masivi, îmbrăţişând picioarele coloanelor de marmură. Cu mişcări egale, poruncite de o ciudată mirare căreia nu-i pricepea obiectul, îşi scoase raniţa, o lăsă peste stratul mort şi se pregăti să recheme, ca de obicei, noaptea *dinainte,* ultima noapte. Îşi auzi răsuflarea. Stabili contactele. Semnalul cunoscut distilă sunetele de avertisment. Atunci împinse acul şi se pomeni cufundat într-o beznă pe oare o percepu îndată ca diferită. Dar nu prin absenţa luminii. Deşi le aştepta, tresări auzind sunetele vieţii şi se repezi fără să vrea în dreptul unei ferestre, trecând imprudent pe lângă portarul adormit, care apăruse şi el în ghereta lui.

Piaţa era luminată de globuri incandescente, călăreţul încremenit în galop părea spoit cu aur. Lumini violente explodau şi se stingeau pe faţadele clădirilor. Vehicule colorate foiau, mârâiau scurt, dar ceea ce-l tulbură într-adevăr fu mulţimea oamenilor străbătând piaţa. Mergeau, vorbeau, râdeau şi gesticulau sub ochii lui, fără a vădi în nici un fel că bănuiau ce-i aşteaptă a doua zi şi îngăduindu-i să trăiască, alături de ei, risipa timpului scurs cu atât amar de vreme înainte, a timpului care nu există pentru el. Era un timp furat, înviat din morţi, timpul străin al unei lumi străine şi totul părea un spectacol de felul celor pe care le văzuse de atâtea ori în facultate, totul fusese iremediabil şi nu mai putea fi.

Ultima dată, pe Arhaura cotropită de apele care acoperiseră mărunta planetă, sufocând-o, lumea artificial readusă la viaţă se afla angajată într-o sălbatică luptă cu apele şi, alături de colegii de la Institutul de Intervenţie, urmărise zadarnicele eforturi ale unor oameni condamnaţi, agăţându-se până în ultima clipă de speranţa că digurile febril înălţate aveau să reziste. Atunci asistase la zvârcolirile omenirii condamnate şi, deşi le fusese neînchipuit de greu să nu sară în ajutorul celor ce se prăbuşeau sub privirile lor în negrele ape vuitoare, deşi profesorul fusese nevoit să le reamintească legea care interzicea o atât de masivă modificare a trecutului, izvor de complicaţii temporale cu urmări incalculabile, totul se înscria în ordinea tragică ştiută. Acum însă, viaţa paşnicei nopţi de vară părea sinistră.

— Stel, spuse cineva, vorbindu-i la ureche. Stel!

— Da.

— S-a întâmplat ceva?

— Nimic, spuse Stel, dar îşi privi ceasul şi văzu că, într-adevăr, era în întârziere. Încep îndată.

În celelalte oraşe trimişii fuseseră, probabil, mai punctuali. Îmbrăţişă o dată cu privirea netulburata agitaţie a pieţii, apoi se trase îndărăt cu o uşoară strângere de

inimă şi urcă scara. Pregătise totul în timpul mort al oraşului pentru a regăsi instalaţia în timpul lui viu, dar nu se gândea la asta. Imaginea pieţii luminate îi juca înaintea ochilor şi din bucuria cu care primise cu câteva zile în urmă vestea că avea să ia parte la o lucrare de salvare nu mai rămăsese nimic. De fapt, bucuria naivă pălise încă de când începuse să păşească printre ciudat de cunoscutele faţade ale caselor vitriolate.

În lumina scăzută pe care piaţa o trimitea prin ferestre desluşi, o dată ajuns la etaj, pereţii acoperiţi de succesiunea tablourilor. Întunecate, formele statuilor creşteau din podea. Vedea de ajuns pentru a se orienta, aşa că se îndreptă fără şovăială către fereastra din colţ. Îndărătul perdelei găsi capul transmiţătorului. Coordonatele de recepţie fuseseră stabilite şi nu-i rămânea decât să plimbe pâlnia strălucitoare prin dreptul fiecărei piese.

Absent, declanşă butonul. Tabloul imens, prins în ramă aurită, dispăru. Apăsă pe butonul alb, făcu doi paşi, declanşă din nou. Forma răvăşită în bronz se volatiliză. Obişnuit cu operaţiile de salvare, nici nu încercă să-şi închipuie drumul fulgerător al piesei dezintegrate şi materializarea ei în sala identică, reconstruită din vreme în parcul civilizaţiilor defuncte din inima Telmadonului. Deplasându-se prin faţa operelor de artă se grăbea doar să ajungă în dreptul câte unei ferestre, de unde trăgea cu ochiul la forfota din piaţa luminată, care-şi trimitea până la el, înăbuşite, ecourile. Ar fi vrut să le prelungească în timp, temându-se de clipa care avea să le împrăştie şi de tăcerea prefigurând cealaltă tăcere, definitivă. Dar nimeni nu părea să se grăbească în noaptea de vară, mereu alte perechi se iveau în piaţă şi vehiculele se roteau în jurul călăreţului, apărând şi dispărând după legi necunoscute.

Aşa înaintă prin întuneric, golind metodic sală după sală. În urma lui pereţii despuiaţi păreau străpunşi de nenumărate ferestre oarbe şi spaţiul se amplifica. Pătrunsese într-o încăpere circulară şi îndrepta pâlnia către

singurul bărbat de marmură înălţându-se în mijlocul ei ca un biet substituit al veşniciei, când o uşă se deschise şi îndată fu orbit de lumina căzută din tavan.

O fată speriată. Spunea ceva şi-şi întinsese braţul către el şi-i vedea degetele tremurând. Mulţumi în gând celor ce hotărâseră să îmbrace membrii echipelor de intervenţie în hainele epocii unde aveau de îndeplinit o misiune şi-şi înălţă, din buzunarul de la piept, minuscula capsulă a traducătorului.

— ...aici, la ora asta? auzi atunci sfârşitul neliniştitei întrebări a fetei.

— Bună seara, spuse el calm, înclinându-se aşa cum văzuse că procedau bărbaţii lumii ei în vechile pelicule proiectate în amfiteatrul din Telmadon. Ce noapte frumoasă!

— Dar muzeul s-a închis de trei ceasuri... Dacă vrei să admiri noaptea, e mai frumoasă în piaţă.

— Nu m-ai înţeles, spuse el. Noaptea e frumoasă pentru că mă aflu aici, printre opere de artă... şi-n faţa uneia vii.

— Ascultă, spuse ea (dar teama din priviri făcuse loc unei sclipiri vesele şi glasul nu-i mai era sever, pe cât l-ar fi dorit), ora nu-i de loc potrivită pentru... Am crezut că eşti un hoţ.

— Sper că nu mai crezi, zâmbi el, fericit că încă n-a apucat să golească încăperea în care abia intrase.

— E totuşi ciudat...

— Faptul că admir operele de artă? Am să-ţi spun un secret. Până la urmă, cred că-mi plac mai mult cele vii.

Un zâmbet, în sfârşit, ca răspuns la zâmbetul lui chinuit. Şi cât de cunoscute i se păreau toate!

— Ei bine, admiratorule nocturn, ai să pleci cu mine, chiar acum.

— Da? Spune-mi, te rog, fetele care se ivesc noaptea, pe neaşteptate, în muzee sunt întotdeauna atât de severe?

— Eşti nemaipomenit, râse ea. Îţi închipui într-adevăr că *eu* trebuie să explic pentru ce mă aflu aici?

— De ce nu? Poate că am venit în control... Să văd, de pildă, cum funcţionează sistemele de alarmă.

— Şi nu funcţionează? se nelinişti ea din nou.

— Ei bine, nu. Ce zici de asta?

— Nu cred, şopti fata.

Era deodată fragilă şi paloarea îi dezminţea cuvintele, dar ochii i se măriseră şi Stel alungă gândul că a doua zi, peste câteva ore...

— Am să-ţi fac o mică demonstraţie, spuse el.

Îndreptă capul transmiţătorului spre statuia din mijlocul încăperii şi declanşă butonul. Ţipătul fetei însoţi dispariţia bărbatului de marmură, atât de falnic cu o clipă înainte.

— Ce... ce-i asta?

— Exact ce ţi-am spus, zise Stel, silindu-se să păstreze tonul de până atunci. Ai auzit cumva semnalul de alarmă?

— Dar statuia! strigă ea. Unde?...

Uf, şi el care se crezuse abil pomenind de sistemul de alarmă pe care-l demontase atunci când instalase transmiţătorul.

— Linişteşte-te, spuse cât putea de convingător. E cu putinţă să nu fi auzit de noua metodă prin care se verifică sistemele de alarmă?

— Nu, n-am auzit şi nu-mi pasă. Dar statuia! Unde-i statuia?

— O fetiţă speriată, rosti el pentru a câştiga timp, ne mai ştiind ce să spună. Şi cât de copilăroasă...

Se străduia febril să născocească ceva. De fapt, nici n-ar fi trebuit să mai zăbovească: colecţia muzeului fusese pusă la adăpost, misiunea era încheiată. Urma doar să mai grăbească o dată curgerea timpului pentru a recupera transmiţătorul, dar simplul gest cu care avea să împingă acul pe cadranul temporal însemna uciderea acelei ce se agăţase de mâneca lui, rostind acum repede, cu glasul întretăiat:

— Nu te mai las să pleci! Cine eşti... Unde-i Olimpianul?

— Ah, era Olimpianul, spuse el neavând habar la cine se

referea, dar fericit că-i oferă încă un prilej de a înşira cuvinte, deoarece ştia că n-o va linişti decât vorbindu-i într-una, aşa cum proceda cu animalele sau copiii. Ţi-e teamă pentru el? Prostuţo... Olimpianul se află acum la adăpost, acolo unde nici un hoţ nu-l mai poate atinge. E tot atât de falnic şi se întreabă de ce nu ne ocupăm de sistemul de alarmă... care nu funcţionează. Şi asta nu-i bine. Un sistem de alarmă trebuie să zbârnâie din toate soneriile, nu-i aşa?... Hai să vedem ce s-a întâmplat şi să punem totul la loc. Soneriile au să zbârnâie din nou, le ascultăm niţel şi plecăm acasă, doar s-a făcut târziu şi vrem să ne culcăm şi noi, să dormim, să visăm...

Glasul i se frânse. Totul va fi cenuşă, şi visele, şi fata de lângă el, care-l privea acum cu ochii măriţi, întrebând în şoaptă:

— Cine eşti?

Trase lung aerul în piept şi izbuti să zâmbească, un zâmbet mic, şters, contrazis de toate legile Universului.

— Mi se pare că ţi-am spus, de câteva ori...

— Nu, stărui ea, taci... Vreau să spun: cine eşti, într-adevăr? Ce înseamnă toate astea?... Uite, m-am liniştit. Te rog să mă ierţi pentru scena de adineauri.

— Eu trebuie să-ţi cer iertare. Te-am speriat.

— Da.

— Îmi pare rău. Dar nu mai eşti speriată.

— Ba da, sunt.

— Nu. Ca dovadă, uite, vorbim ca doi prieteni... Deşi nici nu ştiu cum te cheamă.

— Maria.

— Maria, Maria, Maria, spuse el. Maria!

Bucuria şi tristeţea asta, regăsire şi pierdere... De ce?

— Am crezut tot timpul că eşti un hoţ de rând.

— Dar nu mai crezi.

— Nu. Eşti ceva mai rău, aşa-i?

— Poate... Sper că nu mă socoteşti, totuşi, tâlhar de drumul mare.

— Nu. Cine eşti?

— Nu-ţi pot spune. Eşti foarte frumoasă.

Maria îşi trecu palma peste faţă. Nu era pregătită. Totul venise prea repede şi fusese nevoită să-şi încordeze puterile pentru a întâmpina ceva peste puteri.

— Numai pentru că am întârziat în bibliotecă, şopti. Pregătesc o lucrare. Despre visele şi coşmarurile secolului al XVIII-lea... Uşa pe care am intrat e uşa bibliotecii. Am auzit zgomot.

— Vise şi coşmare... Iartă-mă. Trebuia să fiu singur.

— Singur pentru ce?

— Te conduc acasă.

Vorbeau în şoaptă, ochi în ochi.

— Da.

— Cu o condiţie.

La capătul puterilor, izbuti să întrebe totuşi, printre lacrimi:

— Cine pune condiţii?

— Eu. Să nu te miri. Să nu întrebi nimic.

Maria oftă.

— Nici cum te cheamă?

— Stel.

— Stel, repetă ea cu tristeţe. Stinge lumina... Stel.

Şi trecură amândoi pe lângă pata mai deschisă ce însemna pe podea locul unde Olimpianul se înălţase cu câteva clipe înainte, apoi intrară în cea dintâi dintre sălile pustii. Buzele Mariei tremurau. Stel o cuprinse cu braţul simţindu-i în palmă rotunjimea umărului şi fata răbdă nodul care i se pusese în gât. Acum nu mai întorcea capul pentru a urmări ferestrele oarbe de pe pereţii jefuiţi. Cu fruntea plecată, cu ochii închişi, păşea ca un automat şi nu scoase o vorbă câtă vreme trecură dintr-o sală într-alta, nici când începură să coboare scara. Portarul de noapte moţăia în ghereta de lângă poartă, aşa cum îl lăsase Stel.

— Noapte bună, şopti fata, simţind presiunea degetelor care-i strângea umărul, iar portarul tresări.

— Atât de târziu? întrebă, frecându-se la ochi.

Era un bătrânel rumen, cu chelia ca o poiană în mijlocul unei fâneţe argintii.

— Am întârziat, spuse gâtuit Maria. Am lucrat cu... cu specialistul de la institut.

— Doi tineri! Păcat de tinereţe...

Şi ridicând din umeri, bătrânelul apucă inelul cu chei şi le deschise.

— Noapte bună, spuse Stel.

— Pe mâine, spuse Maria, şi vorbele ei îl izbiră în piept.

Atunci când poarta se închise în urma lor nu se mai putu stăpâni şi rosti încruntat, trăgându-şi braţul de pe umerii fetei:

— Ai spus *pe mâine.* Chiar nu ştii nimic? Nu bănuieşte nimeni?

— Simt că înnebunesc, gemu Maria, ducându-şi pumnii la gură.

Un sunet spart i se zbătu în gât ca o vietate măruntă şi neajutorată, gata să ţâşnească.

— De ce mă chinuieşti?

— N-am să te chinuiesc niciodată...

Dar felul cum şoptise cuvintele o zgudui mai mult decât înţelesul lor. Faţa lui părea împietrită.

— Mi-ai cerut să nu întreb nimic...

Piaţa se golise acum, şi singurătatea călăreţului din mijlocul ei o făcea şi mai goală. Cactuşii se înălţau diformi.

— Nimic, spuse el cu ochii la galopul împietrit, amintindu-şi cum avea să arate peste zi. Vino... Nu, nu pe acolo! strigă deodată, văzând că dă să coboare treptele.

Acolo, în stânga, urma să se întipărească pentru totdeauna umbra frântă a unui om. A bătrânului portar? Îşi muşcă buzele.

— Nu-mi închipuiam că am să trec pe nesimţite de la coşmarele secolului al XVIII-lea la coşmarul pe care-l trăiesc, spunea ea. Pentru că nu-i decât un coşmar... Nimic adevărat. Tu nu exişti, muzeul nu e gol, sunt acasă şi am să

mă trezesc îndată...

— Trezeşte-te! strigă Stel din nou, răsucind-o cu faţa spre el şi apăsându-şi buzele peste buzele ei.

Se muie toată în braţele lui. Îi simţi răsuflarea pe faţă, când şopti:

— Nu mă trezi. Coşmarul se preface în vis...

Îmbrăţişaţi se apropiară de călăreţul poleit cu aurul înşelător al becurilor şi începură să se rotească în jurul lui, păşind în neştire. Capul Mariei se lipise de pieptul lui Stel. Fata răsufla egal, ca în somn. Nu voia să mai pună întrebări şi n-avea nevoie de răspunsuri, dar el ştia că fură minutele unui timp mort, în care nimic nu mai putea rodi şi, copleşit de o mare tristeţe, de o mare duioşie, se lăsă învins de tăcere.

Când Dim se ivi lângă ei tresări, dar nu se miră.

— Îmi pare rău, Stel.

Ţeava scurtă strălucea în mâna noului venit.

— Cine e? se nelinişti Maria. Ce spune?

Stel o strânse mai tare la piept.

— Nu mi-ai făgăduit să nu pui întrebări?... Vorbeşte, Dim.

— Totul se petrece pentru a doua oară, Stel, înţelegi? Ai mai încercat s-o salvezi... vreau să spun că prima dată ai şi izbutit. Ai fugit cu ea pe Acn 6 şi aţi debarcat cu circa 1000 de ani în urmă... Saltul în timp era prea mare şi, în ciuda antrenamentului, ai uitat. Dar cum ţi-ai închipuit că ai putea izbuti?

— Nu mi-am închipuit nimic. Am acţionat, Dim... De asta mi se pare totul atât de cunoscut!

— Ţi-ai amintit, totuşi? se însufleţi celălalt. Toţi ziceau că-i cu neputinţă... Dar era limpede că aveai să fii readus aici, împreună cu ea. E condamnată, Stel. Nimeni nu poate schimba nimic.

— Cercul s-a închis, nu?

— N-avem încotro, ştii bine. Sau o părăseşti chiar acum şi plecăm împreună, sau... ţeava strălucitoare se înălţă şi Stel văzu gaura întunecată.

— De ce trebuie să moară, Dim? Ce s-ar întâmpla dacă ar rămâne cu mine?

— Ar înţelege. Până la urmă, ar da alarma. Modificarea istoriei ar depăşi limita îngăduită... Cunoşti legea.

— Da, zise Stel şi-şi repezi piciorul, izbind mâna care ţinea arma.

Flacăra orbitoare nimeri armăsarul de bronz, care se prefăcu într-un haos de forme fără nume. Maria strigă, dar cei doi se şi încleştaseră, iar ţeava strălucitoare, îndreptată când spre cer şi când spre caldarâm, zvâcnea sub dubla apăsare a braţelor lui Dim şi Stel. Neînţelegând ce se întâmpla din clipa în care deschisese uşa bibliotecii, asistă neputincioasă la lupta celor doi necunoscuţi care-şi vorbiseră într-o limbă necunoscută pentru a se rostogoli acum la picioarele ei. Dar unul dintre necunoscuţi o sărutase şi capul i se odihnise pe pieptul lui, în dubla tăcere care-i apropiase mai mult decât ar fi putut-o face cuvintele. Îngrozită, se năpusti spre treptele muzeului, cu gândul încă neformulat de a cere ajutor singurului om pe care-l ştia în preajmă, bătrânul portar. Se şi repezise pe primele trepte, când vâlvătaia pornită din ţeava strălucitoare o izbi în plin şi fata nu mai fu decât umbra frântă, pentru totdeauna întipărită pe piatra neştiutoare.

În piaţă, cei doi se descleştaseră şi se ridicau acum, răsuflând scurt şi repede.

— Nu era altă soluţie, spuse vinovat Dim.

Stel privea pata ce păstra silueta Mariei, umbră peste absenţa căreia abia o împiedicase să păşească.

— Nu, nu era, repetă cu un glas stins ce venea parcă de foarte departe, apoi îşi repezi atât de neaşteptat pumnul în bărbia celuilalt, încât Dim nu apucă să se ferească şi se prăbuşi pe caldarâm.

Stel rămase o clipă încordat. Nu se auzea nici un sunet. Atunci se plecă şi culese arma din mâna desfăcută fără vlagă, apoi se repezi pe trepte, ocolind umbra Mariei. În dreptul porţii atinse cu ţeava argintie broasca şi închise

ochii, când apăsă pe trăgaci. Poarta se căscă, neagră şi umflată. O împinse, năvăli în clădire trecând pe lângă ghereta portarului încremenit şi, lângă piciorul uneia dintre coloane, îşi regăsi raniţa, acolo unde o lăsase. Fără a-i da drumul împinse îndărăt acul pe cadranul temporal şi se pomeni în încăperea circulară de la etaj.

— Maria, Maria, Maria, spuse el. Maria!

Şi din nou îl încercă bucuria şi tristeţea, simţământul că regăseşte şi pierde ceva, dar nu se mai întrebă ce.

— Am crezut tot timpul că eşti un hoţ de rând.

— Dar nu mai crezi.

— Nu. Eşti ceva mai rău, aşa-i?

Cuvintele. Fuseseră rostite şi nu mai puteau fi schimbate, deşi totul devenise îngrozitor şi gândurile i se ciocneau ca nişte bile, pe rând adunate, răvăşite şi din nou repezite unele împotriva celorlalte. Nefamiliarizată cu salturile în timp, fie şi de scurtă durată, Maria nu-şi amintea nimic şi rostea cuvintele fără să-şi dea seama că repetă un rol, că totul fusese, dar Stel ştia că vremea le era măsurată. Puse jos raniţa şi, aproape imperceptibil, împinse acul înainte. Piaţa se golise acum şi singurătatea călăreţului din mijlocul ei o făcea şi mai goală. Cactuşii se înălţau diformi.

— Nimic, spuse el cu ochii la galopul încremenit, amintindu-şi cum avea să arate, nu peste zi, ci curând, mult prea curând. Vino... Nu, nu pe acolo! strigă deodată, văzând că dă să coboare treptele.

Acolo, în stânga, urma să se întipărească pentru totdeauna umbra frântă a unui om. Dar nu a portarului, aşa cum crezuse. Îşi muşcă buzele. Undeva trebuia să existe o spărtură, cercul nu putea fi lăsat să se închidă. Acum avea o armă şi *ei* ştiau. Atâta vreme cât trăia, Maria avea să trăiască.

— ...decât un coşmar. Nimic adevărat. Tu nu exişti, muzeul nu e gol, sunt acasă şi am să mă trezesc îndată…

— Trezeşte-te! strigă Stel din nou, răsucind-o cu faţa spre el şi apăsându-şi buzele peste buzele ei.

POSTFAŢĂ

Dintre toate „capcanele” propuse de literatura ştiinţifico-fantastică imaginaţiei noastre, cele ale Timpului par să exercite maximum de seducţie. De vină e, poate, dorinţa de a ne sustrage curgerii acestui torent implacabil, dorinţă mai veche decât genul care ne preocupă, după cum stă mărturie, de pildă, fascinantă creaţie folclorică Tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără moarte. *Dar până la această soluţie definitivă, căutată uneori şi de fantaşti (vezi* Giovanna şi Îngerul, *o povestire mai veche a autorului cărţii de faţă), ni se oferă un larg evantai de rezolvări parţiale.*

Fantezia precursorilor anticipaţiei moderne s-a exercitat în direcţia găsirii unor mijloace de a contempla imaginile trecutului fie printr-un artificiu astronomic (Lumen, eroul lui Camille Flammarion din Povestirile infinitului, *ajuns într-o stare acorporală la 72 de ani-lumină de Pământ, se vede pe el însuşi copil, aşa cum arăta cu 72 de ani în urmă...), fie cu ajutorul unui aparat miraculos (istorioscopul din povestirea cu acelaşi titlu a lui Eugène Mouton, capabil să facă vizibile, depistându-le în „eter”, scenele desfăşurate cândva în aer liber şi la lumina zilei). Mai ales cea de-a doua posibilitate a fost exploatată în mod fericit după 1920, câmpul de observaţie înglobând şi viitorul* (Oraşul asfixiaţilor *de Régis Messac). Apar apoi speculaţii evident mai îndrăzneţe, dar lipsite de orice suport sau măcar pretext ştiinţific credibil, dacă nu real.* Experienţa doctorului Mops *(Jacques Spitz) constă în îmbătrânirea artificială accelerată a celulelor memoriei. Şi cum, potrivit experimentatorului, „filmul evoluţiei lumii este înregistrat dintotdeauna în arhivele viitorului (...) ceea ce trebuie să se întâmple este conţinut în ceea ce s-a întâmplat (...) activitatea stimulată a memoriei subiectului experienţei mele îl precede în timp pentru a-mi revela viitorul gata înregistrat, pe care nimic*

nu-l poate schimba".

Am întârziat asupra acestei concepţii metafizice, în care determinismului i se substituie predestinarea, pentru că ea subliniază, prin supralicitare, limitele atitudinii de spectator al evenimentelor trecute sau viitoare. Abia în 1945, romanul Şah la timp *(Marcel Thiry) îşi propune să facă trecerea de la contemplaţie la acţiune. Captând imaginile bătăliei de la Waterloo, Hervey speră să-şi determine cumva strămoşul să întârzie la postul de observaţie încredinţat lui de Wellington, să asiste deci la apariţia trupelor prusiene şi să împiedice astfel retragerea şi înfrângerea englezilor - acţiunea romanului desfăşurându-se într-o lume în care Napoleon a învins. Tentativa reuşeşte şi bătălia îşi urmează cursul aşa cum îl cunoaştem din cărţile de istorie.*

Această modalitate rămâne totuşi singulară în peisajul tematic pe care-l parcurgem. Şi nu e de mirare, dacă ne gândim că, încă din 1895, fantaştii aveau la îndemână un mijloc mult mai eficient, Maşina timpului *născocită de Herbert George Wells şi sortită unor multiple avatare. Ideea desprinderii* efective *de prezent fusese elaborată mai demult, de o parte şi de alta a Atlanticului. Ducele Multipliandru, eroul* Postumelor *(Restif de la Bretonne, 1802) „intră în trupul" oamenilor viitorului, pentru a examina „prefacerile care se petrecuseră la suprafaţa globului terestru". Iar contele Allamistakeo din* De vorbă cu o mumie *(Edgar Allan Poe, 1845) este readus la viaţă după mai bine de cinci milenii de ceea ce am numi astăzi hibernare artificială, anabioză. În primul caz avem însă de-a face cu o „proiecţie psihică", evident aştiinţifică, iar în al doilea cu o „călătorie" pasivă, inconştientă, cu sfârşit nesigur. Pe când Wells descrie o veritabilă explorare a timpului, efectuată cu ajutorul unei maşini, spre o ţintă bine determinată.*

E aproape ciudat că scriitorul n-a mai revenit asupra inovaţiei sale, pentru a-i exploata implicaţiile. Într-un studiu

tradus parţial şi în româneşte[5]*, Pierre Versins presupune că el „era conştient de toate paradoxurile declanşate doar de reflecţiile pe marginea întrebărilor: ce i se poate întâmpla unui călător în timp care se regăseşte pe sine însuşi, care se omoară, sub forma sa stabilă din punct de vedere temporal, care îşi ucide tatăl şi mama, care-l împiedică pe Ravaillac să-l asasineze pe Henric al IV-lea*?...” *O presupunere fără nici un punct de sprijin în operă wellsiană. Singurul lucru cert este că „toate aceste întrebări şi multe altele au fost formulate şi rezolvate în diverse moduri de diverşi autori...” Saint-Menoux, de pildă,* Călătorul imprudent *al lui René Barjavel, „se regăseşte pe sine însuşi” într-una dintre călătoriile sale în trecut şi îşi ucide nu tatăl şi mama, ci un străbunic, încetând astfel să mai existe. Iar eroul lui F. Richard-Bessière din* Croazieră în timp *„îl împiedică pe Ravaillac să-l asasineze pe Henric al IV-lea”, provocând transformarea radicală a istoriei. Modificări mai mult sau mai puţin importante pot fi produse şi de un incident în aparenţă derizoriu. Vânătorii temporali din* Un zgomot de tunet *(Ray Bradbury) strivesc fără voie un fluture preistoric, ceea ce va duce la... schimbarea rezultatului alegerilor prezidenţiale americane.*

Ca o reacţie întrucâtva previzibilă, în universul ştiinţifico-fantastic îşi fac apariţia călători în timp cu misiuni speciale. Capabilii la Zebra *(Wilson Tucker) repun pe făgaşul normal evenimentele perturbate de tinerii istorici veniţi să studieze trecutul pe viu. Iar* Patrula timpului *(Poul Anderson) îi anihilează pe transfugii ale căror intervenţii ar putea primejdui civilizaţia şi însăşi existenţa daneelienilor, pământenii de peste un milion de ani. Efortul de a păstra nealterate nu numai esenţa, ci şi detaliile procesului istoric trădează concepţia fixistă, conservatoare, ascunsă îndărătul arabescurilor fanteziei autorului.*

Evident, aceasta e doar una dintre atitudinile posibile. În

---

[5] *O poartă poate fi deschisă şi închisă*, în *Viitorul? Atenţie!*, Editura tineretului, 1968.

Sfârşitul eternităţii *(Isaac Asimov), „eternii” hotărăsc să rectifice trecutul, pentru a înlătura cauzele unor fenomene negative. La fel procedează şi urmaşii noştri din anul 3450, evocaţi de Vladimir Colin în* Divertisment pentru vrăjitoare. *Ei ştiu că* „Din fiecare prezent se desface câte un snop de posibilităţi, dintre care una singură e aleasă, sau e impusă*” şi cercetează trecutul, pentru determinarea celei mai bune variante. Apoi intră în acţiune „echipele de intervenţie”... Colin nu escamotează problema spinoasă a eventualelor urmări nedorite, rezolvând-o în spiritul înţelegerii rolului necesităţii:* „În anumite limite rezonabile, corectările trecutului nu constituie nici un pericol, pentru că oamenii impun liniile mari ale istoriei...*” Asistăm, aşadar, la antropomorfizarea trudalilor, la destrămarea societăţii robotizate şi agresive din Plarta, la clătinarea autorităţii sângeroase a mipului Avcal şi, înainte de toate, la desprinderea Melei din secolul ei dominat de obscurantism, care nu i-ar fi îngăduit să-şi exercite Puterea benefică.*

Pentru că am ajuns aici, trebuie să precizăm că „minunile” săvârşite de această nostalgică şi pasionată călătoare fără voie în timp, lumile stranii pe care le străbate, senzaţia ei perpetuă de întrepătrundere a visului cu realitatea nu constituie o expresie a pendulării autorului între două genuri tangente. Divertisment pentru vrăjitoare *nu este un hibrid realizat prin altoirea elementelor de anticipaţie pe trunchiul miraculosului şi al feeriei, ci aparţine unei specii distincte, larg reprezentate în literatura conjecturală străină, căreia anglo-saxonii îi spun „heroic fantasy”, sau „Science fantasy”. Remarcabil creator de basme, naraţiuni fantastice şi ştiinţifico-fantastice, Colin a ajuns în chip firesc să-şi exercite măiestria şi experienţa pe acest nou tărâm, căruia îi aparţine şi fabula tragică* Sub alte stele.

Câteva cuvinte despre celelalte capcane ale timpului închise între coperţile volumului. Funcţionara Timpului *e o satiră neechivocă a uneia dintre posibilităţile care se desfac*

din prezent - pentru a relua explicaţia lui Cril. Memoria ne sugerează un ecou îndepărtat al romanului lui Aldous Huxley, Splendidă lume nouă, *trecut prin filtrul unei alte sensibilităţi. De remarcat că sinuciderea temporală ar trebui să declanşeze o cascadă de paradoxuri, pe care le putem formula după modelul propus de Barjavel în postfaţa la* Călătorul imprudent:

Hormac din viitor l-a ucis pe Hormac din prezent?

Deci Hormac din viitor nu există.

Deci el nu l-a ucis pe Hormac din prezent.

Deci el există.

Deci el l-a ucis pe Hormac din prezent.

Deci el nu există...

Paradoxurile se acumulează şi în ultima povestire În cerc, tot mai aproape. *Stel a salvat-o, o salvează, o va salva pe Maria, mereu ucisă şi mereu resuscitată prin miracolul întoarcerii în timp. Se rostesc aceleaşi cuvinte, se fac aceleaşi gesturi, cercul tinde să se închidă. Dar dragostea lui Stel e mai puternică decât moartea, decât interdicţia modificării trecutului, decât obstinaţia Institutului de Intervenţie. Mai puternică decât înseşi rădăcinile care-l leagă de epoca sa, de oamenii epocii sale.*

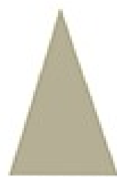
De fapt, Colin polemizează aici cu ideea călătoriei în timp efectuate sub semnul contemplării, al neintervenţiei. Şi simpatia noastră se îndreaptă firesc spre pelerinul care transgresează limitele misiunii sale, apărându-şi cu deznădejde fericirea prohibită de o lege reflectând o prudenţă rece, cam inumană. Pentru că dincolo de încântarea prilejuită de subtilităţile jocului cu timpul, povestirea şi întregul volum se adresează unor zone mai profunde ale conştiinţei noastre tocmai prin acest apel la atitudine şi la acţiune, potenţat de multiplele virtuţi ale unui talent profund şi original.

ION HOBANA

CUPRINS

Coperta: GH. MARINESCU

Fantastic Club

Lei 5,75